

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEĐNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
563

Subotica, 17. siječnja 2014. Cijena 50 dinara

POTENCIJALI
»GLAZBE SVIJETA«

TRADICIJA U BORBI
ZA OPSTANAK

HKUPD »MATOŠ«
TIMSKI RAD UVJET USPJEHA

INTERVJU
JENŐ MAGLAI

Suradnju
pokazati
djelima

OGLAŠAVANJE ZAHTIJEVA VRIJEME I NOVAC

NE EKSPERIMENTIRAJTE!

RJEŠENJE JE

VOJVODANSKA
Svaštara

www.svastara.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

Vaš Internet provajder!

Temperature padaju,
brzine naših 5G Internet paketa rastu!

Flat max 6

Flat max 8

Flat max 10

Blagdansko ubrzanje, nepromijenjene cijene!

*Raspitajte se u našoj prodavaonici!

S Vama i u Novoj godini!

 TIPPNET
INTERNET

www.tippnet.rs
Karadordev put 2, Subotica 024/555 765

Јавно комунално предузеће „Суботицагаз“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Kővállalat • Szabadka
Јавно комунално предузеће „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

Zlatna dolina

Donji Miholjac

Crkva Sv. Petra i Pavla /Osijek/

Pokladno jahanje

Dobrodošli u SLAVONIJU

Za Slavoniju kažu kako je magično lijepa, obojena bojama žitnih polja, s pitomim riječnim dolinama, jednostavnim i dragim ljudima koji jednostavno zrače vrednoćom i gostoprimstvom. Uvijek se sjetimo tradicije, starih običaja i dobre hrane. Međutim, Slavonija je puno više od toga, ona je mitska zemlja koja stoljećima samozatajno čuva svoja blaga. Hajmo nagovijestiti samo neka od njih.

Piše: Marjan Antić
urednik web-sajta

Ova plodna obećana zemlja, iznikla iz negdašnjeg Panonskog mora prije 370 milijuna godina, predstavlja najstarije kopno ovog dijela kontinenta. Oblikovana moćnim rijekama kao što su Dunav, Sava i Drava, stoji kao široka ravnica protkana stoljetnim hrastovim šumama. Ovdje ljudi koriste njena blaga već 8.000 godina unatrag. Zadržimo se na prijelazu stare u novu eru, te spomenimo kako je Slavonija već u prvim stoljećima naše ere bila pripojena Rimskom Carstvu. Blagorodna provincija Panonia bila je presijecana dvjema glavnim cestama – jedna je vodila do Osijeka i istočnih provincija, dok je druga povezivala toplice Aquae Balissae /današnji Daruvar/ s plodnim i vinorodnim krajevima Požege, Đakova i Vinkovaca. Ovdje su se rodila i dva rimska cara, veliki Valentinijan i njegov brat Valens. Slavljenja je od tada kao žitnica i vinorodni kraj, poznata po kutjevačkom vinogorju, jednom od najstarijih u Europi. Rimljani su ovom kraju nadjenuli naziv Vallis Aurea, odnosno »Zlatna dolina«, što Slavonija svakako i jest...

Kao što se da naslutiti, bogata povijest rađa iznimno interesantno turističko područje, što dakle možemo preporučiti za obilazak. Osijek, najveće urbano središte, ima svoju Tvrđu, srednjovjekovnu utvrdu u samom centru grada. I Slavonski Brod ima svoju utvrdu, najveću u Hrvatskoj, kao i barokni franjevački samostan Donji Miholjac ima svoj dvorac, spomenimo i vrhunsku vinariju Zdjelarević iz Brodskog Stupnika, s obilascima lovišta, organiziranom jahanju i posjetima županijskim znamenitostima. Zatim Đakovo, dom čuvenih lipicanaca još od 16. stoljeća. Kad je riječ o lovnom turizmu, Slavonija ponosito može istaknuti glasoviti Park prirode Kopački rit. Njemu treba svakako posvetiti jednu zasebnu stranicu i tako predstaviti lovni turizam, jer to zaslužuje. No, što najaviti u najskorije vrijeme? To je Šokačko sijelo, stara dobra tradicija koja pokazuje svu raskoš, bogatstvo i ljepotu izvornih slavonskih običaja. To je vrijeme kada se vade nošnje iz bakinih škrinja i ormara, pjevaju bečarci, jašu dobri konji, čuju poznati zvuci tamburica, biraju najljepše Slavonke-Šokice i sve to kulminira pokladnom povorkom i seljačkom zabavom. Ove godine budite u Županji od 22. veljače do 4. ožujka, uživat ćete.

Zato znajte da ste uvijek **dobrodošli u Slavoniju**, kao i na naš web-sajt sa istim imenom: **www.dobrodosli.net**

Zemlja i država

Susret srbijanskog predsjednika Tomislava Nikolića s predstavnicima ovdašnje hrvatske manjinske zajednice, upriličen prošloga petka u Beogradu, sigurno nije povijesni, ali je naravno dobro da se dogodio, pa su tako i hrvatski dužnosnici taj susret ocijenili kao moguću prekretnicu u odnosima države i vlasti prema našoj manjinskoj zajednici u Srbiji, jer problema ima. A kako je do ovoga susreta došlo?

Prema riječima predsjednika DSHV-a Petra Kuntića, do tog je susreta došlo putem dogovora s političarima SNS-a u Subotici, dakle s predstavnicima stranke s kojima je DSHV u koaliciji u subotičkoj Skupštini, koji su posredstvom vlastitih komunikacija omogućili susret s predsjednikom Republike. Što nam govori ova činjenica? Govori nam da je Srbija zemlja, ali ne i država u cjelovitom smislu tog pojma.

Možda ova tvrdnja zvuči preoštro, ali! Određeni problemi hrvatske manjinske zajednice su izneseni i prilikom susreta s predsjednikom Nikolićem u Tavankutu, koncem prošle godine, kada je predsjednik obećao sastanak s predstavnicima hrvatske zajednice za desetak dana, pa još prije Božića, onoga po Gregorijanskom kalendaru, no tog susreta nije bilo! Nakon toga upućeni su i dopisi za inicijativu susreta, a evo ti ga sad, koalicijski partner na lokalnu sredio je »stvar«. Ova činjenica pokazuje kako Srbija još nije institucionalno uređena kao država, a ostaje pitanje hoće li se u budućnosti načini koordinacije hrvatske manjinske zajednice s predsjednikom Republike odvijati institucionalno.

Idemo sada dalje (valjda!?). Činjenice govore i kako ovaj susret nije izazvao pozornost srbijanskih medija. Ništa novo, iako treba reći kako je taj susret bio protokolarn s obzirom na ovlasti predsjednika Republike glede rješavanja određene problematike, te će takav značaj i imati, no, držimo »fige«.

Ipak, veoma je važno da su problemi rečeni i da je njihovo rješavanje moguće uz malo dobre političke volje i s minimalnim materijalnim sredstvima, a pozitivni efekti bi bili višestruki – ne samo za hrvatsku zajednicu u Srbiji, već i za vlasti Republike Srbije, kako na širem međunarodnom, tako i na bilateralnom planu s Republikom Hrvatskom, što je na susretu i osvijestio predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić.

E, sad. Problemi su izneseni predsjedniku Nikoliću četiri puta, dva puta na sastancima u Tavankutu i Beogradu i dva puta putem dopisa. Iz vizure srpske strane ti problemi možda i ne izgledaju velikima, ali o manjinskim problemima trebaju govoriti nacionalne manjine.

Samo da nama, kao nacionalnoj manjini, ne bude upućeno pitanje, kao ono novinara Baneta Vukašinića u Jutarnjem programu: »Doktore, recite nam kako je biti majka?«, kada je zbunjeno liječnik odgovorio: »Ne znam, pa ja nisam žena.« Kako riješiti iznesene probleme hrvatske manjinske zajednice, o tome treba govoriti većina, dakle srpska strana. I ženska i muška.

Z. S.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Susret predsjednika RS Tomislava Nikolića s čelnicima hrvatske zajednice u Srbiji

SURADNJU POKAZATI DJELIMA...6-7

TEMA

Imaju li stari zanati budućnost?

TRADICIJA U BORBI ZA OPSTANAK..... 14-15

INTERVJU

Jenő Maglai, gradonačelnik Subotice

DSHV OSTAJE DIO KOALICIJE..12-13

SUBOTICA

Ukidanje 6.000 dinara po hektaru

PROTUZAKONITI STATUS QUO..22-23

DOPISNICI

Batrovci – selo šidske općine

ČVRSTI U VJERI..... 28-29

KULTURA

»World music« u Srbiji

NOVA ČITANJA ETNA 32-33

SPORT

Doris Radakov, odbojkašica ŽOK Spartak iz Subotice

BITI DIO PRVE EKIPE JE VELIKA STVAR49

Jadi javnog servila

Nakon što su u listopadu prošle godine pravodobno i objektivno informirali građane o susretu predsjednika Srbije i Hrvatske u Tavankutu, poslenici javnog servila, ponajviše zahvaljujući filantropiji *Tomislava Nikolića*, došli su do senzacionalnog otkrića o postojanju Hrvata u Srbiji! U to su se gledatelji od Horgoša do Dragaša mogli uvjeriti u cijelih dvadesetak sekundi u udarnom »Dnevniku« RTS-a u 19 i 30. Istina, gledatelj nije mogao čuti izvještaj novinara ove kuće, jer ga, zacijelo zbog malog broja kadrova i velikog broja tema, nije ni bilo. Stoga se ova medijska kuća odlučila događaj pokriti samo kamerom i zadovoljiti se izvješćem kabineta predsjednika o održanom susretu.

A kabinet je, držeći se svetinje o pravodobnosti i objektivnosti informiranja bez koje RTS jednostavno ne funkcionira, gledatelja iscrpno obavijestio o tomu kako su predstavnici hrvatske zajednice Predsjedniku u oči sročili istinu da im je položaj u zemlji u kojoj žive zadovoljavajući na što im je domaćin kontrirao kako je nemoguće da dođe neka vlast koja bi pogoršala odnose između srpskog naroda, kao većinskog, i manjinskih. Čuli su šokirani gledatelji ono što su od Predsjednika čuli i predstavnici hrvatske zajednice, a to je surovi zaključak da su u Srbiji pokrenute promjene koje se ne mogu zaustaviti.

Istina, ako gledatelj u Mokrinu ili Tutinu nije mogao čuti jesu li sugovornici prozborili još koju, na raspolaganju mu je (bila) internetska verzija javnog servila, koja u rubrici prigodnog naziva »Društvo« donosi riječi nekoga od predstavnika hrvatske zajednice kako se Ustavom zagaranirana prava, a napose u oblasti kulture, obrazovanja, informiranja i službene uporabe jezika uglavnom primjenjuju, kao i da »u primjeni propisanih standarda postoji prostor za unapređenje kroz koordinaciju i dodatno zauzimanje svih zainteresiranih strana« (kab. pred., prim. a.).

Samo zahvaljujući postojanju interneta gledatelj RTS-a, ako ga to baš toliko zanima, mogao se informirati i tko su bili ti ljudi koji su Predsjedniku prošloga petka poslužili kao kratkotrajni dekor u jednoj od njegovih uobičajenih dnevnih aktivnosti. Ali, nemojmo sada cjepidlačiti oko drugih profesionalnih tajni kao što su navođenje imena (bar nekoga od) sugovornika ili pak njihovih izjava o tomu gdje su bili i što su radili proteklih desetljeća. Uostalom, i gledatelji BBC-ja s užitkom gledaju povijesne i ine dokumentarce o tajanstvenim pojavama i likovima iz živoga svijeta diljem planeta, a da im pri tomu ne zakeraju na sitnicama.

Z. R.

SUSRET PREDSJEDNIKA RS TOMISLAVA NIKOLIĆA S Č

Suradnju poka

»Obećavajući je ovo sastanak. Smatram da će se pojedine stvari mjeriti do ovoga susreta i nakon njega i zato je u razgovoru dotaknuto više tema«, istaknuo je za Hinu *Petar Kuntić* predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini nakon što je službeno primljen prošloga petka, 10. siječnja, u Beogradu, skupa s predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. *Slavenom Bačićem* i ravnateljem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislavom Žigmanovim*, kod predsjednika Republike Srbije *Tomislava Nikolića*.

Čelnici hrvatske manjinske zajednice u Srbiji ukazali su predsjedniku Nikoliću na probleme s kojima se susreću, tako da su teme razgovora obuhvatile pitanja reguliranja političke zastupljenosti Hrvata u institucijama, školovanja na hrvatskom jeziku i nedostajućih udžbenika, te o nepoštovanju prava na uporabu materinjeg jezika, navodi Hina.

»Predsjednik Republike Tomislav Nikolić istaknuo je kako su u Srbiji otpočele promjene koje se ne mogu zaustaviti i da je nemoguće da dođe neka vlast koja bi pogoršala odnose između srpskog naroda kao većinskog u Srbiji i građana druge nacionalnosti«, priopćeno je nakon susreta iz Nikolićeve ureda.

JOŠ UVIJEK NEDOSTAJU KONKRETNI REZULTATI

»Načelno i politički, postoji spremnost i otvorenost vlasti za rješavanje naših otvorenih pitanja, a s druge strane još uvijek nedostaju konkretni rezultati«, rekao je za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice *Petar Kuntić*.

Nezadovoljavajući normativni okvir, kako je navedeno predsjedniku Nikoliću, jest prije svega u sferi neprovođenja bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina između Srbije i Hrvatske, glede obveze Republike Srbije da unutarnjim zakonodavstvom osigura zastupljenost pripadnika hrvatske manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima Srbije i AP Vojvodine. Nikoliću je ukazano i kako je normativni okvir u četiri ustavna područja manjinske samouprave – obrazovanju, informiranju, kulturi i službenoj uporabi jezika načelno zadovoljavajući, ali da u primjeni propisanih standarda postoje vrlo ozbiljne manjkavosti.

»Naglašena je potreba provođenja bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina, ta da je potrebno osigurati predstavnicima manjina prisutnost u zastupničkim tijelima, kao što je to Hrvatska, u duhu sporazuma, realizirala još prije 10 godina. U tom je pogledu skrenuta pozornost da bi sadašnja vlast kojoj su nužne manjine, njih mogla u budućnosti uključiti u koaliciju. To je prilika da se počne rješavati pitanje izravnog zastupanja Hrvata u Skupštini Srbije«, ocijenio je za Hinu *Petar Kuntić*, a u izjavi za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice pojašnjava kako je došlo do ovoga susreta.

»Do susreta nije došlo na temelju onoga o čemu je bilo riječi u Tavankutu s predsjednikom Nikolićem i većeg broja dopisa koje

S ČELNICIMA HRVATSKE ZAJEDNICE U SRBIJI

razati djelima

smo slali, već isključivo na temelju političkog dogovora s predstavnicima Srpske napredne stranke u Subotici, koji su posredstvom vlastitih komunikacija uspjeli omogućiti veoma brz susret s predsjednikom. Sasvim je sigurno da će u budućnosti koordinacija s predsjednikom države ići i institucionalno.«

PRAVA PRIMIJENITI U PRAKSI

Na ovome susretu, osim političkih, skrenuta je pozornost i na probleme glede neostvarivanja kulturnih i obrazovnih prava hrvatske zajednice u Srbiji, među kojima i o uporabi materinjeg hrvatskog jezika, a kako prenosi Hina, srbijanski predsjednik je zamoljen za posredovanje kod državnih institucija da se ta hrvatskoj zajednici normativno i načelno omogućena prava i primijene u praksi.

»Iznijeli smo pojedine konkretne i manje poznate

podatke u svezi s relativno zadovoljavajućim normativima naših manjinskih prava«, kaže dr. Slaven Bačić za program na hrvatskom Radio subotice. »S druge strane, izložili smo i probleme u ostvarivanju tih prava, poput onog da se u šest vojvođanskih sela pravo na uporabu materinjeg hrvatskog jezika uopće ne provodi. Također smo obavijestili predsjednika da se isplata udžbenika za niže razrede osnovne škole od strane Ministarstva prosvjete ne ostvaruje, te smo zamolili za posredovanje. Ovo je značajan početak odnosa čelnika hrvatske zajednice i sadašnjih vladajućih struktura u državi, ali dok se ta suradnja ne pokaže na djelima, morat će se pričekati s pozitivnim i optimističnim pogledima.«

Kako prenosi Hina, na ovom je susretu ukazano i na potrebu nastavka održavanja Međuvladina mješovitog odbora, koji se više od dvije godine nije sastajao, a za što,

po ocjeni čelnika hrvatske zajednice, odgovornost snosi srbijanska strana.

MOGUĆA PREKRETNICA

Prema priopćenju iz Nikolićeva ureda, sugovornici predsjednika su istaknuli kako je položaj hrvatske manjine u Republici Srbiji zadovoljavajući.

»Ustavom zajamčena prava, a naročito u područjima kulture, obrazovanja, informiranja, službene uporabe jezika, uglavnom se primjenjuju, istaknuli su pripradnici te manjine. Međutim, u primjeni propisanih standarda postoji prostor za unapređenje kroz koordinaciju i dodatno zauzimanje od svih zainteresiranih strana, istaknuli su pripadnici hrvatske manjine i dodali kako bi se to moglo ogledati u ulaganju u objekte hrvatske zajednice. Jedan od takvih projekata mogao bi biti adaptacija zgrade sjedi-

šta Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici, koja je kupljena sredstvima Republike Hrvatske«, navodi se u priopćenju i zaključuje kako su se »predsjednik Nikolić i njegovi sugovornici suglasili da je u interesu i Srbije i Hrvatske da na sve moguće načine dođu do boljih odnosa i da uvijek ima prostora za poboljšanje suradnje.«

Može se ustvrditi kako je ovaj susret nastavak razgovora o rješavanju problema ovdašnje hrvatske manjinske zajednice, koji je započet prigodom posjeta hrvatskoj zajednici predsjednika Republike Srbije Nikolića i predsjednika Republike Hrvatske Josipovića u Tavan kutu 17. listopada prošle godine, a beogradski susret hrvatski dužnosnici su ocijenili kao moguću prekretnicu u odnosima države i vlasti spram hrvatske manjinske zajednice u Srbiji, prenosi Hina.

Priredio: Z. S.

Hrvatske manjine u Europi i rezultati zadnjih popisa stanovništva – stanje i perspektive

Reultati popisa stanovništva u zemljama u kojima Hrvati žive kao autohtone manjine više-struko su važni za tamošnje hrvatske zajednice. Popisi stanovništva utvrđuju službeni broj pripadnika manjina, a taj je broj osnov za ostvarenje manjinskih prava. Osim toga, kroz popise stanovništva manjinske zajednice mogu dobiti uvid u dobnu i spolnu strukturu te utvrditi glavne demografske trendove vlastite zajednice. Većina hrvatskih manjinskih zajednica prema popisima iz 2011. i 2012. godine pati od istih demografskih problema. Broj pripadnika hrvatskih zajednica u susjednim zemljama stagnira ili se smanjuje, starosna struktura je sve lošija, a i poznavanje materinskog jezika je sve slabije. Osim toga, pripadnici hrvatskih zajednica primijetili su da u samim popisnim metodama i materijalima (koji se, doduše, razlikuju od zemlje do zemlje) postoje određeni problemi koji su doveli do toga da se je Hrvatima izjasnilo manje ljudi nego što ih zaista ima.

KVANTITATIVNI PODACI

U Austriji nije zadnjih godina proveden popis stanovništva pa raspoložemo samo

popisom iz 2001. godine kada je u austrijskom Gradišću popisano 17.730 Hrvata. Sami gradišćanski Hrvati smatraju da je stvaran broj Hrvata u tome kraju veći jer je

Robert Skenderović

primjerice Biskupija Željezno sakupila podatke da misu na hrvatskom jeziku želi slušati 23.000 vjernika, a prema nekim podacima u Gradišću ima čak 25.000 ljudi koji poznaju hrvatski jezik.

U Crnoj Gori je prema popisu iz 2011. godine utvrđeno da u toj zemlji živi 6.021 Hrvat. Međutim, na temelju usporedne analize broja katolika i broja Hrvata u zajednici Hrvata Crne Gore smatraju da se barem 30% pripadnika hrvatskog naroda nije izjasnilo kao Hrvati u popisu.

U Italiji je prema popisu iz 2010. godine utvrđeno 1.865 Hrvata, ali se zapravo radi samo o popisu moliških Hrvata, jedine hrvatske

zajednice koja u Italiji ima priznati status kao autohtona manjinska zajednica. Ostali Hrvati koji žive u drugim krajevima Italije nisu popisani ili su popisani kao »stranci«, a računa se da ih ima preko 20 tisuća.

U Mađarskoj je prema popisu iz 2011. utvrđen broj od 26.774 Hrvata. Predstavnici hrvatske zajednice smatraju da je broj Hrvata ipak mnogo veći. I u ovome slučaju otvara se pitanje popisne metodologije, ali i motiviranosti samih ljudi da se izjasne Hrvatima.

U Makedoniji se za 2011. ne znaju podaci o broju Hrvata jer popis nije uspio. Zbog toga raspoložemo starim brojevima iz 2001. godine kada je utvrđeno da u toj državi živi 2.686 Hrvata. Procjene samih makedonskih Hrvata ipak jesu mnogo više – 3,5 do 5.000 Hrvata.

U Rumunjskoj je prema zadnjem popisu iz 2011. godine utvrđeno da se Hrvatima izjasnilo 5482 osoba.

U Slovačkoj prema popisu ima 1.022 pripadnika hrvatske nacionalnosti, a 1.234 se izjasnilo da im je hrvatski materinski jezik. Međutim, u zajednici Hrvata u Slovačkoj smatraju da u toj zemlji živi oko 3.000 Hrvata, odnosno da broj izjašnjenih odgovara tek jednoj trećini stvarnog broja Hrvata.

U Srbiji je 2011. popisano 57.900 Hrvata. I predstavnici hrvatske zajednice u Srbiji smataju da je stvaran broj Hrvata mnogo veći, ali je jako teško dati procjenu koliko ih stvarno ima među neopredjeljenima i regionalno izjašnjenima.

U Sloveniji raspoložemo podacima iz 2002. godine kada je u toj zemlji popisano 35.642 Hrvata. Godine 2012. u toj je zemlji proveden popis stanovništva, ali se u njemu nije popisivala i nacionalna pripadnost.

Na kraju, Češka je po ovome pitanju posebno interesantna zato jer je u toj zemlji popis iz 2011. godine odlikovao velik trend neizjašnjavanja nacionalne pripadnosti. Dok je 2001. godine to pravo iskoristila svega 173.000 ljudi, godine 2011. nacionalno se nije željelo izjasniti 2.74 milijuna od ukupno 10 milijuna stanovnika Češke. U takvim okolnostima rečeno je da je broj Hrvata u Češkoj pao, ali ne značajno. Može se računati na to da ih ima između 1.000 i 2.000.

PROBLEM POLITIČKOG POLOŽAJA I POPISNE METODOLOGIJE

Predstavnici hrvatskih manjinskih zajednica slažu se da su na rezultate popi-

ODRŽAN U PALAČI HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

sa jako utjecale unutrašnjo-političke prilike. Primjerice, Hrvati u Makedoniji ističu da su u ustav te države uvršteni samo Albanci, Turci, Srbi i Bošnjaci, a da se Hrvati vode zajedno s drugim manjinama kao »drugi« (ostali). Takav status hrvatske zajednice sasvim sigurno štetno djeluje na njen opstanak. Sličan je problem Hrvata i u Sloveniji u kojoj je riješeno pitanje talijanske i mađarske manjine, ali ne i Hrvata. Za usporedbu, možemo reći da je vrlo dobro uređen status Hrvata u Mađarskoj i u Austriji, a sve bolji je i u Crnoj Gori. Najsloženiji je politički problem položaja Hrvata u Srbiji. Tamo je nedavni incident iz lipnja 2013. oko dodjele nagrade grada Subotice *Naci Zeliću* pokazao da je u Srbiji na djelu nova pojava (ili politika) negiranja prava Hrvatima bunjevačkog podrijetla da sebe nazivaju sintagmom »bunjevački Hrvati«. Naime, subotička je gradska skupština u lipnju prošle godine odbila Nacu Zelića proglasiti počasnim građaninom zato jer je u kandidaturi istaknuto da se je zalagao za očuvanje identiteta bunjevačkih Hrvata. Sintagma »bunjevački Hrvati« bila je većini u gradskoj skupštini neprihvatljiva zato jer navodno »negira postojanje bunjevačke nacije«. Takav čin prema bunjevačkim Hrvatima je nonsens jer su oni nesumnjivo i Bunjevci i Hrvati. Štoviše, bunjevački Hrvati žive u pretežitom broju u Hrvatskoj (u Lici, Hrvatskom primorju i u Dalmaciji) pa bi onda valjda i oni predstavljali međudržavni problem u odnosima Srbije i Hrvatske. Naime, bunjevački Hrvati nisu krivi što se neki

Bunjevci ne žele izjašnjavati Hrvatima. Treba naglasiti da u ukupnom korpusu Bunjevaca, što uključuje i Bunjevce u Lici, Hrvatskom primorju i u Dalmaciji, Bunjevci ne-Hrvati predstavljaju izrazitu manjinu. Stoga bi se, baš naprotiv,

pritisak na bunjevačke Hrvate u Srbiji da se ne izjašnjavaju Bunjevcima trebao smatrati pokušajem njihova odvajanja od hrvatske zajednice.

Političke prilike prate i gospodarske, ali i opće društvene prilike. One utječu pogotovo na one koji se na popisima izjašnjavaju kao neopredijeljeni što ukazuje na zaključak da nisu spremni na potpunu asimilaciju, ali i da zbog

nekog razloga ne žele priznati kojoj nacionalnoj zajednici pripadaju. Pripadnici hrvatskih zajednica u spomenutim zemljama primjećuju da je broj neizjašnjenih znatno veći u sredinama u kojima žive Hrvati nego u drugim dijelovima zemlje. Taj je trend osobito velik u visoko urbanim sredinama u kojima Hrvati

res za održavanje hrvatskog identiteta. U svemu se zato postavlja i pitanje motiviranosti pojedinaca da održe vlastiti nacionalni identitet, mada se ljudi često puta vode krivim stavovima. Primjerice, premda se globalizacija često puta ističe kao glavni razlog brisanja nacionalnih identiteta čini se kako takvi pojedinci zaboravljaju da nastojanjem da se zaboravi hrvatsko podrijetlo njihova djeca zapravo gube identitetski, ali i u profesionalnom smislu jer prekogranična umreženost i poznavanje hrvatskog jezika mogu biti presudni u profesionalnoj orijentaciji i zapošljavanju.

Hrvati manjinci naglašavaju i postojanje problema samih popisnih metodologija. Premda su popisi stanovništva danas već rutinski postupci prikupljanja demografskih statističkih podataka, u popisnim metodologijama spomenutih zemalja najveće su specifičnosti upravo vezane uz nacionalno izjašnjavanje. Primjerice, u listiću za popis stanovništva u Mađarskoj postoji čak pet rubrika vezanih uz nacionalnu pripadnost. Na drugoj strani, u Sloveniji, kao što je već spomenuto, uopće nije popisivana nacionalna pripadnost. I sve ostale zemlje imaju svoje specifičnosti po tome pitanju. Kod popisivanja nacionalne pripadnosti vrlo je važna i uloga samih popisivača, odnosno njihova mogućnost sugestije pa čak i određenog pritiska na ljude koji se popisuju. Stoga je vrlo važno da se u samim pripremama za popisivanje uključe i nacionalne manjine te da se popisivači pripremaju tako da se kod utvrđivanja nacionalne pripadnosti ponašaju nepristrano i korektno.

USPOREDBE S PRETHODNIM POPISIMA

Zanimljive su i usporedbe u odnosu na popise prije deset godina. U nekim zemljama broj Hrvata se u odnosu na prethodni popis povećao. Primjerice, u Slovačkoj se 2001. izjasnilo 890 Hrvata, a 2011. godine 1.022 što je u postocima znatno više (14,83%). U Mađarskoj broj od 26.774 Hrvata iz 2011. predstavlja porast od 4% u odnosu na 25.730 koliko ih je popisano 2001. godine. Nažalost, u ostalim spomenutim zemljama broj Hrvata se smanjio. U Crnoj Gori je od 6.811 popisanih Hrvata 2003. godine broj pao na 6.021 Hrvata 2011. godine. U Italiji se broj Hrvata smanjuje od Prvog svjetskog rata, kada ih je bilo oko 5.000., na 1.865 koliko ih je utvrđeno prema popisu 2010. godine. U Srbiji je 2011. popisano 57.900 Hrvata, što je za 17,99% manje od 2001. godine kada je popisano 70.602 Hrvata. Uz ove brojeve treba naglasiti da se velik broj Hrvata u Srbiji još uvijek ne izjašnjava nacionalno ili da se izjašnjava regionalno. Također, još uvijek postoji problem odnosa države prema Bunjevcima ne-Hrvatima kojih se 2011. izjasnilo 16.706 što je za 16,52% manje nego 2001. godine kada ih se tako izjasnilo 20.012. Smanjenje broja Hrvata je vjerojatno trend koji je prisutan i u Makedoniji i u Austriji premda za takvu tvrdnju nemamo egzaktnu podatke. To smanjenje opasno je i za velike hrvatske zajednice (primjerice za Hrvate u Srbiji) ali je pogotovo opasno za male zajednice, kao primjerice one u Italiji, Makedoniji i Crnoj Gori.

STARENJE I URBANIZACIJA

Dobna struktura Hrvata u susjednim zemljama uglavnom je vrlo loša. Kao primjer može poslužiti činjenica da je prosječna starost Hrvata u Crnoj Gori još prema popisu 2003. bila 45 godina, a sada je još gora situacija. Statistički podaci pokazuju da hrvatska zajednica također stari i u Mađarskoj: postotak mladih do 15 godina pao je u razdoblju 2001.-2011. godine sa 9,2 na 8,2%, dok je postotak starijih od 60 godina istovremeno porastao sa 28,4 na 31,5%. Slična je starosna slika i u Srbiji gdje je prosječna starost Hrvata 51 godina, a to je izrazito loš pokazatelj vitalnosti hrvatske zajednice.

Jedan od uzroka opće loše demografske slike očito se skriva u modernom načinu života. Mladi često prihvaćaju »moderne« poglede na život prema kojima je nacionalni identitet nevažan pa izgleda da na očuvanju svojeg nacionalnog identiteta inzistiraju samo stari ljudi iz manjih urbanih ili iz ruralnih sredina. Makedonski Hrvati, primjerice, smatraju da je urbanizacija razlog pojačane asimilacije članova njihove zajednice. Prema njihovim informacijama u Skoplju živi više od 800 Hrvata, ali je njihov angažman u hrvatskoj zajednici jako mali. Naprotiv, život hrvatskih zajednica u manjim sredinama u Makedoniji izgleda da je znatno bolji. Slično je i u Srbiji u kojoj još uvijek 36% Hrvata ne živi u gradskim naseljima nego u seoskim sredinama. A i gradovi u kojima živi većina Hrvata nisu jako veliki: pored Subotice i Sombora radi se o mnogim manjim mjestima što je sasvim sigurno važna činjenica u analizi problema prirodne asimilacije.

JEZIČNE KOMPETENCIJE

Popisi stanovništva svjedoče i o tome da je poznavanje vlastitog jezika u našim zajednicama zapravo loše. Primjerice u Crnoj Gori materinskim jezikom govori svega 46% izjašnjenih Hrvata (2.791 od 6.021 izjašnjenih). Zatim, zanimljivo je da je u Mađarskoj broj ljudi koji su se izjasnili da im je hrvatski materinski jezik pao sa 14.326 na 13.716 (za 4,26%) iako je u izjašnjavanju o nacionalnoj pripadnosti broj Hrvata narastao za 4%, a to samo svjedoči da su kompetentnosti u korištenju materinskog jezika sve manje.

U vezi s jezikom postoji više izraženih problema. Za zajednice koje žive u okruženju većinskog jezika koji je sličan, kao npr. u Sloveniji, Srbiji, Makedoniji i Crnoj Gori, problem predstavlja upravo ta sličnost koja dovodi do miješanja i jezične nekompetentnosti kako u služenju jezika domicilne države tako i u služenju hrvatskim jezikom. Postoji i problem odnosa između lokalnog govora hrvatske manjinske zajednice i standardnog hrvatskog jezika, a dobar je primjer za to odnos bunjevačkog govora i standardnog hrvatskog jezika u Bačkoj. Čini se da je opstojnost i jednog i drugog moguća samo u uvjetima visoke razvijenosti kulturnog djelovanja u samoj zajednici.

Ovdje valja naglasiti da je i čuvanje jezika tradicionalno u mnogim hrvatskim zajednicama bilo vezano uz djelovanje Crkve, ali opstojnost jezika danas se održava i kroz rad hrvatskih društava i djelovanje hrvatskih medija. Međutim, uočljivo je da je u pitanju očuvanja jezika svugdje zapostavljen rad s ljudima na terenu jer

je glavno mjesto poučavanja materinskog jezika zapravo obitelj. Sasvim je sigurno da o osviještenosti roditelja i njihovim naporima najviše ovisi hoće li djeca naučiti hrvatski jezik. Ulaganje u to osvješćivanje jest jedna velika prilika. Osnježivanje jezičnih kompetencija trebalo bi biti u fokusu svih hrvatskih manjinskih zajednica jer se time postiže dvostruki rezultat – podižemo opću razinu pismenosti potrebnu za svakodnevni život i čuvamo naš jezik.

ZAKLJUČAK

Iskustvo provedbe popisa stanovnika važno je za pripremu hrvatskih zajednica za buduće popise. Očigledno je da se organiziranom i snažnom kampanjom rezultati popisa mogu znatno poboljšati. Utvrđeni demografski trendovi dobre poznavatelje zapravo ne iznenađuju. Starenje stanovništva opći je trend kojim su u brojnim zemljama Europe zahvaćeni i većinski narodi. Ekonomska kriza potiče mlade na iseljavanje što je posebice izraženo u istočnoeuropskim zemljama. Mobilnost mladih, preseljavanje u velike gradove i slaba mogućnost uspostave čvrstih veza s drugim pripadnicima vlastitog naroda također su razlozi zbog kojih su hrvatske zajednice u mnogim zemljama izložene jakoj prirodnoj asimilaciji. Stoga komparativna analiza kvantitativnih pokazatelja i općih prilika može pokazati dobra i loša iskustva Hrvata manjinaca u spomenutim zemljama, a ta iskustva onda mogu pomoći u njihovim naporima da se izrade strategije demografske obnove.

Forum je održan koncem studenoga 2013.

SPECIJAL: SRBI U HRVATSKOJ, HRVATI U SRBIJI

Upućena žalba povjereniku Šabiću

»Hrvatska riječ« pokrenula proces promjene dosadašnje prakse Ministarstva pravde i Visokog savjeta sudstva

U prije dva tjedna objavljenoj specijalnoj temi »Srbi u Hrvatskoj, Hrvati u Srbiji« iznijeli smo niz zanimljivih podataka koji pomažu sklapanju cjelovitije slike o realnosti našega položaja. Ovaj iscrpan posao rađen je prikupljanjem službenih podataka i slanjem brojnih zahtjeva za informacijama od javnog značaja. Neke su institucije odgovorile, a neke nisu. U samo jednoj temi smo se morali služiti neslužbenim podacima.

Počela su stizati i reagiranja na iznesene podatke. Prije samog objavljivanja dio ili cijeli materijal upućen je voditeljima najznačajnijih institucija vojvođanskih Hrvata, kako bi njihovim primjedbama bio što je moguće kvalitetniji. Iako prije objavljivanja nije došlo do izravnog odgovora, sada dolazimo polako do novih saznanja koja bi mogla poboljšati taj svojevrsni pregled.

Zato još jednom pozivamo sve institucije i pojedince koji posjeduju informacije od značaja za ovu temu da ih podijele s našim uredništvom.

Bilo bi, dakako, najprofesionalnije projektno sustavno obraditi sve relevantne podatke, ali taj posao zahtijeva puno više suradnika, vremena i izdataka nego što si jedan časopis na tjednoj razini realno može priuštiti.

ZAČARANI KRUG

Kako bi »Hrvatska riječ« potvrdila svoju poziciju

u hrvatskoj zajednici, ali i profesionalizam, otišli smo i korak dalje. Odgovorna urednica dr. *Jasminka Dulić* uputila je žalbu povjereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka ličnosti *Rodoljubu Šabiću*, u kojoj zahtijeva od Ministarstva pravde i državne uprave te Visokog savjeta sudstva podatke o broju Hrvata koji rade u pravosuđu, te njihovu postotnu zastupljenost.

Naime, imamo situaciju da nas je Ministarstvo pravde uputilo na Visoki savjet sudstva, a oni pak na Ministarstvo, dakle našli smo se u začaranom krugu. U tom začaranom krugu je Visoki savjet sudstva dopustio sebi odgovoriti kako oni ne vode statistiku o nacionalnoj pripadnosti sudaca i pravosudnog osoblja.

To je u suprotnosti s javno izraženim stavom Ureda za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije, koji ukazuje: »Budući da u Republici Srbiji ne postoji zakonska obveza vođenja evidencije o nacionalnoj pripadnosti i materinskom jeziku zaposlenih u upravama na svim razinama vlasti, Komitet ministara Vijeća Europe donio je preporuku tijelima vlasti o poduzimanju mjera radi prikupljanja sveobuhvatnih podataka i izrade informacija o zastupljenosti nacionalnih manjina u upravama na svim razinama vlasti, koja je obvezujuća za Republiku Srbiju kao ugovornicu tog međunarodnog ugovora.«

U skladu sa svime spomenutim, naše je uredništvo uputilo službenu žalbu i očekujemo kako će povjerenik za informacije od javnog značaja Rodoljub Šabić, koristeći svoje ovlasti, uputiti na promjenu dosadašnje prakse. Time se naš posao ne zaustavlja samo na ispunjenju informativne i novinarske misije, već polaže put za poboljšanje položaja naše manjine.

RAVNOTEŽA

Na koncu valja povući paralelu, a to je da se zastupljenost manjina, pa i Srba, u Hrvatskoj u pravosuđu detaljno prati. U Republici Hrvatskoj tiskan je i promidžbeni plakat koji poziva na ravnomjerno upošljavanje. Ministarstvo pravosuđa kontinuirano prati statističke podatke o broju pravosudnih dužnosnika, te službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima, i oni služe kao podloga za poduzimanje mjera i aktivnosti kako bi se osigurala odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina. U izvješću o provedbi Ustavnog zakona o

pravima nacionalnih manjina čak se navodi kako se na javnim natječajima za zapošljavanje u državnoj službi pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo pozvati na prednost pri zapošljavanju na temelju članka 22. Ustavnog zakona!

Statistički podaci u Republici Hrvatskoj pokrivaju opće, županijske, trgovačke, upravne, prekršajne sudove, Visoki upravni sud, Vrhovni sud, Visoki trgovački sud i Visoki prekršajni sud, zatim općinska, županijska i državna odvjetništva, USKOK. Podaci prate kako dužnosnike na spomenutim pozicijama, tako i službenike, namještenike i vještbenike.

Govoreći jasnim jezikom, na svim ovim mjestima nacionalne manjine imaju pogodnost pozvati se na Ustav i zahtijevati prednost pri upošljavanju.

Kada i u Srbiji bude takve statistike i prakse, pretpostavljajući kako su Hrvati podzastupljeni, moći će se omogućiti upošljavanje i postizanje Ustavom Republike Srbije proklamirane ravnomjernosti.

Nikola Perušić

JENŐ MAGLAI, GRADONAČELNIK SUBOTICE

DSHV ostaje dio koalicije

Razgovor vodila: Slavica Mamužić

Od kako je krajem studenoga prošle godine, nakon formiranja nove skupštinske većine, za gradonačelnika Subotice izabran *Jenő Maglai*, jedno od najčešće njemu postavljanih pitanja je – je li koalicija stabilna? Osim evidentne podjele u lokalnom SNS-u, i drugi koalicijski partner, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, na posljednjoj sjednici Skupštine Grada nije glasovao prilikom usvajanja gradskog proračuna.

HR: Gdje vidite razloge nepovjerenja?

Za ovu novu koaliciju imamo potpise 37 vijećnika i to nije niti bilo upitno na prvoj sjednici Skupštine. Na drugoj sjednici je bilo upitno glasovanje o proračunu, i to samo u svezi s tom točkom. Na žalost, i dalje postoje težnje da se zaustave promjene u Subotici. Svjestan sam toga da vlada velika panika u nekim krugovima, pokušavaju na sve načine zaustaviti proces koji provodi novoformirana ko-

alicija i to je bio pokušaj da se diskreditira nova većina obaranjem proračuna. To nije uspjelo. Svjestan sam da će još jedno vrijeme biti takvih pokušaja. S jedne strane to je nekorektno, jer svaka nova vlast dobije bar sto dana ili šest mjeseci da se pokaže, a o ovoj koaliciji se već poslije mjesec dana priča da smo nesposobni. Ali, vrijeme će pokazati kako nova koalicija vodi grad i koliko smo sposobni. Na posljednjem sastanku koalicije u subotu, DSHV je bio decidan da sebe smatra dijelom koalicije i da će dalje podržavati većinu, stoga mislim da će sve ići normalnim tijekom i da skupštinska većina nije upitna, bez obzira na glasovanje o proračunu.

HR: Je li »kamen spoticanja« bila Dužijanica? Kako će ta manifestacija biti organizirana ove godine i hoćete li imati neke svoje zahtjeve, budući da ste izjavili kako bi ona trebala biti manifestacija svih Subotičana?

Dužijanica uopće nije bila »kamen spoticanja«. Očevidno da, na žalost, i dalje postoje razlike između političkih opcija hrvatske i bunjevačke orijentacije. Osobno, kao gradonačelnik, ne želim ulaziti u te političke teme zato što smatram da trebam zastupati sve građane Subotice, a ne samo određene opcije. U tom smislu oko izglasavanje prijedloga DSHV-a nije bilo problema, on je jednoglasno usvojen bez obzira koliko u političkom smislu bio problematičan i mislim da će i ove godine Dužijanica biti organizirana onako kako je bila i prethodnih. Smatram da bi glavni organizator trebalo biti »Bunjevačko kolo«, ali s druge strane, sigurno ću inzistirati da trošenje novca bude transparentno. Ne smije se više dogoditi takva situacija u kojoj ne znamo točno kako se novac troši, koliko je potrošeno, gdje i tko je potrošio. Svaki dinar proračunskog novca mora biti pravdan od strane onih koji

će biti organizatori i koji će provoditi tu manifestaciju.

HR: Iz hrvatske zajednice su vam upućene zamjerke da su u gradskom proračunu u smislu infrastrukturne izgradnje zanemarena naselja u kojima većinski živi hrvatski živalj. Kako to komentirate?

Izgovori se uvijek mogu naći. DSHV je sudjelovao u izradi proračuna i to na svim sastancima na kojima smo dogovarali proračun, mnogi njihovi prijedlozi su bili usvojeni i oni su bili suglasni kada smo ga konačno verificirali. Mislim da je to sada davanje nekog obrazloženja ili pranje zbog onoga što se desilo kod glasovanja o proračunu. U proračun su ušli neki projekti koji su bili bitni za hrvatsku zajednicu što se tiče Tavankuta, i nekih drugih, a s druge strane očekujem da ćemo rebalansom opredijeliti sredstva za mnogo što, jer za dva tjedna nismo mogli točno i u detalje vidjeti sve. Premda, svi ćemo biti oštećeni zato što

novca nema i zato što nam je ostavljen enorman dug od 500 milijuna dinara. Prvo moramo stabilizirati proračun, a poslije vidjeti u kom pravcu ćemo vršiti investicije. Siguran sam da će u proračunu 2014. godine hrvatska zajednica participirati jednako kao što će i druge u kojima je većinski živalj spski, mađarski, i u tom smislu neće biti stavljanja na stranu bilo koje zajednice. S druge strane, neću dozvoljavati da se novac dijeli baš isključivo po tom nacionalnom principu, već se morati uzeti u obzir infrastrukturna opremljenost naših mjesnih zajednica i to će biti jedan od važnih kriterija. Sigurno neće biti dovoljno novca za sve domove kulture, za sve domove mjesnih zajednica, ali truditi ćemo se prema mogućnostima ulagati koliko možemo ili bar nastaviti započete projekte.

HR: Najavljivali ste zaokret u vođenju grada, novu energiju, stručnost. Međutim, kod imenovanja Gradskog vijeća, vaših pomoćnika i direktora JKP, postavljeni su stranački ljudi koji u javnosti nisu prepoznati kao stručan i energičan kadar. Je li to bio prvi kompromis koji ste morali napraviti?

Moj jedini kompromis je bio u vezi postavljanja članova Gradskog vijeća i eventualno za moje pomoćnike, to je bio kompromis jer je, na neki način, politika dala te ljude. Zahtjev politike je bio da se i tajnici postave po političkoj liniji, ali to sam odbio i postavio stručne ljude. Što se tiče javnih komunalnih poduzeća imenovali smo samo troje ljudi i to u v.d. statusu, ali mislim da će biti zanimljivije vidjeti tko će biti imenovan na četiri godine.

U »Stadionu« je imenovana osoba prema stručnim kriterijima i koja nema nikakve veze s politikom. Jednako tako su u »Palić Ludošu« primijenjeni stručni kriteriji, a ne isključivo stranački. Ne bih se složio da su došli stari politički kadrovi koji su oduvijek bili u tim vodama. Što se tiče »Čistoće«, *Slobodan Milošev* je u tom poduzeću i radio, i vjerojatno je SNS smatrala da kao vršitelj dužnosti on za sada vodi tu tvrtku. Je li to dobro rješenje ili ne, neću ulaziti u to, to je bio izbor SNS-a i to poštujem. Za sada imam dobru suradnju s novim vodstvom »Čistoće«, koje nastoji tamo stabilizirati situaciju, poduzeli smo doista ozbiljne mjere kako bi se sredila situacija u »Čistoći«. U tom smislu nemam zamjerki na njihov rad, ne samo Miloševa, nego i njegovih pomoćnika koji provode ono što smo dogovorili.

HR: Tražili ste od javnih komunalnih poduzeća da do kraja godine smanje broj zaposlenih za pet posto, kazali ste da ste u Gradskoj kući zatekli veliki broj ljudi za koje nitko ne zna niti kako su došli, niti što rade, međutim sami ste raspisali natječaj za šefa Tajništva za društvene djelatnosti. Je li moguće da nemate u Gradskoj kući osobu koja bi mogla voditi taj posao?

Imamo problema s brojem zaposlenih i njihove stručnosti ne samo u Gradskoj kući, nego u čitavoj nadgradnji. Taj problem moramo rješavati u dva pravca - smanjivanjem broja i poboljšavanjem stručne strukture i kvalitete zaposlenih. Kad sam došao, u Gradskoj kući smo imali skoro 390 zaposlenih, sada ih je oko 350 i još ćemo sma-

njiti taj broj. S druge strane, neke ljude moramo primiti, potrebni su nam stručni ljudi kojih nemamo. Volio bih da za tajnike dođu doista stručni ljudi u čiju stručnost bih i osobno imao povjerenje. Tajnici su osobe veoma bitne za vođenje određenih tajništava i ne bih volio na tim mjestima ljude u koje niti osobno nemam povjerenje. U tom smislu sam načinio otklon od politike i raspisujemo natječaje za stručne ljude.

HR: Suboticu potresaju korupcijske afere u JKP, pronevjere, i dojam je da gdje god se takne nailazi se na ozbiljne probleme. Podnijeli ste kaznenu prijavu protiv »Čistoće«, međutim od onoga što je već ranijih godina stizalo u sudove ništa nije procesuirano, što ostavlja dojam prilične nemoći i nepovjerenja kod građana da se išta može dovesti u red i promijeniti. Budući da ste odvjetnik, možete li građankama i građanima uputiti neku ohrabrujuću vijest?

Podnio sam kaznenu prijavu, sačekat ću desetak dana da vidim hoće li MUP i Tužiteljstvo ozbiljno postupiti po tim prijavama. Ako se to ne dogodi, podnijet ću prijavu s dokumentacijom Specijalnom tužiteljstvu za organizirani kriminal. U sljedeća dva tjedna formirat ću specijalizirane radne skupine koje će ući u sva javna poduzeća i javne ustanove i vidjeti što se dešavalo u proteklom godinama, je li bilo zlouporaba i drugdje. »Čistoća« je samo vrh ledenog brijega, uvjeren sam da ćemo i u mnogim drugim javnim poduzećima naići na ozbiljne zlouporabe, bahato trošenje proračunskog novca. Mislim

da je vrijeme da podvučemo crtu i napravimo reda, te da više nikome ne padne na pamet da se služi ovakvim sredstvima i zloupotrebljava sredstva građana Subotice.

HR: Jeste li svjesno ušli u ovu situaciju iz koje kažu da ćete izaći »kao pukovnik ili pokojnik«?

Ne znam hoću li izaći kao »pukovnik ili pokojnik«, ali sam ušao u ovu situaciju i prihvatio dužnost zato što sam smatrao da se nešto mora uraditi u ovom gradu. Svatko tko je realan mogao je vidjeti da je grad propadao u proteklom godinama, bilo je ogromnih problema koji sada polako izlaze na vidjelo, a koji su se držali ispod tepiha. Mislim da je obveza svih nas, ako želimo da naša djeca ostanu tu i da grad ima perspektivu, da svi nešto poduzmemo u pravcu promjena. To je moj cilj. Smatram da sam u svojoj privatnoj karijeri i u svom životu bio sasvim uspješan čovjek, sve što imam stvorio sam svojim radom i svojim znanjem, nikada nisam bio u državnom sektoru, nikada nisam bio na nekim dužnostima, nisam dobio od ove lokalne samouprave ni od ove države niti jedan stan, niti jedan poslovni prostor, niti jedan četvorni metar državnog zemljišta, niti sam uzeo jedan jedini dinar. Trebat će mjeseci i mjeseci ozbiljnog rada, ali kad netko radi ozbiljno, stručno, savjesno i pošteno, onda moraju doći rezultati. To je moje iskustvo. Nadam se da će i koalicijski partneri jednako tako postupati i da neće biti sitnog strančarenja, razvlačenja oko nekih sitnica, jer naš zajednički interes je da imamo rezultat i ovaj grad pokrenemo iz teške situacije.

IMAJU LI STARI ZANATI BUDUĆNOST? ISKUSTVA HRVATSKE, SLOVENIJE I SRBIJE

Tradicija u borbi za opstanak

Tradicijski zanati ne mogu opstati na trži-

*štu, pa su im potrebni poticaji * Fondovi*

EU imaju novca namijenjenog za tradicij-

ske zanate, ali se i u tom području moraju

poštovati utvrđeni EU propisi

Marija Srblin

Tradicijski zanati postaju sve zanimljiviji i sve se više naglasak stavlja na povratak starim zanatima. Unatoč tomu nema strategije kako razvijati ovo područje, koje samo po sebi nije profitabilno i kojem su zbog toga potrebni financijski poticaji. Realno gledajući proizvodi starih tradicijskih zanata danas se ne mogu nositi na tržištu s naprednom tehnologijom, ali imaju kulturološki značaj i svoje mjesto mogu i trebaju tražiti u turističkoj ponudi.

PRVI PROBLEM OBRAZOVNI SUSTAV

Kroz iskustva Slovenije, koja je članica EU, Hrvatske, nove članice europske obitelji, i Srbije, pokušali smo doznati koji su to problemi i kakva je perspektiva tradicijskih zanata. Zajedničko za sve tri države je da velikog novca od bavljenja tradicijskim zanatima nema, no razlika je u tome na koliku i kakvu potporu države i drugih fondova mogu računati. Prvi je problem već

u obrazovnom sustavu, koji ne poklanja dovoljno pozornosti zanatskim zanimanjima, a s druge strane i zainteresiranost mladih za to je mala. »Ako je netko odrastao uz tatu pekara, vrlo je vjerojatno da će se baviti tim zanatom. Ja sam graver i moja djeca su graveri. No, ne znamo koliko bi mladih entuzijasta poželjelo recimo biti remenar, a da se pri tomu tim zanatom nisu bavili u njegovoj obitelji. Nažalost, đaci obrtničke škole su niže vrednovani i čak se ne može formirati niti jedan cijeli odjel, već su odjeli kombinirani, primjerice stolar, pekar, mesar«, kaže predsjednica Udruge obrtnika Osijek, *Marija*

Volinek-Štrekelj. Dobro nam je poznato kako je identična situacija i u Srbiji, ali je zanimljivo čuti iskustva Slovenije, gdje u obrazovnom sustavu postoji tijesna suradnja škola i obrtnika. »U Sloveniji postoje škole u kojima đaci imaju i praktički dio, gdje u zanatskim radionicama upoznaju zanate. Svake godine iz takvih škola kod nas dolaze po dva-tri odjela i konkretno u našem slučaju prate cijeli proces prerade vune. Te škole imaju suradnju s gospodarstvenicima i obrtnicima i te škole su dobar početak da se mladi zainteresiraju za zanatska zanimanja«, kaže *Marija Srblin* iz tvrtke »Soven« d. o.

o. iz Maribora, koja se bavi preradom ovčje vune, i dodaje kako Zavod za zapošljavanje radi na osposobljavanju za zanatska zanimanja. Obrtnici koji su dovoljno osposobljeni kadrovima i opremom mogu biti uključeni u program obuke srednjoškolaca i studenata. *Marija Srblin* navodi i konkretan primjer – rezultat mentorskog rada »Sovena« je taj što će uskoro među službenim zanimanjima na tržištu rada biti i filcer.

PROPISI NE POZNAJU TRADICIJU

S kakvim se sve preprekama susreću oni koji žele očuvati tradicijske zanate najbolje ilustrira primjer iz Lemeša, gdje Udruga »Lemeški kulen« radi na očuvanju tradicije proizvodnje čuvenog lemeškog kulena. Ali, kako očuvati tu tradiciju kada standardi nameću drugačije uvjete za proizvodnju, koji onda jedan tradicijski proizvod dovode na razinu klasične industrijske proizvodnje?

INVENTURA NIJE PROŠLA

Udruga starih i umjetničkih zanata i domaće radinosti Vojvodine ima ideju napraviti inventuru tradicijskih zanata Vojvodine. Obišlo bi se svako selo, svaki grad, kako bi se napravio popis starih zanata. Urađen je projekt, ali ni na jednom pokrajinskom natječaju ova ideja nije prošla, a bez novca se tako opsežan posao ne može uraditi, pa će ova zanimljiva i korisna ideja pričekati.

cijeloj priči tako mali iznos da se državnom sustavu zbog toga ne da mijenjati cijeli sustav i krug je zatvoren», kaže *Zvonko Digula*, tajnik Udruge obrtnika Osijek. On je kao nerealnu odbacio inicijativu vojvodanske Udruge starih i umjetničkih zanata i domaće radinosti, o refundaciji doprinosa za socijalno i mirovinsko osiguranje. Tako nešto nije moguće ni u Europskoj uniji, kaže *Marija Srblić*. »EU ima sredstva za projekte na natječajima i tim sredstvima možete opremiti radionice, kupiti strojeve, opremu. Dakle, novac ne daje država već EU«, kaže naša sugovornica iz Maribora.

Primjer Sombora, čija lokalna vlast pomaže starim zanatima, pokazuje kako ni onda kada se želi pomoći zbog ograničenih propisa to nekad nije moguće. »Jedan dio somborske turističke ponude su etno kuće. Mi smo u 2013. godini za pomoć etno kućama namijenili milijun dinara iz proračuna. Kada je došlo do toga da prebacimo novac ispostavilo se kako to nije moguće, jer u Zakonu o turizmu etno kuća ne postoji i nema zakonskih osnova za isplatu tog novca. Onda smo taj novac prebacivali preko udruga građana«, kaže *Strahinja Pekez* iz Gradske uprave u Somboru.

Na kraju, mogli bismo se reći kako je ideja Udruge starih, umjetničkih zanata i domaće radinosti Vojvodine, čije je sjedište u Somboru, bila da organizira međunarodnu izložbu starih zanata, ali i tematske rasprave na kojima su se čula ova iskustva iz triju država, te je to pravi način da se ljudi povežu, pomognu jedni drugima i iskoriste iskustva drugih.

Zlata Vasiljević

»Zato smo primorani raditi u svojoj zoni. Mi smo u nadležnosti zakona koji govore o proizvodnji mesa i proizvoda od mesa. Tako ne možemo očuvati tradicionalnu proizvodnju, jer primjena tih propisa značila bi da mi idemo i klasičnu mesnu industriju. Da bismo očuvali svoju tradicionalnu proizvodnju moramo se držati starog načina proizvodnje, sastojaka. Zbog tih propisa naš proizvod ne može u trgovinu, hotel, restoran. I dok god su propisi takvi kakvi su mi ćemo ostati vezani za manifestacije. Svi kažu – divno, ovo na Zapadu vrijedi 60 eura po kilogramu, a kako to iskoristiti? Jedno od rješenja je da se za ovakvu i sličnu proizvodnju hrane donesu minimalni tehnički uvjeti«, kaže *Stipan Ivanković*, tajnik Udruge »Lemeški kulen«. Kao jedan od paradoksa on navodi to što važeći zakonski propisi podrazumijevaju uporabu posuda od rostfraya u proizvodnji lemeškog kulena i to u prostorijama obloženim keramičkim pločicama, što nije ni nalik uvjetima u kojima se stoljećima priprema lemeški specijalitet, pa se time gubi svako obilježje tradicionalnog

načina proizvodnje. Njihove muke dobro znaju proizvođači tradicionalnog slavonskog kulena, koji su se također nosili sa sličnim problemima. Usprkos svemu, skupina mladih lemeških entuzijasta u Udruzi »Lemeški kulen« ne odustaje od svog nauma da

koje su Slovenci prihvatili, jer smatraju da su dobri za njihove proizvođače.

NEDOREČENI ZAKONI

Jedno od pitanja važno za opstanak tradicijskih zanata koji sami po sebi nisu profi-

ZANEMARENA TRADICIJA

Dojam *Marije Volinek-Štreljek*, predsjednice Udruge obrtnika iz Osijeka, je da su tradicijski zanati u Hrvatskoj posljednjih desetljeća bili zanemareni, no ipak se nešto mijenja. »Naporima Hrvatske obrtničke komore polako se vraćamo toj tradiciji, a i svatko od nas ponaosob se trudi sačuvati dio te tradicije. Bave se ljudi i danas kovanjem, vezom i sličnim zanatima, ali to je sve ekonomski neisplativo i vrlo je teško opstati na tržištu. Dok se ne shvati da je tradicija nešto što se mora očuvati uz razne poticaje, teško će se tradicijski zanati održati i na ovoj postojećoj razini«, kaže naša sugovornica iz Osijeka.

očuva tradiciju, ali i pridonesu gospodarskom napretku sela.

Sličan problem u proizvodnji tradicionalnih prehrambenih proizvoda Slovenci su imali prije nekoliko godina. Danas su na snazi takvi propisi da su svi proizvođači tradicijskih proizvoda zadovoljni. Propisi nisu tako strogi, ali Europska unija je propisala minimalne tehničke uvjete

tabilni jest i kakvim vrstama poticaja pomoći opstanak tih zanata. »Jednokratne potpore nisu rješenje. Druga mogućnost je zarada na tržištu, koje nema, pa ostaje treća mogućnost, a to su oslobađanja od raznih fiskalnih davanja. Ne mogu se osloboditi od mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, koje je najveći teret pa ostaje PDV. No, to je u

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 17. do 23. siječnja

17. SIJEČNJA 1995.

Ispred i u zgradi u kojoj je 13. rujna 1910. pionir jugoslavenske kinematografije *Aleksandar Lifka* otvorio prvo stalno kino u gradu, započelo je obilježavanje stote obljetnice pokretnih slika – filma u nas. U dvorani nekadašnjeg kina projicirani su filmovi iz zaostavštine Aleksandra Lifke, braće *Lumière* i *Sergeja Eisensteina*.

18. SIJEČNJA 1970.

Utemeljeno je Kulturno-umjetničko društvo »Bunjevačko kolo«, a za prvog predsjednika izabran je *Ivo Stantić*, dugogodišnji sudac Privrednog suda u Subotici. Sredinom 90-tih društvo je preimenovano u Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo«, na čelu s odvjetnikom *Belom Ivkovićem*.

19. SIJEČNJA 1788.

Tijekom XVIII. stoljeća u Subotici su utemeljene tri bratovštine: Bratovština svetog Franje, Bratovština svetog Mihovila i Bratovština kršćanskog nauka, razvijiši zapaženo dušobrižničko djelovanje među ovdašnjim pukom. Međutim, prema ukazu cara *Josipa II.*, kojemu su katolički redovi bili trn u oku, većinom bivaju ukinuti ili lišeni prava odgajanja mladeži, a njihova imovina mahom prelazi (19. I. 1788.) u ruke svjetovnih vlasti.

19. SIJEČNJA 1951.

Izmjenom načina prodaje, novim cijenama robe široke potrošnje, uvođenjem novčanih kupona, umjesto potrošačkih bonova i točnika, postupno počinje ukidanje svih administrativnih ograničenja u prodaji mnogih artikala široke potrošnje.

21. SIJEČNJA 1871.

Održana je osnivačka skupština Subotičkog ženskog društva »Ljubav«, čiji je cilj bio: »... odgoj i pružanje pomoći siročadi nakon navršene šeste godine, naročito djevojčicama...«. Pravila su potpisale supruga *Petra Manića* (predsjednica), *Istvána Franzera* i *Ljudevita Parčetića*.

21. SIJEČNJA 1977.

Tijekom svojih istraživanja arhivske građe u Beču *Gáspár Ulmer*, viši stručni suradnik Povijesnog arhiva Subotica, među starim rukopisima otkrio je kartu Subotice iz 1697. godine. Na njoj se jasno raspoznaju konture subotičke utvrde, danas franjevačke crkve i samostana. Kartu je izradio inženjer *De Spaar*, časnik vojvode *Eugena Savojskog*, nakon što je nadomak Sente porazio Osmanlije.

22. SIJEČNJA 1779.

U Dvorskom uredu u Beču, ukazom carice *Marije Terezije*, varoš Sveta Marija

(Szent Mária, Subotica) proglašena je slobodnim kraljevskim gradom, nakon što je ispunila sve svoje ranije preuzete obveze. Time je okončano višegodišnje uporno nastojanje čelnništva Subotice o preuzimanju sudbine u vlastite ruke, ostvarivanjem najvišeg stupnja gradske samouprave i raspolaganjem gradskim prihodima.

22. SIJEČNJA 1906.

Umro je bajmočki župnik *Nikola Kujundžić*, spisatelj i prevoditelj. Pisao je rodoljubljem nadahnute lirske i epske pjesme, pripovijesti, poučne i povijesne članke. Autor je glasovitih preljskih pjesama, među kojima se izdvaja antologijsko ostvarenje »Kolo igra tamburica svira«. Mnogi su mu stihovi umješno uglazbljeni (*Stipan Mukić*), te su i danas rado pjevani i slušani. *Nikola Kujundžić* rođen je 9. veljače 1861.

23. SIJEČNJA 1927.

Održani su prvi (i jedini) izbori za tadašnju Oblasnu skupštinu Bačke, u koju su izabrani: dr. *Adolf Klein*, *Jaša Mačković*, dr. *Vladislav Manojlović* i *Antun Vidaković* (Radikalna stranka), dr. *Ödön Nagy* (Mađarska stranka), *Stevan Ferković*, dr. *Mirko Ivković* i *Tome Matković* (Hrvatska seljačka stranka) i *Svetozar Udicki* (Demokratska stranka). Glasovalo je samo 11.757 birača.

23. SIJEČNJA 1999.

U maloj sali subotičke sinagoge vjenčali su se *Gordana Poljaković* i *József Dafna* po tradicionalnom običaju koji propisuje židovska vjera. Time je prekinuta stanka od 52 godine, koliko je proteklo od posljednjeg vjenčanja u ovoj židovskoj bogomolji, kada su se na bračni život zavjetovali *Judita Bruck* i *Pavle Sendrei*.

23. SIJEČNJA 1999.

U zagrebačkom Hrvatskom glazbenom zavodu predstavljen je dvostruki nosač zvuka istaknutog umjetnika, glazbenika i skladatelja *Albe Vidakovića* (Subotica, 1. listopada 1914.). Nakon školovanja u Rimu, 1946. odlazi u Zagreb, gdje se zalaže za promicanje reformirane crkvene glazbe koja se nadahnjuje tzv. »cecilijanskim pokretom«. Pokraj skladbi za zbor i orgulje bio je vrstan kompozitor instrumentalnih djela, no sve ih je zasjenila njegova ostavština na polju duhove glazbe. Kao regens zagrebačke katedrale postigao je zapažene uspjehe sa zborom sjemeništaraca i bogoslova, kasnije nikada dosegnutim. Među ostalim, utemeljio je učilište za crkvene glazbenike u sklopu Teološkog fakulteta. Institut za crkvenu glazbu danas nosi njegovo ime, kao i katedralni zbor subotičke bazilike. Preminuo je u Zagrebu 18. travnja 1964.

Reagiranjje

Nakon objavljivanja članka »HNV predlaže sastav odbora« (Imenovanje Organizacijskog odbora Dužijance i formalno uređeno) u HRVATSKOJ RIJEČI br. 562, str. 18., mi dolje potpisani dajemo sljedeću izjavu:

IZJAVA O DUŽIJANCI, GLEDE NOVIH OKOLNOSTI

Drago nam je da su čelnici DSHV-a, naše jedine političke stranke, shvatili kako stvari koje se tiču hrvatske zajednice treba rješavati institucionalno i onda kada se ne radi samo o programima i projektima triju naših institucija koje su plaćene od države. Dužijanca svakako spada u manifestacije koje DSHV i HNV nisu do sada organizirali (osim što je to formalno činio HNV prošle godine). Dobro je poznato kako su tu manifestaciju organizirali, odnosno savjesno i odgovorno odradili, članovi HKC-a »Bunjevačko kolo« i predstavnici Crkve (župa sv. Terezije, župa sv. Roka i Katoličko društvo (institut) za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«).

Međutim, DSHV je na posljednjoj sjednici gradske Skupštine izišao s prijedlogom u svezi s imenovanjem članova Organizacijskog odbora Dužijance - koji je i usvojen - zbog čega smo veoma iznenađeni. Tim više što, u svezi s tim, ni DSHV, a ni HNV nisu nikoga kontaktirali – ni od predstavnika navedenih crkvenih institucija niti od nadležnih osoba iz HKC-a »Bunjevačko kolo«. Stoga smatramo kako su te, od države plaćene institucije, učinile to u cilju dobivanja svojih političkih bodova, a ne u interesu općeg dobra hrvatske zajednice.

Prema prihvaćenom prijedlogu na Skupštini Grada, kako stoji u Hrvatskoj riječi, vidljivo je kako, ipak, očekuju suradnju glede Dužijance i s Gradom i s Crkvom i s drugim hrvatskim institucijama. No, budući da se radi o velikom previdu ili ozbiljnoj namjeri diskreditiranja institucija koje su dvadeset i više godina - i preko Dužijance - radile na potvrdi kulturnog i nacionalnog identiteta hrvatske manjinske zajednice, smatramo da se predstavnici Katoličke crkve i Upravni odbor HKC »Bunjevačko kolo« trebaju sastati i procijeniti nove okolnosti glede Dužijance i donijeti odluku kako obraniti Dužijancu od njenog urušavanja i ulaska u neizvjesnost, zbog nepromišljenih poteza DSHV-a i HNV-a.

Marinko Prčić, v.r., predsjednik HKC-a »Bunjevačko kolo«, Marinko Piuković, v.r., predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance 2012. i 2013., msgr. Stjepan Beretić, v.r., katedralni župnik i predsjednik Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, msgr., dr. sc. Andrija Anišić, v.r., župnik župe sv. Roka, dr. sc. Ivica Ivanković Radak, tajnik Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«

17. siječnja 2014.

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni Glasnik RS« br.135/04 i 36/09), tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj objavljuje

OBAVIJEST

O donesenom rješenju kojim je dana suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta

IZGRADNJA KOMPLEKSA BENZINSKE STANICE

Na osnovu provedenog postupka, izvještaja Tehničke komisije, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj izdala je pod brojem IV-10-05/I-501-66/2014, dana 15.1.2014. godine nositelju projekta »MAGMA PETROLEUM GROUP« DOO iz Novog Beograda, Bulevar Mihajla Pupina br. 10D, PP14 Rješenje o suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Izgradnja kompleksa benzinske stanice na lokaciji Preradovićeve i Petefi Šandora na katastarskoj parceli 4185 ko Stari grad, Grada Subotica, a koju Studiju je izradilo preduzeće DOO »AGEMA« broj spu 004.02 RN071, siječnja 2014.

SADRŽAJ ODLUKE I MJERE

Rješenjem IV-05/I-501-66/2014 od 15.1.2014. godine naloženo je investitoru provođenje mjera pri izvođenju projekta, u tijeku eksploatacije, kao i mjere monitoringa

- * otpadnih voda preko separatora u javnu kanalizaciju
- * podzemnih voda iz pijezometara

RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Predmetni projekt obuhvaćen je:

Listom II Uredbe (»Sl glasnik RS«, br.114/08); točka 14-Ostali projekti (13) objekti za opskrbu motornih vozila gorivom, (benzinske stanice), skladišnog kapaciteta preko 100 m³ u naseljima i točke 15-Projekti koji se realizuju u zaštićenoj okolini nepokretnog kulturnog dobra.

U cilju obavijesti zainteresirane javnosti tekst Rješenja dostupan je na adresi:

<http://www.subotica.rs/sr/4903/oglas>

»SUBOTICAPLIN« NUDI BESPLATNO PRIKLJUČENJE NA PLINOVOD

Tehnička stručnost donijela uštede

Potrošač dobiva mjerno regulacijski set i standardni priključak do 20 metara od uličnog voda do objekta, a sam je u obvezi financirati dokumentaciju i građevinsku dozvolu

Javno komunalno poduzeće »Suboticaplin« planira povećati broj svojih potrošača, te je od ove godine građanima ponuđeno priključenje na plinsku mrežu bez nadokande. »Naša je zamisao od sadašnjih 8.500 potroša-

građani mogu pronaći svoj interes osiguravajući energent pogodan za kuhanje, pripremu sanitarne vode i grijanje. Usavršena tehnika koja omogućava jednim okretom gumba na termostatu precizno podešavanje željene temperature u objektu, plaćanje računa tek nakon potrošnje, mogli bi biti argumenti za potencijalne potrošače. Kada je riječ o cijeni plina, Horvacki kaže kako je ona adekvatna cijeni ugljena, ali i dodaje da je u ovom trenutku na našem tržištu drvo iznimno

On dodaje kako je cijena plina u Subotici na razini većih distributera poput Novog Sada i Zrenjanina, odnosno negdje u sredini ako se analiziraju cijene u Srbiji, pri čemu su one prilično ujednačene, jer je način formiranja cijena riješen »na europski način« s točno utvrđenom metodologijom. »Pravila ponašanja oko načina formiranja cijene su vrlo egzaktna, unaprijed poznata i definirana, te isključuju nestručni pristup. Sagledavaju se svi parametri proizvodnje i rada, računajući i na tehničke i ekonomske parametre, i cijene se formiraju sukladno toj metodologiji, a određuje ih republička Agencija za energetiku«, kaže Horvacki.

Kada je riječ o cijenama plina u regiji, Horvacki kaže kako je u Srbiji cijena niža u odnosu na Hrvatsku ili Mađarsku, ali nešto viša u odnosu na Rumunjsku, koja takvu pogodnost može postići jer ima vlastitog plina. »Trenutačno imamo stabilne cijene formirane na temelju ekonomskih kriterija, a novina koja će nas pogađati u narednom razdoblju jest da je ta ekonomska cijena vezana uz tečaj dolara, te ako bude klizanja tečaja dinara u odnosu na dolar to će se reflektirati na cijenu plina za naše potrošače, jednako kao što se događa na benzinskim crpkama. I ova posljednja korekcija kada je pala cijena plina za tri posto posljedica je korekcije dinara u odnosu na dolar«, kaže Grgo Horvacki.

PLINOFIKACIJA OSNOVNIH ŠKOLA

Osim ponude građanima za besplatno priključenje, »Suboticaplin« će ove godine na plinsku mrežu priključiti sve osnovne škole koje se griju na lož ulje. Osim priključka i mjerno regulacijskog seta bez plaćanja naknade, »Suboticaplin« će iz vlastite dobiti ostvarene 2013. godine putem gradskog proračuna financirati i unutarnje instalacije u školskim objektima.

»Otkud nama tolika ekonomska snaga? Kad kažemo da smo najbolji, ne u Subotici nego i u Srbiji, pa čak i u širem okruženju, to ima svoje tehničke podloge. Mi smo jedina distribucija koja nema tehničkih gubitaka, nemamo uopće gubitaka plina. To ne može reći ni Elektropivreda, niti Toplana, niti Vodovod, niti druge distribucije plina u Srbiji, jedinstveni smo po tome i time se ponosimo i povodom toga smo dobili priznanje 'Kapetan Miša Anastasijević'. To smo postigli poštenim i kvalitetnim radom i stručnim pristupom. Samo na toj uštedi, jer nemamo tehničkih gubitaka, imamo 25 milijuna godišnje ostatka dohotka«, kaže Horvacki i dodaje kako se u idućem razdoblju planira mogućnost besplatnog priključka i ostalim korisnicima.

S. Mamužić

Grgo Horvacki

ča doći na razinu od 15.000, odnosno iskoristiti naš potencijal budući da smo izgradili 600 km vodova i želimo ih popuniti u svim ulicama gdje postoje. Akcija se odnosi na naše konzumno područje koje obuhvaća Palić, Suboticu, Zorku i Kelebiju. Za sada je popunjenost na Paliću više od 50 posto, u Subotici 30-40 posto ovisno o pojedinim mjesnim zajednicama, dok je na Zorki i Kelebiji ispod 5 posto«, kaže Grgo Horvacki, direktor »Suboticaplina«.

CIJENA PLINA I UGLJENA JEDNAKOVRIJEDNA

On ističe kako ovakvu ponudu ne nudi niti jedan distributer plina u Srbiji, te da

jeftino i konkurentno je kako plinu tako ugljenu i struji. »Sve analize koje pravimo unazad niz godina pokazuju kako je odnos cijena između energenata vrlo stabilan, znači da se održavaju međusobni odnosi cijena struje, plina i ugljena. No, radi korektnosti, moram reći kako je na našem tržištu u ovom trenutku drvo iznimno jeftino, ali to je samo indikator da se šume nemilice sijeku, a ima puno i ilegalne sječe. Vrlo brzo ćemo doći u situaciju da će se cijena drva kubičnog metra povećavati, jer nemoguće je održati takvu razinu sječe i osiguravati toliku zastupljenost drva na tržištu energenata, pošto nema tolikog prirasta«, smatra Horvacki.

JOŠ JEDNOM O PRORAČUNU GRADA SUBOTICE

Loša financijska »krvna slika«

*Analiza gradskog proračuna pokazuje kako odlično slijedimo aktualne trendove *
Našli smo se na brisanom prostoru između socijalističkog razbacivanja i kapitalističkog utezanja*

Ovogodišnji proračun Grada Subotice najviše je pozornosti izmamio načinom na koji je izglovan. U toj zaglušujućoj buci političkog prepucavanja, pokušaja rušenja kako proračuna, tako i koalicije, mnogo su se slabije čula ona zapravo za građane bitnija pitanja. Jer, građanima možda bude značajnije što će se raditi javnim sredstvima nego tko će to raditi, a posebno je zanimljivo zapravo na koji se način on puni. Potreba za trošenjem ima puno više nego što je moguće sredstava prikupiti, prihodovna strana je zapravo pravi problem. Jer, osim transfera s viših razina vlasti, nema puno manevarskog prostora od naplate poreza, kazni i razreza lokalnom stanovništvu, poduzetnicima i »gospodarstvu«.

Proračun je krizni, manji od prethodnog. Subotičani se s pravom mogu osjećati zaknutima u usporedbi s nekim drugim sredinama. Izgleda da (više) nismo miljenici središnjih vlasti. Mada je nova koalicija implicirala privlačenje investicija u grad, recimo u projekt Narodnog kazališta, od toga neće biti ništa ove godine.

Čini se kako je oporba posve u pravu kada tvrdi da proračun nije ni razvojni ni socijalni. Ali, koji je bio? Koja je druga opcija? Porezima dokusuriti stanovništvo ili gospodarstvo? Hod na rubu litice zahtijeva veliku opreznost, a postalo je svima jasno kako zaduživanje nije rješenje.

PRIHODI

Pogledajmo čime naš grad prihoduje. Najveći dio u iznosu od 4,1 milijarde od ukupnih 4,7 milijardi dinara dolazi iz proračunskih sredstava, 321 milijun vlastitih prihoda, 126 milijuna od donacija, te 143 milijuna od prodaje nefinancijske imovine. To može biti i drugačije predstavljeno.

Prihodi:

Porez na zarade 1.830 milijuna dinara

Porez na imovinu 275 milijuna dinara

Nenamjenski transfer 240 milijuna dinara

Porez na zemljište 220 milijuna dinara

Inozemno zaduživanje 240 milijuna dinara

Zaduživanje kod domaćih banaka 200 milijuna dinara

Porez na prijenos apsolutnih prava nepokretnosti 167 milijuna dinara

Naknada za uređivanje gradskog građevinskog zemljišta 157 milijuna dinara

Porez na druge prihode 153 milijuna dinara

Prihodi prodaje zemljišta 140 milijuna dinara

Prihodi vlastitom djelatnošću 120 milijuna dinara

Sredstva od davanja u zakup poljoprivrednog zemljišta 109 milijuna

Osim količine zaduživanja, proračun nam otkriva i druge zanimljive stvari. Primjerice, privatnici iz kategorije samostalnih djelatnosti (paušalci i ini) gradu pridonose s 87 milijuna dinara, što svakako nije malo. Na isticanju firme

grad će pak ubrati 28 milijuna dinara, a prihod po temelju komunalnih taksi za reklamne panoe je 1,8 milijuna.

Komunalna taksa za motorna vozila donijet će 59 milijuna dinara, dok se od posebnih nadoknada za životni okoliš očekuje 60 milijuna.

Ipak, da nije sve na plećima građana koji plaćaju poreze i takse, te tvrtki kojima se naplaćuju porezi po više osnova, pokazuje stavka donacija, očekuje se 62 milijuna po projektima i još 60 za »Vodovod«.

Od Republike nam stiže 52 milijuna za dječju zaštitu (oko 2.000 dinara po djetetu), Pokrajina šalje 6,5 milijuna za đake i 300.000 za studentske karte javnog prijevoza.

Grad privređuje 9,6 milijuna od korištenja javnih površina u poslovne svrhe, što je vrijedno hvale. Ali, ako ste se upitali koliki je zbroj gradskih administrativnih taksi koje se plaćaju na šalterima – to je 3,5 milijuna dinara. Proračun se puni i kaznama, kršenje sigurnosti u prometu donijet će gradu 18 milijuna dinara, što je mala satisfakcijama kažnjenicima. Na koncu bih spomenuo banke – 44,5 se milijuna očekuje od banaka na ime depozita.

RAZDIOBA

Ono o čemu se prigodom usvajanja proračuna nije diskutiralo jest stavka od 24 milijuna za vijećničke nadoknade! Molim vas usporedite tu znamenku s nekom od gore navedenih poreza, pa ćete lako

zaključiti kojim se lokalpatriotizmom pokreće Skupština Grada. Tome možemo dodati i 5,5 milijuna dinara namijenjenih dotacijama za redovitu djelatnost političkim strankama.

Na plaće u Gradskom vijeću otići će (samo?!) 27 milijuna dinara, zahvaljujući smanjenju dužnosnika koje je proveo novi gradonačelnik *Jenő Maglai*, lani je to bilo 35,6 milijuna.

Sada dolazim do svoje omiljene stavke.

Javni dug Subotice:

Kamate domaćim bankama 23 milijuna dinara

Kamate stranim bankama 10 milijuna dinara

Prateći troškovi zaduživanja 17 milijuna dinara

Otplata glavnice domaćim bankama 70 milijuna dinara

Otplata glavnice stranim bankama 100 milijuna dinara

Recimo to jasno: sve ranije vlasti ovog grada, neovisno o stranačkoj pripadnosti, toliko su zadužile grad da će nam skoro kompletna republička doznaka, nenamjenski transfer otići na saniranje dugovanja. Ali se naravno neće sanirati, već samo toliko da možemo plivati dalje s vodom do vrata.

Ovako gledano, rasprava o gradskom proračunu koju smo čuli za najvišim tijelom lokalne samouprave zapravo slični diskusiji o tome što će se služiti na posljednjoj večeri Titanika – jedni žele ostrige, a drugi kolače. A voda nezaustavljivo nadire.

Nikola Perušić

Sâm sa sobom u ravni

(II. dio)

Kad sam se malo otuko u čuvanju svinja, onda sam se vrtio izmed čopora svinja i zelenog kuruzišta. Nisam dopuštao svinjama čak ni da dođu blizu prtenog (zemljanog) puta izmed strnike i kuruzišta. A onda kad su se svinji zabavili, tribili zna iz vlača, ja sam zagledo kojekake bube med sitnim korovom na oputini puta nuz kuruzište. Izučavo sam ravan, a ništa mi drugo i nije priostalo već zagledat i u svinje i razgledat oko sebe. Dobro sam upozno svinje, a već na kraj lita znao sam koliko svinja zavrće rep nalivo, a koliko nadesno.

Tako sam jedared spazio krupnu crnkastu bubu koja je putom prid sobom polagano isprid sebe gurala prašnjavu loptu. Piljio sam i goneto zašto i kud buba gura loptu. Dok sam netremice gledao u nju, svinji su polagano išli dalje. Moro sam za njima. Smetnio sam s uma bubu.

Sa svinjama sam zašo u doljaču. Naišo sam na kolu-bar raspuzane kupinjače, zelenog lišća po strniki povijenim strukovima okićenim crnim rodod bobica. Svinje kupinjača baš nije privlačila, iako je podikoje svinčo koštalo bobice, al njim šmek kiselklasti sitni crni bobica nije baš pasiro. Meni je ostalo da pokupim dosta roda da malo utolim žeđ. Nauk: kad nema boljeg, onda je najbolje šta imaš. Na to svaćanje su me navikavali u škuli života na salašu.

Posli nekoliko dana jopet sam, al sad na drugom mistu, izmed oputine i kolotruga vidio bubu kako prid sobom

gura kuglju. Zasto sam. Jopet sam goneto – i piljio u marnu bubu. Učili su me da u ravni živimo s drugim stvorovima, ne triba ih dirat. Često me pratio nauk ako ti kogod el štogod ne smeta, a ne ište kruva, ostavi to na miru, jel je komegod od hasne. Od báce sam na salašu čuo da sam vidio bubu - balegara. Ne sićam se šta mi je sve kazano o njoj. Znao sam toliko koliko sam vidio: po ravnoj zemlji olako naprid gura loptu, a kad joj teže gurat onda je kotrlja, okrene se i oslanja na prid-

ma. Zaokupilo nas je štogod drugo.

Drugom zgodom sam bubi tako pripričio put da ga nije mogla svladat. Dok sam zagledo šta će bit, odjedared se stvorio još jedan balegar. Kako upućeni vele onda je jedna buba (jači muški) počela gurat, a druga (slabija ženska) vući, kotrljat loptu. To me iznenadilo. Iz štiva se zna da su u nuždi, na poziv bube u nevolji, znali doletit još nekoliko balegara. Današnjim jezikom: to je škulski primer udivanjenog »sadejstva«. Šta

Balegari

nje noge, a stražnjim nogama kotrlja, gura unatrag loptu. Više nisam zapitkivo. Možda sam mislio nema dugog posla – el štogod tom nalik.

Često sam viđo balegara. Jedared sam mlađem bratu pokazivo balegara. Cigurno smo mudrovali. Palo mi na pamet da mu časkom od krupnijeg trunja napravim zapriku i da vidimo šta će se desit. Balegar je doguro loptu do zaprike, vrtio se tamo vamo, pa smo ga ostavili na miru. Morali smo dalje za svinja-

sam dozno toliko me zadovoljilo. Odonda sam još više cinio balegara i ostavio ga na miru. O tom smo pripovidali jedni drugima. Tako se kadgod ričima širilo znanje med pukom, pa i o balegaru med dicom na salašu.

Dobrim posli od biologinje i štiva dozno sam više o balegaru. Ukratko o toj bubi:

▼ veliki kotrljan, skarabej (lat. *Scarabaeus sacer* L. – narodna imena; balegar, balegaš, galebovalj, govnovalj, gundevalj), starim Egipćanima

je bio simbol sunca i uskrisivanja. U njevom virovanju pridstavljao je dan, spominjali su ga u svojim virskim obredima, zato što prid sobom gura loptu iz koje dolazi na svit njegovo potomstvo. Lik skarabeja hasnirali su za ženski nakit, mećali ga na grudi mumija, a slike redali po sarkofagu faraona. Simbol sveti kotrljana se iz starog Egipta proširio po svitu. Tušta ljudi su ga nosili ko znak čudotvorne moći, koji će vlasniku donet sriću, uspih.

* * * * *

Balegara ima najviše u kani-kuli kad lete cik-cak linijom po ajeru otkaleg po sagi (mirisu), čak na više kilometri daleko oste od živine (životinja) frišku balegu, najviše kopitara i papkara. Njima pasira naša ravan, ima tušta sunca i piskovitu zemlju za polaganje gumboca. Pojave se i počmu hasnirat balege čim se zagrije oranica u kuruzištima, zato ih ima najviše na prašnjavom kolotrugu putova izmed kuruzišta i strnike. Najviše ih ima u srpnju (julu). Kad balegar sleti na balegu najpre je nogama nuz pomoć roga na glavi iskomada, napravi za 4-6 min loptu veliku ko manja jabuka, odgura je u pisak el mekanu zemlju. Gomboc potkopava i kad utone u zemlju odozgor napravi kanal i u njeg snese jaja. Lopta je iznutra izbušena hodnicima, ko u kakom rudniku, koji su med sobom sastavljeni u jednu komaru di će izležene ličinke imat dosta rane.

Balegar je zemljodilcima od velike hasne, to su znali i naši stari i ko dicu su nas svitovali da samo gledamo, a ne diramo ovu vridnu bubu. Ona u zemlju zavalila toliko balega koje su više od dvi hiljade puta teže od nje, i tako dodaje ranu raslinju.

VLADIMIR SUDAREVIĆ: SPAJAJUĆI PROŠLOST I SADAŠNJOST

Na salašu predaka

**»Imamo asfalt, kao da i nismo na salašu, na deset minuta smo do grada.
Imamo i vlak, za djecu školski autobus... Nije to kao nekada,
kada su salaši bili daleko od putova, odsječeni od prometnica...«**

Vladimir Sudarević živi na imanju svojih predaka u Donjem Verušiću, u kraju koji ovdje zovu »Purčarev šor«, mada službeno nosi adresu Starog Žednika (salaš 480). Ovaj kraj i stari salaš dva puta su, prošle i pretprošle godine, bili domaćini brojnim uzvanicima. Prvo je u lipnju 2012. završeno dugo iščekivano asfaltiranje šora do verušičke željezničke postaje, što je onda u veselju i obilježeno, jer je znatno olakšalo pristup salašima i njivama u ovom dijelu atara. Proslava je organizirana u Vladimirovom dvorištu. Godinu dana kasnije, u rujnu 2013. na imanju Sudarevićevih održano je i natjecanje orača u manifestaciji »Brazda«.

»Imamo asfalt, kao da i nismo na salašu, na deset minuta smo do grada. Imamo i vlak, za djecu školski autobus... Nije to kao nekada, kada su salaši bili daleko od putova, odsječeni od prometnica...«, kaže Vladimir, mlad čovjek (rođen 1983.) i profesionalno opredijeljen za zemljoradnju i stočarstvo. Ljubav prema zemlji i onome što ona rađa Vladimir nosi u genima, u naslijeđu od predaka koji su na ovim njivama stvarali.

ŠTO SE PROMIJENILO?

Vladimirovi roditelji Nikola i Rada željeli su da su im djeca bliže školi, pa su se

svojevremeno preselili u Aleksandrovo, ali su široka prostranstva, ipak, dozvala Vladimira natrag, na salaš, tamo gdje je napravio svoje prve korake. U to vrijeme na salašu su bili dida *Antun* i majka *Jelica*. Odavde je, putu-

i jednostavnije putuje, kada je asfalt prošao i atarom. Gdje ima ceste i djeci je lakše do škole đačkim autobusom. Davno je u ovom kraju postojala škola za učenike nižih razreda. Zvali su je »Sudareva škola«, možda

Fotografski dokument o životu i salašu nekada

jući vlakom, završio osnovnu, a onda i srednju školu, ovdje je zasnovaio i obitelj. Sa suprugom *Gordanom*, rođenom *Imrić*, ima troje djece: *Svetlanu* (7 godina), *Nikolinu* (4) i *Petru* (7 mjeseci).

»Kažu kako je šezdesetih-sedamdesetih godina, prije nego što sam rođen, na verušičkoj postaji svako jutro u 6 sati čekalo vlak 40-50 ljudi. Kada sam pohađao školu, na isti taj vlak svako jutro nas je dolazilo 10-15. Vlakova i dalje ima, ali nema tko polaziti s verušičke postaje. Malo nas je u ovom kraju ostalo.«

A i sa salaša se danas brže

i po brojnim obiteljima Sudarević koje su živjele na Verušiću. Iako su obitelji ovog prezimena razgranate i brojne, sada ih je u verušičkom ataru tek po koja.

Salaš je mjesto gdje se stapaju prošlost i sadašnjost. Podignut prije stotinu godina (1914.), danas je proširen i prilagođen potrebama mlade obitelji. U dvorištu još stoje ekonomski objekti građeni prije stoljeća. Vrijeme je srušilo jedino staru zgradu u kojoj je u prvim desetljećima dvadesetog stoljeća postojala kovačka i kolarska radionica Vladimirova pradjeda *Šime*

Sudarevića (1896.-1961.), opslužujući ovaj kraj zanatskim uslugama. Zgrade nema, ali su ostale stare alatke iz tog doba – meh, nakovanj, stolarska stega, čekići, kliješta...

ZAPISI O NJIVAMA

Iz tih prvih desetljeća dvadesetog stoljeća potječe i poslovna knjiga koju je vodio *Šime Sudarević*, godinama upisujući svaki podatak bitan za obiteljski posjed. Vladimir je sa zadovoljstvom prelistava, jer tu, kroz brojke i imena, kao da se »otvara« staro vrijeme i život ljudi od kojih je potekao.

»Staru knjigu poslovanja moga pradjeda našao sam na tavanu i puno puta prelistavao. Uz nju su bili i džepni notesi sa zapisima o radnicima, satnicama i slični podaci. U knjigu su uneseni podaci o posjedu, promjene, arende, kada je, što i naolikoj površini sejano, vršidbe, sve o poslovanju. U toj knjizi sačuvani i osobni podaci o precima, kao što su datumi rođenja, vjenčanja

i smrti, nama u obitelji danas vrlo značajni.«

Po zapisu, najstariji Vladimirov predak po očevoj izravnoj liniji je *Tomo Sudarević* (1790.-1845.), pa potom njegov sin *Lovre* (1839.-1908.) koji je imao četiri kćeri i sina *Antuna*. *Antun* (1869.-1938.) je imao tri sina: *Šimu*, *Franju* i *Lovru*, od kojih je *Šime Vladimirov* pradjed i čovjek koji je ove, kao i podatke o imanju, ostavio potomstvu. Šimine zapise iz dvadesetog stoljeća (do 1961. godine), danas u dvadeset prvom stoljeću nastavlja Vladimir.

Protuzakoniti status quo

*Iako je izjavio da novi ministar ujedno ne znači i novu agrarnu politiku, Dragan Glamočić istodobno najavio ukidanje polovine iznosa poticaja za biljnu proizvodnju i njegovo preusmjeravanje u investicije **
Osim što tvrdi da za investicije nije sposobno ni 5 posto gospodarstava, poljoprivrednici ukazuju na to da bi ukidanje poticaja za biljnu proizvodnju bilo i kršenje zakonom stečenih prava

Bit će da funkciju ministra poljoprivrede njezini laureati doživljavaju ponajprije kao prostor u kom se nesmetano mogu obavljati opiti najrazličitijih vrsta, nešto poput radionica za kreativno pisanje za više razrede osnovnih škola ili pak kao neformalni kabinet Instituta »Vinča« koji stoji na raspolaganju svim volonterima iz oblasti visoke politike. Jedanaest ministara poljoprivrede, koliko ih se od 2000. promijenilo u ovom kabinetu, u domaćem je agraru započinjalo procese reformi koji nikada nisu završeni.

BOLJE 3 MILIJARDE U PRORAČUNU NEGO 30 IZVAN NJEGA

U tom smislu aktualni ministar *Dragan Glamočić* od svojih se prethodnika razlikuje samo u jednom detalju:

Dragan Glamočić

u intervjuu »Politici« od 9. siječnja izjavio je kako želi prekinuti dosadašnju praksu po kojoj novi ministar ujedno znači i nova agrarna politika. Ali, odgovarajući već na prvo pitanje zadržava li dosadašnju praksu poticaja u iznosu od 12.000 dinara po hektaru, ministar zaboravlja na vlastite riječi koje su mu izvučene u naslov:

»Ne. Dio tog novca raspodijelit ćemo drugačije. Zapravo, najveći dio agrarne politike nećemo mijenjati, a jedine promjene unijet ćemo kod investicija. Za tri milijarde su smanjeni poticaji i za toliko je povećan dio namijenjen investicijama. Smatramo da je to bolje, jer su nam prioriteti da što bolje pripremimo poljoprivrednike za utakmicu koja ih čeka sa farmerima iz EU. Država će davati trećinu novca od investicija u plastenike, nove farme i druge agrarne objekte. Subvencije od 12.000 dinara po hektaru nisu dale dobre rezultate. Smatram da je to promašena politika. Polovina od toga išla je na ruke zemljoradnicima, a da je novac dan na investicije sada bismo imali na tisuće novih farmi, plastenika, hladnjača... Prosječno gazdinstvo u Srbiji je jedan, dva, tri hektara što znači da korisnici s novcem koji su dobivali nisu mogli ništa napraviti. Ali u

zbiru to je 10 milijardi dinara, što je ogroman novac. Da je novac investiran, uz trećinu koju daje država bespovratno, dobili bismo ukupnu vrijednost investicija od 30-40 milijardi dinara. To je mehanizam koji je EU primjenjivala dok je razvijala agrar. Kada ga je razvila i počela imati viškove poljoprivrednih proizvoda, onda je prešla na poticaje po hektaru. A mi smo se pozvali na taj sustav«.

Ništa, dakle, ministar ne misli mijenjati osim načina raspodjele novca. Logika iz redova njegovih riječi je jasna: bolje da poljoprivrednici izgube tri milijarde, koje su ionako odlazile u vjetar, nego država 30-40, koje možda nikada neće morati biti niti aktivirane. Naime, stvar s investicijama mnogo je kompliciranija nego li puka isplata poticaja. Dok je za dosadašnjih 12.000 dinara po hektaru bilo dovoljno otići u Poreznu upravu i obnoviti registraciju gospodarstva (neki od ministara nisu tražili niti to) i moliti Boga (ili blokirati ceste) da isplata bude što prije, kod investicija je potrebno puno više znanja. Potrebno je, recimo, nakon što se uzore njiva i »namiri josag« surfovati po internetu i tražiti ima li država u određenom trenutku novca s kojim ne zna što će i zbog toga ih

želi udijeliti poljoprivrednicima. Potrebno je nakon toga i znanje pisanje projekata, na što aktualni ministar stalno ukazuje. U konačnici, u cijelom tom procesu, budi-mo iskreni, potrebno je najviše sreće koja uvijek ovisi o dobroj volji neke od komisija, jer će se u nevješto pisanom sastavu poljoprivrednika naći dovoljno grešaka zbog kojih mu projekt ne mora biti odobren, a to u praksi znači da novac ne mora biti niti utrošen. Otkriva ministar u intervjuu kako zna da će zbog uskraćivanja za 6.000 dinara po hektaru za biljnu proizvodnju sigurno biti i nezadovoljnih poljoprivrednika. »Ali mi nismo ovdje da svima ugodimo, već da postignemo napredak i ono od čega ćemo svi imati koristi. Kad sam postao ministar sačekale su me blokade pa sam izašao na kraj s tim. Poljoprivreda je biznis, tržište i ljudi to moraju shvatiti. Naše je da stvorimo okvir za stabilnu agrarnu politiku i da oni koji se bave poljoprivredom znaju što ih čeka«, kaže ministar.

BOLJE 6 TISUĆA NA RAČUNU NEGO PLASTENIK NA GRANI

Na njegovu žalost, sugovornici s kojima smo mi razgovorali pripadaju upravo

KE MINISTAR POLJOPRIVREDE NASTAVIO REVOLUCIJU U OBLASTI LOGIKE

kategoriji potencijalno nezadovoljnih poljoprivrednika. Osim što znaju da ih izvjesno čeka manjak od 6.000 dinara po hektaru, sve ostalo ne znaju, jer ih budalama pravi i sama pomisao na tanji novčanik. Tako, recimo, vođa mnogih ranijih prosvjeda poljoprivrednika *Miroslav Ivković* smatra nedopustivim ostvarenje Glamočičevih najava, jer će na taj način korisnika poticaja u praksi biti svega 2-3 posto dok će ostalih 97-98 posto poljoprivrednika ostati uskraćeno za novac na koji su računali u ovoj godini. Ivković kaže kako nema ništa protiv toga da Ministarstvo dio novca usmjeri u investicije, ali mu smeta što će to biti urađeno iz namjenskih sredstava. Kako kaže, najveći dio poljoprivrednika danas (što zbog kreditnih zaduženja što zbog gubitaka zbog niskih cijena) ima problema i s prostim obrtom kapitala koji se na koncu proizvodnog ciklusa obično naziva »pozitivnom nulom« i jednostavno nije gospodarski sposoban upuštati se u nova ulaganja. *Stipan Šarčević* iz

Starog Žednika tvrdi da su mnogi poljoprivrednici, upravo zbog »investicija«, danas propali. Prisjećajući se stanja kada je u njegovom selu bilo na desetke stočarskih farmi,

Branko Vujić

Šarčević kaže da se svinjogojstvom u Starom Žedniku danas bavi tek tri-četiri gospodarstva. I on, naravno, smatra kako će najavljeni potez ministra o ukidanju polovice iznosa poticaja biti čista pljačka poljoprivrednika. Riječima kako ministar svašta si dopušta predsjednik Skupštine Udruge poljoprivrednika »Subotica« *Branko Vujić* tvrdi kako njegova najava zacijelo neće ostati bez

reakcije poljoprivrednika. Jedna od njih (a svakodnevno stižu nove) je i pripoćenje Asocijacije poljoprivrednika u kom se navodi kako prijedlog izmjene Zakona o poticajima i ruralnom razvoju nije upućen na novo razmatranje, a zakonski rok za obnovu gospodarstava već je počeo.

Predsjednik Upravnog odbora Asocijacije *Miroslav Kiš*, kao potpisnik teksta, na taj je način otvorio ključno pitanje. Ono, jednostavnim jezikom kazano, glasi: ima li ministar pravo mijenjati zakon? Naime, u članku 18 Zakona o poticajima i ruralnom razvoju kojega su prošle godine usvojili zastupnici u Skupštini Srbije, u dijelu o biljnoj proizvodnji stoji: »Osnovni poticaji ostvaruju se po površini biljne proizvodnje, i to u minimalnom iznosu od 6.000 dinara po hektaru«.

Svojim ranijim izjavama, kao i u navedenom intervjuu Dragan Glamočić ne samo da je demantirao sebe iz naslova; ne samo da planira uskratiti poljoprivrednike za tri milijarde dinara nego to kani uči-

niti tako što će prekršiti još uvijek važeći zakon. Budu li se ostvarile njegove najave, nije nemoguće da će se iznenaditi zbog procjene o broju

Miroslav Kiš

nezadovoljnih. Koliko god lijepo zvučale priče o novim sustavima za natapanje, skladišnim kapacitetima, mehanizaciji ili plastenicima, prije će biti da je Ivkovićeva procjena o preko 90 posto malih i srednjih poljoprivrednika kojima je sve to nedostupno mnogo bliža istini. Pitanje je samo koliko udruge poljoprivrednika imaju snage i sposobnosti još jednom mobilizirati ih u boj za povratak stečenih prava.

Z. R.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HKUPD-A »MATOŠ« IZ PLAVNE

Timski rad – uvjet uspjeha

Godišnja skupština Hrvatskog kulturno-umjetničkog prosvjetnog društva »Matoš« iz Plavne, koja je ujedno bila i izborna, održana je u subotu, 11. siječnja, u dvorani Vatrogasnog doma u Plavni. Time je obilježena šesta obljetnica postojanja ove udruge, koja je sada već potpuno integrirana u kulturni prostor lokalne i šire društvene zajednice.

Članovi Predsjedništva i voditelji pojedinih odjela upoznali su nazočne o radnim i financijskim rezultatima u protekloj godini te predložili program rada i financijski plan za 2014. godinu. Navedene su sve aktivnosti udruge, kojih je u prošloj godini bilo 50, pozivanje i suradnja s drugim udrugama i institucijama te angažiranje članstva u ostvarivanju programa i ciljeva udruge. Budući da je Predsjedništvo vrlo uspješno vodilo rad mjesne udruge kulture, nazočni su glasovanjem odlučili da ovo tijelo u istom sastavu nastavi svoju misiju, a izabrana je nova rizničarka *Andrijana Novosel*, jer je dosadašnja, na vlastiti zahtjev zbog prezauletosti, razriješena dužnosti.

OSTVARENI REZULTATI

Tijekom skupštine predsjednica udruge *Kata Pelajić* govorila je o ostvarenim rezultatima, problemima u udruzi i programu u nastupajućoj godini:

»HKUPD 'Matoš' djeluje prema usvojenom Planu i programu rada, sukladno dobi-

venim novčanim sredstvima i mogućnostima same udruge, koja trenutačno broji 79 članova, uključujući dvadeset i troje djece. Članstvo udruge sudjelovalo je u svim planiranim manifestacijama lokalnog, općinskog, pokrajinskog

Tijekom 2013. godine učinjen je značajan korak u reaktiviranju tamburaškog sastava koji sada ima pet aktivnih članova. Za potrebe tamburaša kupljen je kontrabas (begeš, bega), tako da Matoš sada ima tri vlastite tambure.

od samog početka aktivno doprinosi obilježavanju stogodišnjih obljetnica hrvatskih velikana iz Vojvodine i u tome surađuje sa svim udrugama u općini Bač i šire. Zato je i protekle godine knjižni fond u našoj knjižnici bitno pove-

U radu Udruge sudjeluje 23 djece

i djelomice međunarodnog značaja: Pokladni običaji, V. dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića, Dužijanca malenih u Subotici, Pod zaštitu Tvoju (Velika Gospa), književne večeri, Dani hrvatske kulture u Somboru, Dani europske baštine u Baču, Dan škole, Sunčana jesen života, nastupi na Radio Bačkoj u emisiji na hrvatskom jeziku, Božićni koncert...«

»Za sve aktivnosti i nabavu potrebne opreme, putovanja, radionice itd., potrebno je pisati projekte na natječajne kod pokrajinskih tajništava, Ministarstva kulture, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Veleposlanstva RH, tako da u udruzi ima dosta nevidljivih poslova za koje pojedinci ne znaju, a bez takvih aktivnosti udruga ne bi mogla opstati.

Udruga u raznim oblicima

ćan, prije svega donacijama iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, NIU Hrvatska riječ i drugih institucija i pojedinaca. Povećan je i broj slika koje nam likovni umjetnici daruju nakon likovnih kolonija koje redovito organiziramo.

Ono što je vrijedno istaknuti je jedinstven primjer da se sve naše aktivnosti redovito objavljuju u Hrvatskoj riječi, Zvoniku, Hrcku i drugim glasilima te na Portalu ZKVH«, kazala je među ostalim predsjednica. Ovome treba dodati da vodstvo udruge nije propustilo niti jedan seminar ili radni susret, kao i sastanke među udrugama.

NEDOSTACI SE MORAJU OTKLONITI

U »Matošu« još uvijek manjka timski rad i dosljednost u provođenju obveza, a uz to se ponekad radu pristupa samoinicijativno i mimo dogovora. Ovi nedostaci moraju se što prije otkloniti.

PLANOVI

Iz izvješća i diskusije tijekom skupštine, može se zaključiti da je, i pokraj svih poteškoća, te pomanjkanja financijskih sredstava, ali i podosta neaktivnih članova, 2013. godina ipak bila uspješna.

Još uvijek se malo govori o propustima, a jedna od bitnih zamjerki zasigurno je izostanak »Matoša« na Vinkovačkim jesenima unatoč dogovorenom gostovanju. Nužno je ostvariti barem jedno gostovanje u Hrvatskoj i isto tako ugostiti bar jedno društvo iz Hrvatske

vanja kulturne baštine, običaja i jezika, pojedinci bi trebali izdvojiti malo više vremena i doprinijeti opstanku i kvalitetnijem radu »Matoša«.

U 2014. godini Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića imat će osobiti značaj, jer se ove godine obilježava 100. obljetnica smrti Matoša i 120. rođenja dr. Josipa Andrića. Zbog toga će Plavna ove godine biti u središtu pozornosti.

Nazočni su na ovoj izbornoj skupštini podržali sva izvješća i izrazili želju da udruga nastavi s radom. Ovim se željama pridru-

BEZ REDOVITOG VJEŽBANJA NEMA NAPRETKA

Sve aktivnosti odvijale su se kroz rad formiranih odjela u udruzi, koji imaju svoje voditelje i rade po utvrđenim programima. Pojedini odjeli rade kontinuirano, a neki po potrebi, što ponekad rezultira negativnim kampanjskim radom. Bez redovitog vježbanja nema napretka i tu nastaju problemi koji blokiraju rad udruge u cjelini. Također je veoma bitno da svi odjeli međusobno surađuju i djeluju sinhronizirano, a ne svaki za sebe, ponekad čak i bez znanja vodstva udruge.

ili Bosne i Hercegovine tijekom godine.

Folklorni odjel još uvijek ima problema s narodnim nošnjama te je potrebno više raditi na nabavi šokačkog ruha ili bar izradi replika, da bi se rad odvijao nesmetano. U ovom odjelu treba uvesti malo više reda, razumijevanja i discipline, a obveze ispunjavati ozbiljnije.

U nastupajućoj godini trebalo bi raditi na omasovljenju Matoševe ženske pjevačke skupine, koja ima značajnu ulogu redovito pjevajući na blagdanskim i nedjeljnim svetim misama, a nastupa i izvan mjesta.

U cilju opstanka Šokaca Hrvata u ovom selu, te oču-

žio i tajnik HNV-a *Željko Pakledinac* koji je na skupštini predstavljao ovu instituciju i pohvalio dosadašnji rad ove udruge, istaknuo dobru suradnju s drugim udrugama i naglasio zasluge vodstva udruge za uvođenje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u mjesnu školu.

Nakon skupštine uslijedila je sveta misa, a potom je za sve članove i goste priređena večera i druženje. U kulturnom dijelu programa nastupila je dječja folklorna skupina mlađeg i starijeg uzrasta te Matoševa ženska pjevačka skupina uz pratnju tamburaškog sastava.

Zvonimir Pelajić

USPIJEH MLADOG SOMBORCA DANIELA FRATRIĆA

Nagrada za robotsku ruku

Mladi Somborac *Daniel Fratrić*, sada student Fakulteta tehničkih znanosti u Novom Sadu, dobio je priznanje Pokrajinskog tajništva za obrazovanje za najdaroovitijeg učenika Vojvodine u školskoj 2012./2013. godini. Iako je Daniel već uveliko student, nagrada za njegov uspjeh tijekom srednje škole stigla je tek nedavno, pa smo tim povodom kratko porazgovarali s ovim mladim Somborcem.

Priznanje je Daniel osvojio kao kapetan tima Srednje tehničke škole iz Sombora, koji je na Olimpijadi robotičara u Zrenjaninu osvojio drugu nagradu za robotsku ruku, u konkurenciji ekipa iz osam država. »Moglo bi se reći da je to mehanička verzija čovječje ruke. Što se tiče same šake, malo je prostija, jer ima svega dva prsta, ali po broju zglobova ista je kao i ljudska šaka i može iste funkcije vršiti. Na pokaznoj vježbi pokazali smo da se ta mehanička ruka može pomicati i dizati predmete. Moglo bi se reći da smo na toj ruci radili cijelu školsku godinu, s tim što je prvo polugodište prošlo u planiranju, a sklapanje robotske ruke radili smo u drugom polugodištu«, priča Daniel. Kaže, već je na početku imao viziju kako će izgledati ta njihova ruka i na kraju cijelog »procesa« se nije iznenadio, ali je zato njihovim uratkom cijela škola bila impresionirana. Ruka nema praktičku primjenu jer je suviše slaba, ali u školi služi za motivaciju novih učenika.

Daniel je sada student, a u Srednjoj tehničkoj školi u Somboru završio je četverogodišnji smjer mehatronike. Pojašnjava da je taj smjer zapravo spoj više oblasti – energetike, elektronike, robotike, informatike. »Ja sam prva generacija koja je u Somboru upisala taj smjer. Od malena sam bio zainteresiran za tehniku, kao osnovac sudjelovao sam na natjecanjima iz tehničkog, u klub Narodne tehnike išao sam na aeromodelarstvo i nekako je bilo logično da odaberem ovaj smjer u srednjoj školi«, priča nam Daniel. Na naš upit kakvi su mu planovi nakon školovanja, odgovara: »Iskreno, nadam se da ću otići odavde. Mislim da vani ima više potencijala za rad i usavršavanje. Mada, ukoliko se situacija promijeni u državi, možda se i moj stav promijeni«, praktički razmišlja Daniel.

Z. V.

KONSTITUIRANJE VIJEĆA ZA ZDRAVLJE U ŠIDU

Poboljšati zdravstvenu sliku

Prvog prosinca prošle godine prestala je nadležnost zaštitnika prava pacijenata u zdravstvenim ustanovama. U skladu sa Zakonom o zaštiti prava pacijenata, sve lokalne samouprave dobile su obvezu i nadležnost osigurati zaštitu prava pacijenata obrazovanjem vijeća za zdravlje i imenovanjem savjetnika za zaštitu prava pacijenata. Skupština Općine Šid na svom je posljednjem zasjedanju donijela odluku o obrazovanju Vijeća za zdravlje i imenovala vijećnika *Aleksandra Petrovića* za predsjedavajućeg, kao i šest članova Vijeća – iz redova lokalne samouprave, zdravstvene ustanove, pacijenata i Fonda za zdravstveno osiguranje.

KONSTITUIRANJE VIJEĆA ZA ZDRAVLJE

Prema riječima *Zdravke Mitrović-Prodanović*, dosadašnje zaštitnice prava pacijenata u šidskom Domu zdravlja u prethodnoj godini, bilo je dvanaest prigovora pacijenata koji su se uglavnom odnosili na stručnost i ljubaznost. Svi prigovori su, kako je istaknula, riješeni u skladu sa zakonom. Proteklog tjedna, 9. siječnja, u Šidu je konstituirano Vijeće za zdravlje građana

općine Šid, kada su predstavljani i prvi zadaci ovog tijela. Kako je tom prigodom rečeno, zadatak Vijeća za zdravlje je pratiti i koordinirati rad ustanove primarne zdravstvene zaštite čiji je osnivač lokalna samouprava, provoditi mjere u području zaštite prava pacijenata (razmatrati prigovore o povredi pojedinih prava pacijenata na temelju prikupljenih dokaza), o utvrđenim činjenicama obavještavati podnositelje prigovora, direktora zdravstvene ustanove odnosno osnivača privatne prakse i davati odgovarajuće preporuke. Također, Vijeće bi trebalo predlagati mjere za zaštitu prava pacijenata, kao i podnositi redovno godišnje izvješće o radu Općinskom vijeću i ministarstvu nadležnom za poslove zdravlja, kao i unapređivati odnose s republičkim i pokrajinskim tijelima iz područja zdravstva, a sve u cilju unapređenja sustava zdravstvene zaštite i zdravlja stanovništva.

POVEĆAN BROJ KRONIČNIH BOLESNIKA U ŠIDSKOJ OPĆINI

Formiranje Vijeća za zdravlje u Šidu bit će, prema mišljenju članova, od velike koristi pogotovo što je u šid-

skoj općini u posljednje vrijeme povećan broj kroničnih bolesnika. »Kao i do sada, kao članica Općinskog vijeća zadužena za zdravlje, nastojat ću poboljšati zdravstvenu sliku u našoj općini. Kao i u cijeloj Srbiji, tako i u šidskoj općini postoji porast kroničnih nezaraznih bolesti: karcinoma, dijabetesa, kroničnih plućnih bolesti, kardiovaskularnih bolesti, a utjecaji su brojni – neadekvatna prehrana, pušenje, stres, alkohol. Ovo će tijelo koordinirati i s drugim zdravstvenim ustanovama kako bi mogli sudjelovati u nekim programima i pokušati smanjiti čimbenike rizika i influencu oboljenja«, rekla je dr. *Vanja Gnip*.

POSTOJEĆI PROBLEMI U DRUŠTVIMA PROTIV RAKA I DIJABETESA

U dosadašnjem višegodišnjem radu Društava za borbu protiv raka i dijabetesa u Šidu, postojali su izvjesni problemi. Želja članova Vijeća je i da se u tom području problemi riješe. »U našem društvu ima veliki broj korisnika zdravstvene skrbi i te kategorije oboljelih su najviše i zastupljene u našem gradu. U Šidu ima što registriranih što ne, oko 6.000 oboljelih od dija-

Formiranje Vijeća za zdravlje u Šidu bit će, prema mišljenju članova, od velike koristi pogotovo što je u šidskoj općini u posljednje vrijeme povećan broj kroničnih bolesnika

betesa i te podatke pratimo na temelju zdravstvenog preventivnog rada, koje organiziramo u seoskim ambulantama i u Šidu. Ukidanjem Savjetovaništa za dijabetičare, nezadovoljstvo pacijenata je eskaliralo, tako da smo mi kao Društvo za borbu protiv šećerne bolesti uložili svoje predstavlke Ministarstvu zdravlja i Savezu društava Vojvodine, kao i Nacionalnom vijeću za borbu protiv šećerne bolesti. Konačno smo dobili uvjerenje da će se tijekom ove godine ponovno vratiti Savjetovanište u šidski Dom zdravlja«, izjavio je *Gojko Krčmar*, član Vijeća za zdravlje iz reda pacijenata.

I pokraj loših materijalnih uvjeta zbog loše ekonomske situacije u zemlji, članovi Vijeća izrazili su uvjerenje da će svatko ponaosob dati maksimum sebe kako bi zdravstvena situacija i problemi u zdravstvu u idućem razdoblju bili riješeni.

S. Darabašić

ZIMSKA ŠKOLA HRVATSKOG FOLKLORA U CRIKVENICI

Četiri polaznika iz Vojvodine

Hrvatska matica iseljenika je od 3. do 12. siječnja organizirala već tradicionalnu Zimsku školu hrvatskog folklora u Crikvenici. Ovogodišnji polaznici seminara bili su iz USA, Njemačke, Mađarske, Slovačke, Vojvodine i Bosne i Hercegovine te cijele Hrvatske. Tema ovogodišnjeg seminara bila je folklorno naslijeđe alpske zone: Međimurje, Prigorje, Zagorje, Podravina, Gorski kotar, Karlovačko pokuplje i Istra. Na seminaru su radile tri skupine: plesači, tamburaši te skupina tradicijskih glazbala.

Ugledni hrvatski etnokoreolog dr. *Ivan Ivančan* utemeljio je ovu školu folklora još 1963. godine, a današnji je voditelj škole *Andrija Ivančan*, diplomirani etnolog i koreograf. Na ovogodišnjem seminaru predavači su uz voditelja *Andrije Ivančana* bili i *Vido Bagur*,

Miro Kirinčić, *Goran Oreb*, *Josip Forijan*, *Tibor Bun*, *Vjekoslav Martinić*, te gost predavač *Siniša Leopold*.

Srebrenka Šerović, voditeljica odjela za kulturu u HMI i organizatorica Zimske škole hrvatskog folklora istaknula je kako je cilj pomoći i zajednici vojvođanskih Hrvata kako bi mogli pohađati ovakav seminar.

Ovogodišnji seminar pohađala su četiri polaznika iz Vojvodine: *Zoran Adamović* iz HKUPD-a »Matoš« iz Plavne, *Matija Temunović* ispred Hrvatske glazbene udruge Festival bunjevački pisama iz Subotice te *Valentina Tikvicki* i *Nikola Stantić* iz HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta. »Prvi sam put na seminaru ovakvoga tipa. Zadovoljna sam pruženim informacijama. Željela bih pohađati idućih

Polaznici iz Vojvodine u društvu dužnosnika

godina i druge plesne zone. Kao predavača bih istaknula *Andriju Ivančana*. Voljela bih se aktivnije uključiti kao voditeljica i pomagač u radu folklornog ansambla čija sam članica«, rekla je *Valentina Tikvicki*. *Matija Temunović* je na seminaru bio predstavnik Hrvatske glazbene udruge Festival bunjevačkih pisama iz Subotice. Iako je na početak seminara stigao s nekoliko dana zakašnjenja, drugi su ga polaznici i predavači

dobro prihvatili. »Istaknuo bih novinu koju smo radili, a to su plesovi alpske zone – s tim se plesovima do sada nisam sretao. Svirali smo još djela *Josipa Andrića* i drugih autora. Ako bih imao prigodu volio bih obići sve folklorne zone koje se rade na ovom seminaru, kako bih jednog dana mogao biti voditelj ili asistent u vođenju nekog tamburaškog ansambla.«

I. D.

VOJVOĐANSKI HRVATI NA PROSLAVI DANA GRADA BIOGRADA

Nastavak suradnje i prijateljstva

Svečanom sjednicom Gradskoga vijeća grada Biograda na Moru, kojom je predsjedavala predsjednica Vijeća dr. *Melanija Ražov Radas*, 10. je siječnja obilježen Dan Biograda na Moru i blagdan Sv. Stošije, biogradske nebeske zaštitnice, a nazočno je bilo tridesetak izaslanstva na čelu s gradonačelnicima, načelnicima općina i predstavnicima gradova prijatelja i partnera iz: Njemačke, Bugarske, Austrije, Slovačke, Češke, Italije, Mađarske, Slovenije, Hrvatske te Tavankuta iz Srbije. Tročlanu delegaciju

vojvođanskih Hrvata činili su *Ladislav Suknović* i *Ivica Dulić* iz HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta i *Vojislav Temunović*, predstavnik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Gradonačelnik *Ivan Knez*, obraćajući se nazočnima, naglasio je glavne aktivnosti i uspjehe koje je Biograd postigao u protekloj godini. U sklopu obilježavanja svečanosti organizirana je regata na kojoj su u jednome dijelu sudjelovali natjecatelji Sv. Stošije te revijalno i gradovi prijatelji, gosti proslave.

Osim sudjelovanja na svečanoj sjednici i u regati, vojvođanski Hrvati su posjetili i Zadarsku nadbiskupiju, kojom prigodom je zadarskom nadbiskupu mons. *Želimiru Puljiću* darovana i slika od slame.

Prijateljstvo i suradnja Tavankuta i Biograda započela je prošle godine tijekom gostovanja HKPD-a »Matija Gubec« u tome gradu, čiji je gradonačelnik najavio skori dolazak u Tavankut. »Suradnja s Biogradom na Moru, koja je započeta ovog ljeta, pokazala se iznimno važnom za daljnji kulturni slijed događanja i

posjeta. Kako su i sami organizatori istakli, izložba slika od slame, koja je ljetos bila u Biogradu i nastup folklornog i tamburaškog odjela HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta, bio je događaj sezone.

»Na prijemu kod gradonačelnika Kneza predstavljena je šarolikost i kvaliteta kulturnih programa koji bi se mogli pripremiti u suradnji s HGU 'Festival bunjevački pisama' i time upotpuniti ovogodišnje kulturno ljetovanje u Biogradu. Nadamo se nastavku ove suradnje, a već idući susret se očekuje u Tavankutu u okviru proslave Dana Osnovne škole 'Matija Gubec' i održavanja VI. Gupčevog bala«, kazao je *Ladislav Suknović*.

I. D.

HRVATI U BATROVCIMA

Čvrsti u vjeri

Nadaju se da će u dogledno vrijeme biti provedena i odluka o uvođenju hrvatskog jezika u službenu uporabu, a to će samo biti potvrda i dokaz svega do sada urađenog na putu ostvarivanja svih zakonskih prava koja Hrvati kao nacionalna manjina u ovom dijelu Srijema imaju

Za mjesto Batrovce, selo šidske općine, ne zna se niti približno vrijeme u kojem je nastalo. Ono što može posvjedočiti da je ovo mjesto veoma staro jest to što se u neposrednoj blizini, na samoj obali rijeke Bosut, nalazi poznati arheološki lokalitet Gradina. U selu se mještani uglavnom bave poljoprivredom i stočarstvom, a prema posljednjem popisu stanovništva ovdje živi 28,44 posto pripadnika hrvatske nacionalne zajednice. Prije 1991. godine, prije ratnih previranja, u tom ih je mjestu živjelo 38,35 posto.

S obzirom na veliki postotak hrvatske nacionalne zajednice, u ovom je mjestu ispunjen uvjet za uvođenje hrvatskog jezika u službenu uporabu isto kao i mjestu Sot, gdje je ta odluka već provedena.

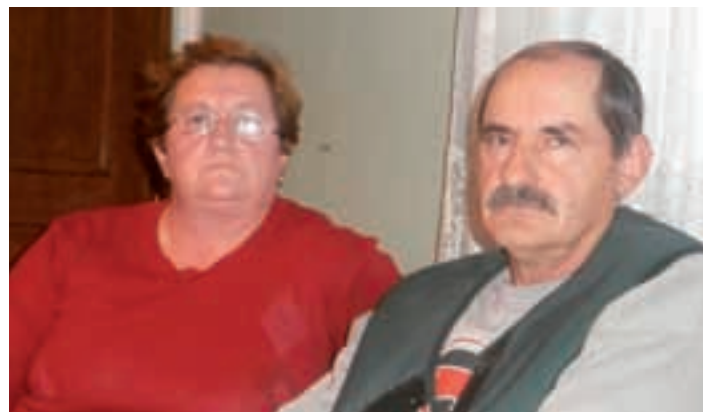
IZGRADNJA PASTORALNOG CENTRA

Nedavno je u ovom mjestu, u crkvenom dvorištu na mjestu stare oronule zgrade izgrađen novi pastoralni centar, na veliku radost svih župljana, prvenstveno za potrebe mladih, za sate vjeronauka, probe folklora i pjevanja, ali

i za potrebe starijih župljana. Staru oronulu zgradu porušili su u dobrovoljnoj akciji mještani, a od istog materijala izgrađena je nova dvorana. Župljani navode kako im je crkva Uzvišenja svetog Križa jedino mjesto gdje se subotom okupljaju na svetoj misi, na kojoj često prisustvuju i njihovi susjedi, pripadnici pravoslavne vjeroispovijesti. Jedan od starosjedilaca Batrovaca *Ivica Jagodanac* sa svojom suprugom *Blaženkom* ostao živjeti u rodnom mjestu i poslije ratnih 90-ih godina, jer su tu, kako je naveo, živjeli svi njegovi preci:

»Ponosan sam što sam katolik. Poniznost i jednostavnost, što je za mnoge ljude pogotovo u današnje vrijeme mana, za mene je vrlina. Svoju djecu,

dvije kćeri i sina koji sada žive u Vinkovcima, odgajao sam u kršćanskom duhu i učio ih da budu skromni i ponizni, a u mojoj kući je glavna vodilja – Sveto pismo. U vrijeme devedesetih mnoge obitelji Hrvata u Batrovcima, kao i ja sam, imale su veliku potporu i pomoć naših susjeda, a tako je ostalo i danas. Međuljudski odnosi u selu su dobri, što mi je osobito drago. Hvala Bogu i našem župniku *Bošnjakoviću* što danas u selu imamo i crkvenu dvoranu i što je iz ničega stvorena nova dvorana, u kojoj ćemo mi katolici, pokraj crkve, učvršćivati našu vjeru i nacionalni identitet. Sada u naše selo dolaze mladi iz Šida kako bi vidjeli Batrovce, a sve to zahvaljujući glasu dobrote iz

Ljubica i Marko Colner

17. siječnja 2014.

Crkva Uspenja Svetog Križa

Rijeka Bosut

crkve i vlč. Bošnjakoviću, bez kojeg ne bismo uspjeli», kaže Ivica Jagodanac.

MLADI BEZ MJESTA ZA RAZONODU

U selu ne postoji mjesto gdje bi se okupljali mladi, pa su oni prinuđeni razonodu potražiti u Šidu. Veći broj mladih župljana članovi su HKD-a »Šid«, sada u crkvenoj dvorani održavaju probe s najmlađima, gdje uče pjevati i recitirati, a tu se održavaju i duhovne obnove. Učiteljska dužnost rada s najmlađima pripala je mladoj župljanki *Snežani Pupiće*: »Na probama sam djecu, u dogovoru s vlč. Bošnjakovićem, učila pjesmice i recitacije. Trenutačno je sedmero djece od prvog do šestog razreda. Volim pjevati, članica sam HKD-a »Šid«

tako da mi nije teško i s uživanjem radim s njima«, kaže *Snežana Pupiće*.

Obitelj *Pupiće* – otac *Zoran*, majka *Katarina* i djeca *Svetlana*, *Snežana* i *Milan* – primjer su obitelji koja dosljedno čuva i njeguje običaje i tradiciju Hrvata. Najstarija *Katarina* studentica je druge godine Mašinskog fakulteta u Novom Sadu i nema puno vremena za neke druge aktivnosti, ali je zato najmlađi *Milan* redovit na probama folklora u HKD-u »Šid« i već uveliko prikuplja novac da kupi tamburu: »Mi smo malo selo, mala hrvatska zajednica, pokušavamo biti ujedinjeni i redovito se okupljati na svetim misama. Crkva je ta koja nas objedinjuje i zahvalni smo Bogu što sada imamo i pastoralni centar«, ističe majka *Katarina*.

Obitelj *Colner* također je redovita, kako u duhovnom životu, kulturnim manifestacijama, tako i u svim dobrovoljnim akcijama župljana. *Ljubica* je kućanica i skupa s ostalim ženama u selu sudjelovala je u organiziranju svih proslava i slavlja: »Ima nas malo u selu, ali nas spaja crkva i rado odlazimo na svetu misu. Proteklog nas je Badnjaka bila puna crkva, kako katolika tako i pravoslavaca, a za svu djecu vlč. Bošnjaković dijelio je paketiće. Aktivni smo svi u obitelji i svi podjednako pomažemo na učvršćenju naše vjere. Moja snaha redovito dovozi svoju i drugu djecu u Šid na vjeronauk i folklor i odvozi ih kući,

a suprug je skupa s ostalim župljanima sudjelovao u svim dosadašnjim dobrovoljnim akcijama, kao i u posljednjoj – izgradnji jaslca u crkvi«, ističe *Ljubica*.

Batrovčani se nadaju kako je ovo samo korak više na očuvanju njihove vjere i nacionalnog identiteta. Nadaju se da će u dogledno vrijeme biti provedena i odluka o uvođenju hrvatskog jezika u službenu uporabu, a to će samo biti potvrda i dokaz svega do sada urađenog na putu ostvarivanja svih zakonskih prava koja Hrvati kao nacionalna manjina u ovom dijelu Srijema imaju.

Suzana Darabašić

Ivica i Blaženka Jagodanac

Snežana, Milan i Katarina Pupiće

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Srednjovjekovna Kamenica koja je skoro potpuno iščezla

Piše: dr. Zsombor Szabó

Poštovani čitatelji ovog feljtona vjerojatno su primijetili kako smo do sada pokušali ispričati mnogo nepoznatih detalja iz srednjovjekovne povijesti Srijema, s nakanom da makar i na ovaj način na trenutak otrgnemo od totalnog zaborava nekad značajne i poznate gradove. U slučaju Kamenice ovo važi još više. Naime, naselje se 1408. godine spominje kao civitas seu oppidum Kamancz, sredinom XV. stoljeća spominju se civese de Kamancz, tj. građani Kamanca, da bi se na koncu stoljeća 1477. godine u spisima pojavljivao i pravi grad: Civitas Kamancz. Taj naziv ukazuje na to da je grad imao preko 1.500 stanovnika.

BROJ I STRUKTURA STANOVNIKA SREDNJOVJEKOVNE KAMENICE

Do broja stanovnika civitasa možemo relativno lako doći, jer ako je brojka od 150 kamenih kuća točna (koje spominje biskup *Vrančić*), onda računajmo s minimum toliko obitelji koje su stanovale u tim zgradama, prosječna srednjovjekovna obitelj je imala 5 članova i tako dolazimo do brojke od 750 stanovnika. U ovakvim su kućama živjeli imućniji članovi zajednice – trgovci, službenici feudalnog vlasnika, svećenstvo i njihove sluge, učitelji i plemstvo. Npr. spominje se obitelj *Thamasi* (Tamaši) čiji je član *Joannes* (Ivan) 1497. godine bio iudex servientium (sudac) u Srijemskoj županiji, koji je vršio pravosudne,

ali i administrativne poslove i morao je pripadati tzv. srednjem sloju plemstva. U ovakvim obiteljima je bilo bar 2-3 sluga koji su isto imali svoje (manje) obitelji što znači minimum još 900 stanovnika i tako dolazimo do brojke od min. 1650 duša. U gradu su stanovali i zanatlije – brojni su bili oni koji su bili vezani uz vinogradarstvo, prije svega kovači, bačvari, zatim kolari i brodski tesari, jer je bilo i prijevoznika, kao i lađara. Sigurno je bilo čizmara, raznih krojača, kao i mesara, krčmara, pa možemo dodati minimum 50 obitelji, što iznosi još 250 stanovnika. Tu su svakako živjeli i skelari i poreznici, imamo podatak da su se stanovnici Segedina, koji su imali svoje vinograde oko Kamenice, u više navrata žalili kaločkom nadbiskupu da ovdašnji opati naplaćuju suviše visoku crkvenu taksu (porez) na vino koje je tu proizvedeno i prevezeno preko Dunava. Tu žive i napo-

Skica tlocrta srednjovjekovne Kamenice (idealna rekonstrukcija)

ličari koji obrađuju vinograde i njive, zatim stočari, alasi, tako da s priličnom točnošću možemo reći kako je grad na koncu XV. stoljeća imao min. 2.250 do 2.500 stanovnika, što je značajna brojka za to vrijeme. Interesantno je kako je općina Kamenica 1948. godine imala skoro isti broj: 2.491 stanovnika.

ŠTO JE OSTALO OD ZNAČAJNOG SREDNJOVJEKOVNOG GRADA?

Možemo slobodno reći kako za sada nismo pronašli skoro ništa. Povjesničar *Miklós Takács* navodi samo jedno arheološko nalazište keramike i to iz doba Arpadovića (u blizini Dunava). On pretpostavlja kako se vašarište nalazilo na obali Dunava, ali to opet proturječi biskupu *Vrančiću*, koji spominje trg koji grad dijeli na dva dijela. Takács polazeći od karte vojnog inženjera *Blödnere* (detalj smo prikazali

u prošlom nastavku) tri sadašnje ulice: Školsku (u nastavku Zmaj Jovina), zatim Ulicu Vuka Kardžića i Karadorđevu identificira s onima koje se nalaze na Blödnerevoj karti. On kaže kako se u srpskoj povijesti umjetnosti često navodi da srpska pravoslavna crkva u Kamenici ima srednjovjekovne temelje, ali zasad najranija faza ove crkve potječe iz XVIII. stoljeća. Kako na ovom teritoriju nema velikih građenja i infrastrukturnih ulaganja, malo je vjerojatno da će se pronaći neki srednjovjekovni tragovi (no, baš se i ne traže). Zbrajajući gore rječeno: nemamo ostatke crkve(i) i groblja, nemamo ostatke kamenih stambenih kuća, srednjovjekovni grad je zapravo potpuno iščezao i nalazi se ispod sadašnjeg. Na jednoj skici na temelju dosadašnjih istraživanja pokušat ćemo ipak rekonstruirati neki mogući tlocrt ovog značajnog srednjovjekovnog grada.

Natječaji za informiranje i kulturnu djelatnost nacionalnih manjina

BEOGRAD – Ministarstvo kulture i javnog informiranja Republike Srbije raspisalo je više natječaja među kojima su i oni namijenjeni nacionalnim manjinama. Riječ je o natječaju za sufinanciranje projekata/programa iz oblasti javnog informiranja na jezicima nacionalnih manjina u Republici Srbiji u 2014. godini, te natječaj za financiranje i sufinanciranje projekata iz oblasti kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina u Republici Srbiji u ovoj godini.

Osim ovih, raspisan je i natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz oblasti kulturnog naslijeđa u Republici Srbiji u 2014. godini.

Spomenuti natječaji otvoreni su još samo nekoliko dana, do utorka 21. siječnja!

Detaljnije informacije i sve potrebne obrasce možete naći na internetskoj stranici Ministarstva: www.kultura.gov.rs u rubrici »Konkursi«.

Književna večer Dražena Prčića u Somboru

SOMBOR – U okviru vojvođanske turneje kojom promovira svoj najnoviji roman »Dogovoreni brak«, subotički pisac *Dražen Prčić* gostovat će u četvrtak, 23. siječnja, u Somboru. Književna večer bit će priređena u Gradskoj knjižnici »Karlo Bjelicki« s početkom u 19 sati. Osim pisca, na promociji će govoriti i ravnatelj knjižnice *Vladimir Jerković*.

Godišnja skupština »Šokadije«

SONTA – Godišnja skupština KPZH »Šokadija« iz Sonte, ujedno i izborna, održat će se u iduću subotu, 25. siječnja, u maloj dvorani »Šokačkog doma« s početkom u 19 sati. Nakon skupštine slijedi druženje svih članova udruge, uz nastup »Šokadijinih« tamburaša. I ovim putem vodstvo udruge poziva sve članove da svojom nazočnošću daju doprinos uspješnom radu Skupštine.

I. A.

»Veliko prelo« u Subotici

SUBOTICA – »Veliko prelo 2014.« u organizaciji HKC-a »Bunjevačko kolo« bit će održano u subotu, 1. veljače, u dvorani Tehničke škole »Ivan Sarić« u Subotici. Ove godine organizaciji se pridružuje i župa sv. Roka, čime se velikoj pokladnoj manifestaciji pridružuje i njihovo Kersko prelo.

Organizatori su raspisali natječaj za najljepšu »preljsku pismu« Velikog prela 2014., a natječaj je otvoren do 25. siječnja. Ujedno se pozivaju i djevojke starije od 16 godina da se prijave za izbor za »Najljepšu prelju« ovoga prela.

Karte po cijeni od 2000 dinara mogu se kupiti i rezervirati u uredu HKC-a »Bunjevačko kolo«, Preradovićeve 4, Subotica, radnim danima od 8 do 14 sati, te putem telefona na brojeve 024/556–898 ili 024/555–589. Početak je zakazan za 19,30 sati, a goste će zabavljati dobro poznati ansambli »Ravnica« i »Hajo«.

»Veliko prelo Pučke kasine 1878.« u Subotici

SUBOTICA – »Veliko Prelo Pučke kasine 1878.« održat će se 1. veljače, s početkom u 20 sati, u dvorani restorana Zorica u Subotici. Goste će zabavljati tamburaski ansambl »Biseri« iz Subotice. U cijenu ulaznice od 1500 dinara uključeni su večera i piće bez ograničenja, a osigurana je i bogata tombola. Rezervacije na telefone: 064 1488469 i 062 1938920.

»Gupčev bal« u Tavankutu

TAVANKUT – VI. »Gupčev bal« u organizaciji HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta bit će održan u subotu, 8. veljače, u sportskoj dvorani Osnovne škole »Matija Gubec« u Donjem Tavankutu. Početak je u 19 sati. Za dobru zabavu pobrinut će se tamburaški sastavi »Biseri« i »Klasovi« iz Subotice.

Cijena ulaznice za »Gupčev bal«, u koju su uračunati večera i neograničena konzumacija pića, je 1500 dinara. Ulaznice za bal mogu se rezervirati do 1. veljače na broj: +381/64/2015274.

Zidni kalendar vojvođanskih Hrvata za 2014.

SUBOTICA – Treću godinu zaredom, u zajedničkoj produkciji NIU »Hrvatska riječ« i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a uz potporu Hrvatskoga nacionalnog vijeća, tiskan je zidni kalendar Hrvata u Vojvodini za 2014., koji je ove godine posvećen topografiji hrvatske zajednice.

Kalendar je djelo dizajnera *Darka Vukovića* iz Petrovaradina, a sadrži fotografije s različitim motivima i sadržajima

sa svih prostora gdje Hrvati u Vojvodini žive.

Kalendar je podijeljen većini hrvatskih udruga kulture u Vojvodini, a pojedinci ga mogu dobiti u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata.

TRADICIONALNI »RAZGOVOR« U SKLOPU »DANA BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA«

Odgoj ili preodgoj?

Roditelji imaju ključnu ulogu u odgoju svoje djece
i zato bi škola trebala surađivati s njima

nego i vrijednosno se razviti u pravom smjeru», kazao je Ilčić, te pojasnio da su to opće ljudske vrijednosti.

POTPORA CRKAVA

Iako je program koji udruuga GROZD zastupa sukladan učenju Katolične crkve, podržale su ga i Srpska pravoslavna crkva, Islamska zajednica i Reformirana crkva. »U tom programu se riječ Bog ne spominje, znači ne radi se samo o vjerskim načelima, nego o općim ljudskim vrijednostima. Gdje je ljubav, ona prava, tu je i uzdržljivost. Važno je da se čovjek može kontrolirati i u okolnostima gdje sebi i svom partneru čini dobro. Uzdržljivost i vjernost su vrijednosti na kojima je temeljen naš program. Opće ljudske vrijednosti proizilaze iz prirode samog čovjeka. To je ono što je za svakog čovjeka dobro. Tko govori da uzdržljivost nije vrijednost, govori protiv čovjeka, jer znamo da se životinje ne mogu suzdržati. To nisu samo vjerske vrijednosti, nego vrijednosti čovjeka, to je stvar savjesti i morala. Ipak, čovjek ima slobodu i sam odlučuje kako će živjeti«, pojasnio je prof. Ilčić.

ZDRAVSTVENI ODGOJ U SRBIJI

»Pitanje uvođenja ovoga predmeta za svu djecu redovito je pogrešno. Protivim se tome. Neka se ponude programi različitih svjetonazora, pa neka roditelji odlučuju što će njihovo dijete učiti. Koji je program sukladan njihovom odgoju. Različitosti u spolnosti postoje i roditelji na različite načine odgajaju svoju djecu i treba im se omogućiti

Dvadeset drugi »Razgovor« u sklopu »Dana biskupa Ivana Antunovića« održan je u petak, 10. siječnja, u dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici. Tema ovogodišnjeg skupa bila je »Uvođenje zdravstvenog odgoja u škole – odgoj ili preodgoj naše djece?«.

Podsjetimo se da je »Razgovor« tradicionalno okupljanje Hrvata u Subotici koje je započela Hrvatska prosvjetna zajednica na čelu s biskupom Lajčom Budanovićem 1934. godine. Zamišljen je kao »trenutak istine« hrvatske zajednice, stoga je svaki do sada »Razgovor« imao određenu temu, koja je bila značajna za život zajednice. Do 1941. »Razgovor« je bio redovito održavan, a od tada, sve do 1990. godine, uslijedila je velika stanka, kada ga je ponovno obnovio Katolički institut (danas društvo) za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i od tada se redovito održava svake godine.

GLAS RODITELJA ZA DJECU

Ovogodišnji »Razgovor« bio je posvećen problematici uvođenja zdravstvenog odgoja u škole i odgojne ustanove. Točnije rečeno, sadržaju ovoga predmeta u kojem nije riječ o odgoju djece, nego o preodgoju. Uvodnu riječ je rekla dr. medicine Marija Mandić koja je predložila podatke o »pilot projektu« koji je u Srbiji uveden od ove školske godine u 5 gimnazija i 5 strukovnih škola u Vojvodini. U Hrvatskoj je ovo već dobro poznata problematika kojoj se između ostalih protivi i udruga »GROZD« (Glas roditelja za djecu). Zdravstveni odgoj je više nego potreban, no s odgovarajućim sadržajem.

O ovoj problematici govorio je prof. Ladislav Ilčić iz Varaždina, dopredsjednik udruge »GROZD«, koji je u predavanju naveo osnovnu problematiku kroz koju su prolazili i još uvijek prolaze u Republici Hrvatskoj.

»Izrazito je važno s djecom

otvoreno govoriti o spolnosti, davati im informacije, ali i djelovati odgojno«, kazao je prof. Ladislav Ilčić. »Mlade ne zanima samo informacija, nego i ponašanje. Kako? Zašto? Ovo su pitanja koja osobito zanimaju srednjoškolce. Zbog toga je važno da program zdravstvenog odgoja napravi značajan doprinos. S druge strane, da bi se postigao dobar rezultat izuzetno je važna suradnja s roditeljima. Roditelji imaju ključnu ulogu u odgoju svoje djece i zato bi škola trebala surađivati s njima. Program koji ignorira ulogu roditelja, radi protiv djece. Dakle, moramo uključivati roditelje. Naše iskustvo je pokazalo da se program zdravstvenog odgoja koristio za manipulaciju, za nametanje jedne ideologije, koja je uključivala i homoseksualnu propagandu i rodnu ideologiju i jedan bezvrijednosni sustav spolnosti, što je neprihvatljivo. Spolnost je jedna od najjačih i najvažnijih sila u mladoj osobi i moramo je poštovati i dati joj priliku ne samo primiti informaciju,

da i u školi pronađu različite programe», kazao je Ladislav Ilčić. Što se tiče eksperimentalne provedbe u Srbiji ona će, kako je rekao prof. Ilčić, sigurno ići, no što se tiče uvođenja u sve škole, to je vrlo

velik projekt. »Za to treba te educirati nastavnike, a da bi se to sve počelo provoditi u svim školama je potreban veliki broj nastavnika i interaktivan rad. Mnogi će koristiti nedostatke i sprovoditi

ono što misle da je dobro. Do pravog uvođenja će proći još dosta godina.«

Nakon pedavanja na spomenutu temu, tajnik Katoličkog društva »Ivan Antunović« vlč. Ivica Ivanković Radak

otvorio je diskusiju, te najavio svetu misu za biskupa Ivana Antunovića koja će biti služena u nedjelju, 19. siječnja, u katedrali bazilici sv. Terezije u 18 sati.

Ž. Vukov

ANDREJ ŠPANOVIĆ, ČLAN IZVRŠNOG ODBORA HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA ZADUŽEN ZA KULTURU

Zajedničke manifestacije udruga obilježile prošlu godinu

Unamjeri da sumiramo 2013. godinu u kulturi vojvođanskih Hrvata, uradili smo kratak razgovor s *Andrejom Španovićem*, članom Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zaduženim upravo za kulturu. **Što ocjenjujete kao najznačajnije događaje u kulturi vojvođanskih Hrvata u 2013.? S druge strane, što smatrate da je eventualno moglo biti bolje?**

Hrvatska zajednica je bila veoma aktivna u 2013. godini, što se može vidjeti po broju manifestacija koje su bile tijekom godine. Od svih manifestacija koje su bile izdvojio bih dvije manifestacije. Prva je »Srijemci Srijemu«, manifestaciju svih srijemskih udruga, održanu u Srijemskoj Mitrovici. Meni kao Srijemcu je jako drago, a nadam se i cijeloj zajednici, što su se Srijemci uspjeli dogovoriti i realizirati jednu zamisao koja je prisutna 12 godina u zajednici.

Druga je zajednička manifestacija šokačkih udruga, održana u Baču. Sve nas je također obradovala. Iskazano je jedinstvo svih hrvatskih

udruga bez obzira na političko opredjeljenje, što dokazuje kako kada hoćemo možemo mnogo toga zajedno uraditi.

Svakako, pokraj tih lijepih stvari postoje i one lošije koje nismo uspjeli popraviti. Tu bih izdvojio nedovoljnu posvećenost projektima prilikom njihova pisanja i aplikacije, iako se vidno može zapaziti kako je bolje nego prije nekoliko godina. Što se tiče kvalitete produkcije tu može bolje uvijek, ali i s dosadašnjim treba biti zadovoljan s obzirom da su udruge amaterskog karaktera i gdje je svatko dobrovoljno uključen.

Planovi HNV-a na području kulture za 2014.?

Planiramo osim zajedničkih manifestacija regionalnog karaktera napraviti i jednu središnju manifestaciju, koja bi, nadam se, vremenom prerasla u tradicionalnu. Svakako je sve to moguće ukoliko nam financijska sredstva dozvole, s obzirom da su ista kao prethodnih godina, a potrebena sredstva za rad udruga su znatno veća. Planiramo također raspisati natječaj za dodjelu sredstava od 2.000.000 dinara, kao i sudjelovati u prijedlozima za raspodjelu sredstava koja dodjeljuje AP Vojvodina.

Ovim putem bih pozvao sve udruge da redovito konkuriraju na sve natječaje, a posebice na one za koje ih HNV obavi- jesti svaki put putem e-maila, i da ako imaju nekih neja-

snoća u svezi s natječajima obavijeste HNV da im pomogne. Jer, mi postojimo zbog udruga, a ne udruge zbog nas.

D. B. P.

DRUŽENJE U HKPD »MATIJA GUBEC« U RUMI

Tradicionalna igranka povodom blagdana

Povodom blagdana Sveta Tri Kralja, u prostorijama HKPD-a »Matija Gubec« u Rumi, u subotu 11. siječnja održana je tradicionalna igranka. Igranka povodom »kraljaca« godinama unazad predstavlja jednu od najposjećenijih igranki u organizaciji »Gupca« i događaj koji poslovično okuplja najveći broj mladih, pa je tako bilo i ovoga puta. Osim članova i prijatelja udruge iz Rume, na subotnjoj je igranci bio i veliki broj gostiju iz Golubinaca, Srijemske Mitrovice, Zemuna i drugih mjesta. Prije samog početka igranke prostorije udruge blagoslovio je rumski župnik *Željko Tovilo*. Kao gosti, nastupili su članovi tamburaškog sastava »Garavi« iz Vođinaca u Hrvatskoj.

Blagdan Sveta Tri Kralja je među Hrvatima katolicima u Rumi prepoznatljiv i po običaju koji se već desetljećima njeguje kada se noć uoči blagdana neoženjeni mladići okupljaju i obilaze kuće vjernika pjesmom javljajući radosnu vijest rođenja Isusa Krista, a vjernici ih zauvrat daruju vinom, hranom i novčanim priložima. Nakon toga od prikupljene hrane, pića i novca prve iduće subote organizira se igranka. Sama igranka jednako tako ima svoju simboliku tako što se otvara na taj način što se na sredini prostorije, oko bačve vina, okupljaju kraljci, potom se gasi svjetla i kraljci s pjesmom »Narodi nam se kralj nebeski« otvaraju igranku. Kraljci na igranci zauzimaju središnje mjesto, a upravo je i to jedan od razloga što se za ovu igranku među mladima u Rumi, a i šire, »traži mjesto više«.

N. J.

»» **W**orld music« (u prijevodu »glazba svijeta«) je glazbeni žanr koji ima mnogo definicija. Jedna od njih kaže kako je to glazba koja uporište pronalazi u tradicionalnoj glazbi različitih etničkih grupacija. Iako se oslanja na davno nastalu glazbu, žanr su »uokvirili« krajem 20. stoljeća zapadni glazbeni teoretičari i diskografi. »World music« je u stalnom razvoju: osim izvorne (autentične) narodne glazbe, u ovaj žanr svrstavaju se albumi glazbenika koji u svojem izričaju folklor spajaju sa suvremenijim smjerovima kao što su rock, pop, jazz, elektronička glazba i drugi.

Za neke je »world music« neukusna mješavina i produkt korporativnog načina razmišljanja, a za druge umjetnički vrijedna fuzija koja za rezultat ima popularizaciju etna i proširivanje naših glazbenih horizonata. Bilo kako bilo, ovaj je žanr itekako vitalan, koncerti ovakvih izvođača pune dvorane, a nailaze na dobar prijem kod kritike.

DOMAĆE PRILIKE

Sukladno globalnim trendovima, ovaj val je zahvatio i Srbiju, gdje djeluje na desetine glazbenika i bendova koji se bave »glazbom svijeta«. Od kraja 2000. postoji i udruga koja okuplja one koji njeguju ovakvu vrstu glazbe – World music asocijacija Srbije (W.M.A.S.).

Najbolji poznavatelj ovoga žanra u Srbiji, novinar, DJ i koncertni organizator *Bojan Đorđević*, kaže kako je ovdašnja »world music« scena više-dimenzionalna i raznovrsna.

Grupa »Kal«

Nova čitanja etna

Piše: Davor Bašić Palković

»S jedne strane postoje autori koji zaslužuju pozornost, a neki od njih ostvaruju i zapažene međunarodne karijere. Postoji i mala skupina entuzijasta koja radi na promidžbi ovog žanra, na organizaciji koncerata, a postoji ograničenje zbog teške ekonomske situacije, posljedica izoliranosti zemlje, diskografske krize i zatvorenosti medija za nešto što nije estrada. Jedna od zanimljivosti je raznovrsnost, ali i činjenica da veći broj umjetnika iz Srbije ostvaruje svoje karijere van zemlje, a jedan dio i živi izvan zemlje. Taj dio, tzv. glazbena dijaspora još uvijek ne utječe na situaciju i trendove u Srbiji u pravoj mjeri«, kaže Đorđević.

NAJZNAČAJNIJA IMENA

Osvrćući se na najznačajnije umjetnike i pojedine specifičnosti ove scene, Bojan Đorđević navodi sljedeće: »Ako govorimo o imenima, zanimljivo je da *Goran*

Bregović i *No Smoking Orchestra*, za koje se može reći da su na granici 'world musica', su u 'world music' ušli iz drugih priča i kao već formirane zvijezde. Druga interesantna činjenica je da međunarodno najuspješniji autori dolaze iz onoga što bi se označilo kao nacionalne manjine, počevši od pokojnog *Šabana Bajramovića* pa do već godinama poznatih *Lajka Felixa* ili *Orkestra Bobana i Marka Markovića* ili do harmonikaša *Lelo Nika* ili grupe *Kal*. Naravno, u multietničkoj bogatoj sredini ima i onih autora za koje je teško odrediti koje su nacionalnosti, na primjer *Boris Kovač*. On ima ozbiljnu međunarodnu karijeru već 20 godina, a kreativnost ga ne napušta.

Od ostalih ja bih skrenuo pozornost na *Svetlanu Spajić* i njenu Pjevačku družinu, jer je *Svetlana Spajić* više od drugih pjevača s ovih prostora surađivala sa svjetski relevantnim umjetnicima - da spomenem

samo *Boba Wilsona*, *Willema Defoa*, *Anthonyja Hagertyja*, *Patty Smith*, *Donna Samniu*, *Marinu Abramović...* *Shira Ut'fila* bi isto mogla biti okarakterizirana kao grupa u kojoj su zastupljene manjine, oni sviraju sefardsku glazbu, a band čine glazbenici različitih nacija.«

POTENCIJALI I PROGNOZE

Naš sugovornik ističe kako je tržište u Srbiji premalo za autorske potencijale, a zemlja je siromašna pa će najveće uspjehe ostvariti oni koji se okrenu svjetskom tržištu. »Trenutačno nema dovoljno prostora za kulturu u medijima pa ni za 'world music',

Made in Croatia

Val »glazbe svijeta« zahvatio je i Hrvatsku, u kojoj su danas glavni predvodnici ovoga žanra: *Kries* (proiste-

Svetlana Spajić

Međunarodno najuspješniji srpski »world music« umjetnici dolaze iz korpusa nacionalnih manjina, počevši od pokojnog Šabana Bajramovića, preko Lajka Felixa ili Orkestra Bobana i Marka Markovića, do harmonikaša Lelo Nika ili grupe Kal. Imaju li vojvođanski Hrvati potencijala za sličnu stvar?

koji bi ozbiljnije popularizirao ovu glazbu. Publika za 'world music' u svijetu čini srednji sloj ljudi po primanjima. Ovdje je to više izmiješano, ima puno mladih koji to prate, tako da potencijala ima, a srećom ima i entuzijazma«, kaže Đorđević.

On smatra kako će se, kao i svuda u svijetu, ovaj žanr, sad kad više nije »u trendu«, profilirati. »Neke vrijednosti će ostati. Vrhunski izvedena tradicionalna glazba ima svoju svijetlu budućnost, kao i ona koja koketira s plesnim elementima. 'World music' nikad neće imati status vrlo komercijalne glazbe i tome ne treba težiti. No, kao i svuda, snažni autori i ljudi s vizijom koju prati radni elan napre-

kao iz grupe Legen, koja se smatra žačetnicima hrvatske »world music« scene), Afion, Tamara Obrovac, Dunja Knebl, Lidija Bajuk, Cinkuš, Teta Liza.

dovat će na svjetskoj sceni, uz malo sreće«, ističe Bojan Đorđević na kraju razgovora.

HRVATI U VOJVODINI

Nakon ovoga pregleda »glazbe svijeta« u Srbiji, ostaje nam vratiti se na nacionalno-manjinski kontekst i zapitati se – imaju li vojvođanski Hrvati kreativnog, ali i neminovnog menadžerskog kapaciteta za neki uspješan »world music« proizvod?

U tom smislu, ne smije se previdjeti album monoštorskih »Kraljica Bodroga« iz 2012. godine pod nazivom »Alaj piva Šokica«, na kojem su zabilježene izvorne narodne pjesme, kao dio glazbenog naslijeđa Hrvata u Vojvodini. Odnedavno i tavankutski HKPD »Matija Gubec« ima žensku skupinu koja njeguje izvorno pjevanje. Kao što je poznato, Hrvati su najprepoznatljiviji po tamburaškoj glazbi. Solidan broj ovdašnjih hrvatskih udruga ima

tamburaške sekcije, a neki i orkestre, postoje »Festival bunjevački pisama« i smotra u Ljutovu, ansambl »Hajo« je nedavno snimio CD za prestižni »Croatia records«... Međutim, tamburaška glazba koja se danas najčešće može čuti, sudeći i prema stajalištima struke u Hrvatskoj, ne svrstava se u »glazbu svijeta«.

NEISTRAŽENE »GROKTA-LICE«

Skladateljica i glazbena urednica hrvatskog programa na Radio Subotici Nela Skenderović bavila se proučavanjem glazbene baštine bunjevačkih Hrvata, a to njezino istraživanje rezultiralo je i jednim »world music« eksperimentom – moderniziranom »groktalicom«.

»'Groktalice' su najstarije pjesme u bunjevačkih Hrvata, epske pjesme koje su žene pjevale samostalno. Odlikuje ih neobična tehnika pjevanja

tzv. dubokim grlenim glasom. Vrlo je teško doći do više informacija o groktalicama. Notni zapis jedne nabavila sam od Darka Tikvickog, koji sada živi u Zagrebu. Moju 'groktalicu', i tekstualno i glazbeno, uradila sam po glazbenim načelima koje imaju groktalice, koliko ih poznajem, ali ona je stavljena u jedan ritamski i harmonski okvir, što predstavlja njezinu, da to tako nazovem, 'modernizaciju'. Mojoj 'groktalici' dodala sam tamburaški orkestar i jedan muški glas, a ta je skladba izvedena samo jednom u Subotici. S istaživanjem groktalice sam u međuvremenu stala, jer mislim da njih treba proučavati u jednom snažnijem, institucionalnom okviru«, priča Nela Skenderović.

Upitana – vidi li potencijale za razvoj »world music« glazbe u vojvođanskim Hrvata, kaže kako imamo vrijednu glazbenu baštinu, ali da ostaje pitanje zainteresiranosti za ovu vrstu stvaralaštva. »Baština je zahvalan materijal. No, 'world music' danas sve više podrazumijeva i snažan autorski pečat, a ne samo 'čuvanje' tradicije. Glazbenika i skladatelja ima, ali ne znam koliko su oni zainteresirani i voljni naše naslijeđe 'upakirati' u neko novo ruho«, kaže Skenderović.

A dok se netko jednom i možda u nas ne pozabavi ovim žanrom, ostaje nam samo zamišljati kako bi zvučale »groktalice« u jazz maniri ili neki drugi pučki napjevi u kombinaciji s elektroničkom glazbom. Bi li takve fuzije parirale »gipsy funk« jednog Olaha Vincea ili rokerskom »čitanju« tradicionalne srpske glazbe u izvedbi benda »Vrelo« iz Rume?

IZLOŽBA U SPOMEN NA PROFESORA PETRA STRGARA

Profesor neće ostati zaboravljen

Povodom smrti svećenika i profesora Petra Strgara, organizirana je izložba u Spomen muzeju biskupa Strossmayera u Đakovu

Izložba iz ostavštine prof. Petra Strgara bila je izložena u Spomen muzeju biskupa Strossmayera u Đakovu posljednja dva mjeseca, tj. od sredine studenoga. Izložba je organizirana u spomen na profesora i svećenika Petra Strgara, koji je bio osnivač i predsjednik sve do smrti muzeja gdje je održana izložba. Na otvorenju izložbe govorili su generalni vikar Đakovačko-osječke nadbiskupije mons. Ivan Ćurić i predsjednik Ogranka Društva hrvatskih književnika prof. Mirko Ćurić, dok je izložbu otvorio nadbiskup dr. Đuro Hranić.

OSNIVAČ I PREDSEDNIK MUZEJA

»Imao sam čast susretati se i surađivati s prof. Strgarom od kako je 4. svibnja 1991. godine utemeljena ova institucija, kojoj je on sve do ove godine bio na čelu. Njegovom je predanošću ovo zdanje i zavrijedilo titulu najvrednije kulturne institucije Grada Đakova. Ona će to ostati i

nadalje, istinski vjerujem u to, što svjedoči da prof. Strgar neće ostati zaboravljen«, rekao je prigodom otvorenja izložbe nadbiskup Hranić.

Mons. Ivan Ćurić istaknuo je kako je prof. Strgar jedna je od najznačajnijih osoba

đakovačke kulturne scene na razmeđu 20 i 21. stoljeća. Podsjetio je sveprisutne na stotine izložbi, kazališne predstave i brojna druga kulturna događanja organizirana zaslugom prof. Strgara. »On je obogatio zbirku Spomen

muzeja stotinama likovnih djela, koja trenutačno broji više od 500 umjetnina, a stotinjak ih je oporučno i ostavio instituciji koju je i osnovao i uspješno vodio pune 22 godine«, naglasio je mons. Ćurić.

100 JE SAVRŠENI BROJ

Đakovački književnik prof. Mirko Ćurić u svom je govoru pošao od činjenice da je u Spomen muzeju organizirano ukupno 100 izložbi, skupa sa svečanošću otvorenja 4. svibnja 1991. godine. Prof. Ćurić povezao je broj 100, tzv. sveti broj za mnoge, sa stremljenjem prof. Strgara k savršenstvu. Prof. Ćurić pozvao se na hrvatskog književnika Marka Marulića, koji je tvrdio kako je broj sto broj blaženstva, punine i savršenstva i na Dantea i njegovu Božanstvenu komediju koja se sastoji od sto pjevanja.

Na životni put Petra Strgara podsjetio je sve prisutne mons. Ivan Ćurić, generalni vikar Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Slavko Žebić

Petar Strgar rođen je u Ivancima, kod Ilače, 23. siječnja 1938. godine, a preminuo je 28. kolovoza 2013. u Osijeku, u 75. godini života. Osnovnu je školu pohađao u Ilači, a kasnije u Kukujevcima. Nakon završetka gimnazije u Šidu upisao je Filozofski fakultet u Zagrebu na kojemu je stekao zvanje profesora povijesti. Potkraj studija dolazi u Đakovo gdje je na Bogosloviji završio studij teologije, nakon čega je bio kapelan u Vinkovcima, Drenovcima i Županji. Vrativši se u Đakovo u Liceju je predavao povijest, a povremeno i njemački jezik, dok je na đakovačkoj Teologiji, danas Katoličko bogoslovnom fakultetu, predavao crkvenu umjetnost. Dužnost prefekta Liceja obnašao je od 1968. do 1973., a dužnost ravnatelja Gimnazije J.J. Strossmayer od 1974. do 1990. Obnašao je i dužnost tajnika biskupijskog Vjesnika od 1968. do 1975., a bio i prosinodalni sudac crkvenog sudišta i ravnatelj Dijecezanskog muzeja. Službu ravnatelja Spomen muzeja biskupa Strossmayera obnašao je od 1991. sve do svoje smrti, 2013. godine.

MEDITACIJA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ivan Krstitelj imao je ulogu najavljivača dolazak Mesije, te pozvati narod da mu pravi put. Zato je propovijedao obraćenje i krstio za oprostjenje grijeha. Njegova vjera i odanost Bogu u zadatku koji mu je povjerio omogućili su mu da bez sumnje prepozna Mesiju, Isusa Krista, kada se pojavio među mnoštvom. Jer, sve što Ivan čini, u službi je Isusova očitovanja, osobito krštenje za oprostjenje grijeha, jer grijesi čovjeka sprečavaju da prepozna Krista. Zato su mnogi ostali slijepi za Mesiju koji je među njima živio, s druge strane, mnogi su ga preko Ivana Krstitelja prepoznali. Tako nam se kao ključno za prepoznavanje Krista nameće okretanje od svoje grešnosti i napuštanje grešnog načina života.

JAGANJAC KOJI ODNOSI GRIJEH

Kada Ivan ugleda Isusa gdje dolazi, kaže: »Evo Jaganjca Božjega koji odnosi grijeh svijeta« (Iv 1, 29). Tako on vrlo sažeto izražava smisao Kristova dolaska među ljude. Isus je došao da bude žrtveno janje, da na sebe uzme grijeh naroda i odnese ih na križ. Ivan jasno razumije Isusovu ulogu Spasitelja svijeta. Pristanak da bude Jaganjac koji na sebe

Isus – Jaganjac Božji

uzima grijeh svijeta bio je pristanak na patnje, odbačenost, poniženje i na kraju smrt. Smrt koja je izgledala kao poraz i neuspješni završetak, ali je bila konačna pobjeda nad grijehom, pobjeda Jaganjca koji odnosi grijeh svijeta.

Ivan ne govori da Jaganjac odnosi grijeh svijeta, nego grijeh, koristi jedninu. Isus ne odnosi zbroj grijeha svih pojedinaca, nego odnosi jedan grijeh. Grijeh svijeta je njegova okrenutost od svog Stvoritelja, to je jedna grešna struktura koja nadilazi grijeh pojedinaца. Taj grijeh je grešno stanje u kojem se nalazi svijet, a svaki pojedinačni grijeh doprinosi njegovom pogoršanju. To grešno stanje kao da se hrani uvlačenjem u sebe novih pojedinaca koji mu se ne mogu oduprijeti. Isus se suočio s grijehom svijeta i jedini je imao snage oduprijeti mu se. Iskusi ga je jedino tako što je na svojim leđima ponio njegove posljedice te je osjetio njegovu gorčinu. Iako je teret grijeha svijeta bio velik, Jaganjac Božji ga je pobijedio.

BORBA PROTIV GRIJEHA

Slobodno pristajući da bude Jaganjac koji odnosi grijeh svijeta Isus je prihvatio mnoge udarce, poniženja i ismijavanja, ali je to šutke podnosio. Na zlo nije odgovarao istom mjerom. Nego prije smrti moli svog Oca da oprost svima koji su prema njemu bili zli. »Isus je tako postao brana i bedem o koji se razbilo zlo svijeta. On je izdržao zli svijet, a da sam nije postao dionik toga zla. Tako je zaustavio Božju srdžbu da ne kazni svijet, a svakom pojedincu pružio

mogućnost da postane 'novo stvorenje u Kristu' (2 Kor 5, 17) i obećanje boljeg svijeta.¹ Ali se i čovjek, imajući Isusa za uzor, mora stalno boriti za bolji svijet.

On stalno mora ulagati napore da bi postao bolji, a njegova ga grešna narav u tome sputava. Stoga je grijeh, otkako je ušao u ovaj svijet, pa do danas veliki problem za čovjeka. Mnogi mu se žele oduprijeti, žele se odreći svojih grešnih navika i pobuda, ali to im ne polazi za rukom. Grijeh je uzrok nemira, obiteljskih problema, ljudske nesreće. Njegove tužne i strašne posljedice su vidljive svuda oko nas. On je problem koji čovjek ne može riješiti ignorirajući ga, zatvarajući oči pred njim. Za borbu je potrebno suočiti se s njim, hrabro ga priznati, prvo sebi, a onda i drugima. Uljepšavanje stvarnosti, prikazivanje sebe u boljem svjetlu, stvara plodno tlo za rađanje novih grijeha. Stanje u svijetu u kojem živimo može

¹ Ivan DUGANDŽIĆ, *Jedan je vaš učitelj*, Zagreb, 2008., 127.

nas obeshrabriti u borbi protiv osobnog zla i grijeha kada vidimo da loši prolaze bolje, a dobri stradaju, da priznati svoje grijeh i slabosti može značiti društveni neuspjeh i odbačenost. No, kada smo riješili priznati grijeh i odreći ih se, nije važno hoće li nas društvo prihvatiti ili odbaciti. Takav stav donijet će mir u naše srce, mir koji samo Bog može dati, jer on s radošću prima svakog tko želi reći ne zlu i uložiti napor da pod njegov utjecaj ne padne. I što smo bliže grijehu Bog će nam se činiti dalji, mislit ćemo da nas je napustio kad nas tolike loše stvari okružuju. Ali, kad se riješimo upustiti u borbu protiv grijeha, koja znači okretanje Bogu, shvatit ćemo da je on tu, u našoj blizini uvijek i bio, samo što ga mi nismo primjećivali, jer je grijeh zatvorio naše oči. Borba za bolji svijet i za boljeg čovjeka je borba protiv svog zla i grijeha, borba koja, po Isusovu uzoru, na zlo odgovara ljubavlju i praštanjem.

Lijep seoski život

na krovu zgrade, gdje je bila velika terasa, gdje su zajedno s nama bile zmijske i majmuni. Često se dešavalo da nam majmuni odnose igračke s terase, pojedju naše voće ili kolače, a igračke koje su majmuni bacali, lokalno stanovništvo nam je vraćalo. Kako smo živjeli na četvrtom katu zgrade koja nije imala lift, na stubištu smo često nailazili na zmijske koje su se penjale do drugoga kata. Bila sam uvijek sretna kada sam ih vidjela i pokušavala sam ih uhvatiti, ali majka mi nikada nije dopuštala, jer su u tom kraju sve zmijske bile otrovne. Kad smo se vraćali iz Indije '76. godine, tada sam još jednom posjetila Kuwait.»

Tamara bi željela još jednom posjetiti Kuwait i to ističe kao neku od svojih želja. Razumljivo je kako na naše pitanje o planovima i željama nije htjela baš sve podijeliti s nama. Nešto želi zadržati za sebe, na koncu, svi imamo neke svoje skrivene želje, no i ne moraju biti skrivene, a dijelimo ih samo s najužim krugom obitelji.

Današnje redove dijelimo s *Tamarom Lerić*, nastavnicom razredne nastave, trenutačno uposlenom u Osnovnoj školi »Moša Pijade« u Bačkom Bregu, gdje predaje hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Ono što nas je baš nekako zainteresiralo i što smo uspjeli saznati iz njenog životopisa jest to da je rođena u Kuwaitu. Naravno, zanimalo nas je kako

to, koji su to vjetrovi njenu obitelj odnijeli tako daleko. Zamolili smo je da nam malo ispriča o svemu tome.

ROĐENA U KUWAITU

»Rođena sam u Kuwaitu, jer je moj otac tamo radio za beogradsku tvrtku 'Ivan Milutinović', a majka je bila s njim. Tamo sam živjela godinu dana i za prvi rođendan

sam došla kući u Monoštor. Kasnije smo živjeli još dvije godine u Indiji, u mjestu Vasco da Gama u pokrajini Goa. Za vrijeme provedeno u Kuwaitu bila sam suviše mala da bih nešto upamtila, te jedino što znam o tom dalekom gradu, državi i narodu saznala sam preko fotografija i iz priča svojih roditelja. Što se tiče Indije, sjećam se prijatelja s kojima sam provodila dane igrajući se

Uspjeh čine ljudi

MILENIJUM OSIGURANJE

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

DRUŠTVENE AKTIVNOSTI, ANGAŽMANI...

Čuli smo kako Tamara izrađuje prekrasan nakit od perli, plete, te je aktivna u okviru udruga u Bačkom Brijegu, da se bavi humanitarnim radom te smo je zamolili da nam ispriča nešto i o tome.

»Članica sam HKPD-a 'Silvije Strahimir Kranjčević', a do prije godinu dana bila sam i predsjednica HKPD-a 4 godine. Pri HKPD-u sam 8 godina vodila i dramsko recitatorski odjel. Što se tiče Udruge 'Brežanke', na mjestu predsjednice sam bila 9 godina, poslije mene je došla *Marija Ivošev*, ali i dalje sam veoma aktivna u udruzi. 'Brežanke' se bave humanim i društvenim radom. Tijekom godine imamo niz humanitarnih akcija u kojima prikupljamo garderobu, igračke i hranu i u kojima prikupljene stvari odnosimo u Dom za nezbri nutu djecu ili u Gerontološki centar, ovisno o vrsti prikupljenih stvari. Za Uskrs također imamo akciju u kojoj odnosimo kolače i garderobu na neuropsihijatrijski odjel bolnice u Somboru. Tijekom godine sudjelujemo na više od deset različitih manifestacija u kojima prikazujemo ručne

OVOGA PUTA DIJELIMO RECEPT

Zapečeno bijelo meso

Upute za pripremu:

Pileće bijelo meso (količina po želji) isjeći na tanke odreske, izlupati tučkom, posoliti i staviti malo začina po okusu. Ispeći ih u tavi, bez masnoće. Slagati ih u vatrostalnu posudu, red odrezaka, pa red tanko isječenih režnjeva slanin. Kad se sve posloži u posudu, preliti vrhnjem za kuhanje, posuti narendanim sirom i staviti peći. Peći u zagrijanoj pećnici na 180 stupnjeva, oko 40 minuta. Za prilog poslužiti barenu rižu.
Dobar tek!

radove žena iz Berega, čime se žene tijekom godine bave, a isto tako organiziramo manifestaciju 'Miholjdanski susreti', koja je međunarodnog karaktera i održava se pred naše prošćenje, uoči Sv. Mihovila. Tu bude izložba ručnih radova, peciva i kolača koje sutradan nosimo u Gerontološki centar.« Kako su financije uvijek ono što sputava rad u udrugama,

onemogućuje ih u redovitom funkcioniranju, ili radu kakav bi željeli da bude, Tamara nam na to odgovara: »Što se tiče financijskih sredstava, mislim da ona udrugama nedostaju, mada apliciramo na natječaje, ne dobivamo uvijek onoliko sredstava koliko nam je potrebno pa često bude da i sami snosimo troškove putovanja.«

Iako vijećnica Hrvatskog nacionalnog vijeća, Tamara ističe kako nije članica niti jedne političke stranke.

OBITELJ, HOBI, SLOBODNO VRIJEME...

Tamara živi u četvoročlanjoj obitelji, sa suprugom *Markom* i dvoje djece, kćerkom *Milicom* i sinom *Mariom*. Osamnaestogodišnja kći *Milica* je maturantica srednje Muzičke škole u Subotici, odsjek muzički izvođač, tambura e-prim u klasi profesora *Vojislava Temunovića*, a sin *Mario* je učenik prvog razreda srednje Poljoprivredno-prehrambene škole u Somboru. *Milica* je aktivna članica HGU »Festival bunjevački pisma«, a *Mario* je završio nižu glazbenu školu u Somboru, odsjek tambure. Budući da joj je suprug glazbenik, sve

troje vole skupa svirati, iako za to nisu česte prilike. U pjevanju i se i Tamara pridružuje. Suprug *Marko* je diplomirani agronom, ostao je na imanju gdje se bavi ratarstvom i stočarstvom, a vikendom svira u Osijeku.

Život na selu može biti lijep, ugodan, ispunjen, tu je i puno životinja koje čine seosko imanje. »Od prije godinu i pol dana imamo ždrijebe koje smo nazvali 'Allegra', po glazbenoj oznaci za brz i živahan tempo. Odmah je postala ljubimica cijele obitelji, ali najviše oko nje se ipak bave sin i suprug. Osim »Allegre« imamo i ostale životinje koje čine seosko domaćinstvo: pse, mačke, svinje i goveda.«

»U slobodno vrijeme volim čitati, ali i raditi ručne radove. Najviše volim praviti nakit od perli, ali naravno volim i pletiti i necati. Tri puta sam bila na ljetnoj radionici ručnih radova u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, tamo sam naučila nec, razne vezove, osnove tkanja i izradu nakita od perli. Nakit koji izrađujem uvijek se nalazi na izložbama na kojima sudjeluju 'Brežanke'. Osim izlaganja nakita volim i darivati nakit koji izradim dragim osobama«, kaže Tamara.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

GORAN NIMČEVIĆ, DISTRIBUTER PREPARATA COLON CLEANSE

Eliminiranje toksina

Gotovo 90 posto bolesti nastaje zbog štetnih naslaga

Vrijeme božićnih i novogodišnjih blagdana je za nama, ostaju sjećanja na lijepe trenutke pred bogatom trpezom i delicijama koje su završile u našem trbuhu. Uz nekoliko uobičajenih kilograma viška, još nešto je ostalo unutar naših trbuha. Prezicnije crijeva. Kako se riješiti nepotrebnih i često po naše zdravlje štetnih naslaga, upitali smo *Gorana Nimčevića* iz Subotice, distributera preparata Colon Cleanse.

»To je proizvod koji sadrži 100 posto Psylliuma, ljekovite vlaknaste biljke iz reda žitarice koja je bogata jestivim biljnim vlaknima. Sadrži metamucil, prirodni laksativ, a posjeduje protuupalna svojstva, smanjuje kolesterol i pomaže varenje. Liječnici ga preporučuju jer je prirodan, bez punila, veziva, laksativa, masnoća i kalorija. Poboljšava pražnjenje debelog crijeva (lako, prirodno, bez naprezanja i dijareje). Odstranjuje naslage i toksine iz debelog crijeva te pomaže kod problema, zatvora, liječnih crijeva i vanjskih hemoroida! Efikasno eliminira metabolički otpad, čisti naslage sa zidova crijeva, uvlači u sebe toksične supstancije i izbacuje ih van sa stolicom. Biljna vlakna u dodiru s tekućinom bubre, pretvaraju se u želatinoznu masu koja se u trbuhu uvećava 20-50 puta. Vlakna Psylliuma su 80 posto nesvarljiva i netopljiva, tako da prolaze kroz crijeva i izbacuju se zajedno sa stolicom.

Količina od 20 posto topivih vlakana Psylliuma ulazi u krvotok i putem krvotoka vrši čišćenje i detoksifikaciju ostalih organa«, pojašnjava Goran Nimčević.

PRVA OBRAMBENA LINIJA

Većina zdravstvenih stručnjaka slaže se da 90 posto bolesti nastaje zbog naslaga na debelom crijevu! Upravo zbog toga je prva obrambena linija zdravo debelo crijevo. Zdravo tijelo ima prirodnu sposobnost eliminirati toksine iz tijela, kojima smo izloženi svakodnevno. Štetne materije kao što su bakterije, pesticidi,

za rak preporučuje konzumiranje 20 do 35 grama vlakana dnevno. Vlakna čuvaju sustav za varenje stvarajući sluz koja sprječava začepljenja izazvana toksinima i metaboličkim otpadom. Održavaju debelo crijevo čistim, izbacuju otpadne materije i održavaju zdravu crijevnu floru.

UPORABA

Kako se koristi Colon Cleanse?

»Uporaba Colon Cleanse omogućava prirodno čišćenje i detoksifikaciju cijelog tijela. Uporaba je jednostavna i podrazumijeva dnevno jednu žlicu (maksimalno 3x1 žlica) preparata razmućenog u čaši tekućine (voda, sok, jogurt) 30 minuta prije obroka. Mogu ga uzimati djeca od šeste godine starosti, trudnice i dojilje.

Proizvod je dostupan u zemljama EU, a uskoro počinje prodaja i u Republici Hrvatskoj. U bazu podataka Ministarstva zdravlja Republike Srbije upisan je pod brojem 2020/2012 i 2021/2012. od 07.6.2012. god.«. Podrobno je pojasnio Goran Nimčević, distributer Colon Cleansa.

Dražen Prčić

prehrambeni aditivi, zagađivači okolice, lijekovi i kemikalije se filtriraju kroz interni detoksikacijski proces i eliminiraju se kroz naša crijeva.

Održavajte sposobnosti svoga tijela da eliminira toksine. Vlakna su važna za zdravlje crijeva. Američki institut

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Gibarački svatovi

U mjestu Gibarac, selu šidske općine, nekada su svatovi, naj-sretniji događaj dvoje mladih ljudi, trajali i po sedam dana. Domaćini Gibarčani, koji su ženili svoje sinove, nastojali su se u tim danima pokazati kao pravi domaćini, što i jesu bili i ostali do današnjih dana.

TRADICIONALNA SVADBA

Jedna od posljednjih svadbi održanih na tradicionalni gibarački način, s konjskim okićenim zapregama, svakako je svadba *Ive i Smilje Darabašić*, što i prikazuje fotografija stara preko četrdeset godina. Tog 29. kolovoza, kada je tada mladi Iva odlučio oženiti Smilju Janjič iz Šida, ponosni roditelji *Pavao i Ljubica Darabašić* počeli su sve neophodne pripreme za svatove, koji su trajali sedam dana. Tjedan dana prije svatova, čaja, odnosno zet *Pera Čupić*, zajedno s domaćinima počeo

je pozivati reduše koje će spremati i pomagati u svatovima. Prvog dana počelo je čišćenje orasa za kolače, mešeni su rezanci, pečeni kolači, a petog dana klane su kokoši i odojčad za svatovsku gozbu. Uvečer je momak Iva imao momačku večer, na kojoj je čaja pozvao sve momke i djevojke iz sela na svadbu, iako su svi oni već znali za to i uveliko se spremali i radovali. Za momačku večer reduše su priredile juhu, kuhano meso, umak i gužvaru s makom i orasima. Sutradan, na sam dan svatova, »andžebule«, rođena sestra Amalija i sestra od ujaka, zajedno s domaćinima, okićeni šlinganim i vezenim ručnicima, i sa sviračima, odlaze po kuma i starog svata. Tamo su se svi skupa proveselili i vratili kući na doručak. Poslije objeda, okupljeni svatovi, sa zapregama i okićenim konjima, u koloni kreću po mladu u Šid, zajedno sa »Sotskim tamburašima« koji su bili na kraju kolone. Došavši kod mlade,

svaki kočijaš ostaje kod svojih kola da ih čuva, dok ostali svatovi odlaze kod mlade u kuću, gdje su počašćeni, a potom odlaze na vjenčanje. S vjenčanja ponovno se vraćaju kod mlade na ručak, gdje dolaze »radosni« i »krtani«, reduše koje donose kolače i zbivaju šale sa svatovima. Mlada tada daruje poklone kumovima, domaćinu, diveru i andžebulama.

GIBARAC

Kad su se vratili u Gibarac, mladu i svatove ispred kapije sačekuje svekrva, koja širi

platno i uvodi mladu u kuću, a potom je daruje dukatima i zlatnim nakitom. I tada otpočinje veselje, a svekrva se najviše veseli. Predvečer svatovi odlaze kod kuma i starog svata, »pokrivalje«, i od njih odnose odojče, kolače i darove. Povratkom kod domaćina nastavlja se veselje, a pred ponoć počinje darivanje mladenaca od svih svatova.

Običaj je bio da ujutro nakon svatova, mlada prva ustane i počisti dvorište. A tako je uradila i Smilja i ponovno dočekala sve svatove koji su i tog dana došli na ručak.

Suzana Darabašić

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Zašto? Kako? Molim?

Kako deva preživi bez vode?

Deve, kako bi mogle preživjeti bez vode i hrane, bile su prisiljene razviti način za njihovo pohranjivanje. U grbama pohranjuju masti čije im naknadno korištenje omogućuje da izdrže do 30 dana bez hrane. Zalihi vode, koja se kreće oko 100 do 150 litara i dovoljna je da deva izdrži 2 tjedna bez vode, spremaju u svom želučanom sustavu. Kod popunjavanja zalihe vode, deve starog svijeta pokazuju zapanjujuću sposobnost da u roku od 10 minuta mogu popiti i »spremiti« više od 100 litara. U vrijeme dok ne piju vodu, bez posljedica po zdravlje mogu izgubiti i do 25 posto tjelesne težine, a zatim u roku od 10 minuta pijenjem ponovo vratiti težinu izgubljenu znojenjem.

ZAŠTO mačka PREDE?

Kad mačka udahne, zrak prolazi kroz njezinu glasnu komoru, u kojoj se nalazi grkljan. I kad zbog nečega mačka želi izraziti svoje zadovoljstvo, jednostavno pusti da joj grkljan treperi dok udiše i izdiše zrak. A kad više ne želi presti, zrak koji prolazi nema utjecaja na grkljan i – pređenje prestaje!

Mačke mogu presti i kada ih nešto boli kako bi time same sebe malo utješile, a sve se to odnosi samo na onu mačku koju smatramo domaćom životinjom. Naša domaća mačka prede i mjauča.

MOZGALICE

Pronađi zadane riječi i pronadi točan odgovor.

JABUKE, KRUŠKA, NAR, ŠLJIVA, PAPRIKA, KRASTAVAC, PARADAJZ, KRUMPIR, MARELICA, ANANAS, BANANA, GRAŠAK, MRKVA, GROŽĐE, LUBENICA, DINJA, JAGODA, VIŠNJA

K	R	U	Š	K	A	Š	Lj	I	V	A
R	P	A	P	R	I	K	A	I	J	N
A	A		K	A	S	A	Š	A	A	A
S	R	K	R	C	L	Nj	B	N	A	N
T	A	A	U	I	A	U	A	A	E	A
A	D	Š	M	N	K	N	M	D	Dž	S
V	A	A	P	E	A	R	R	O	Ž	D
A	J	R	I	B	T	A	K	G	O	I
C	Z	G	R	U	U	N	V	A	R	Nj
M	A	R	E	L	I	C	A	J	G	A

Od voća i povrća možemo praviti _ _ _ _ _

TEST

Igra je...

Dragi čitatelji, mali i veliki!

Odmoru je došao kraj.

Sigurna sam da ovi

rečenicu vi dobro

poznajete. Ferije

prošle, a snijega

nije niti bilo, no,

što da se radi...

Valja ponovno

ugrijati stolac i

baciti se na posao, no

ipak, kad sve svoje obveze odradi-

te, mogli bi se ponovno malo i igrati. Zar ne? Da, ok.

Znam! Imate previše obveza, zadaće, izvanškolske aktivnosti i sve

tako redom, no i onda uvijek trebate naći malo vremena za igranje,

lakše ćete kasnije učiti. Ako ne znate kako i što se igrati pozovite

prijatelje, brata, sestru – možda oni imaju kakvu dobru ideju.

Prije negoli počnu oni ozbiljni testovi, primjerice iz matematike ili

hrvatskog jezika, evo jednog opuštajućeg – o igranju.

Pročitaj pitanje i odaberi jedan od triju ponuđenih odgovora. Na kraju

zbroji bodove i saznaj što je igra za tebe.

1. Igra je ...

- a) za male bebe (1)
- b) predah od učenja (2)
- c) najvažnije stvar na svijetu (3)

2. Najradije se igram....

- a) s prijateljima (3)
- b) sam (1)
- c) kako kad (2)

3. Svoje igračke ...

- a) čuvam (2)
- b) igram se s njima (3)
- c) sve sam razdijelio/la (1)

4. Van se idem igrati...

- a) samo kada me netko pozove (2)
- b) rijetko kad (1)
- c) uvijek poslije škole (3)

5. Igraš li se u školi?

- a) naravno (3)
- b) ne, u školi se uči (1)
- c) samo na odmoru (2)

6. Ljutiš li se kad gubiš u nekoj društvenoj igri?

- a) da, jako (1)
- b) nikad, pa to je samo igra (3)
- c) ovisi kakve sam volje (2)

7. Što misliš, je li i učenje igra?

- a) naravno da nije (1)
- b) ovisi o učitelju (3)
- c) ne znam (2)

8. Igraš li se kod kuće s roditeljima?

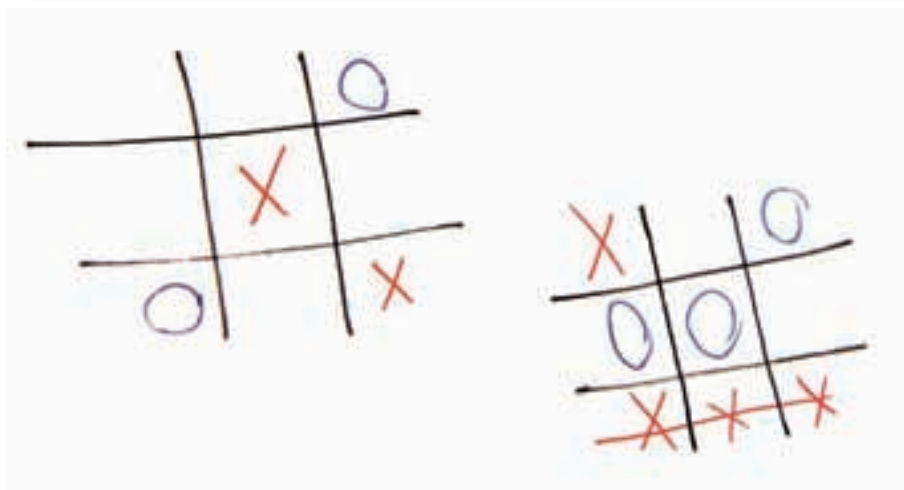
- a) ne, nikad (1)
- b) rijetko (2)
- c) da, osobito praznicima (3)

9. Kad se igram...

- a) često se svađam (1)
- b) često se smijem (3)
- c) i jedno i drugo (2)

10. Kad ćeš se prestati igrati?

- a) već jesam (1)
- b) kad porastem (2)
- c) nikad (3)

Odgovori

10-14 bodova

Igra je, po tvom mišljenju, samo za male bebe i zato se ti više ne želiš igrati. Zbog toga si često usamljen. Razmisli dobro jesi li u pravu? Prestani toliko ozbiljno shvaćati svijet oko sebe. Igra je nešto najljepše na svijetu i ne trebaš je se odricati. Život će ti biti mnogo zabavniji uz igru, vidjet ćeš!

15-22 bodova

Igra je za tebe vrijeme nakon rada i izvršenih obveza. Voliš se družiti, ali si svjestan da osim igre u životu postoje i svakodnevni poslovi i dužnosti koje ti uredno obavljaš. Vrijeme za igru i vrijeme za rad kod tebe su strogo odijeljeni!

23-30 bodova

Za tebe je cijeli život igra. Lijepo je biti toliko zaigran, uživati i veseliti se svakom trenutku u danu. Ipak, pazi da u toj igri ne pretjeraš. Ponekad se moraš i uozbiljiti da bi uspio obaviti neke od dužnosti, koje kao i svaki drugi čovjek imaš.

**PETAK
17.1.2014.**

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi, telenovela
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve: Kolumbija - od Bogote do Cartagene, dokumentarna serija
11:00 Ni da ni ne: Dječji izbori ljepote
11:50 Vijesti iz kulture
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:20 Labirint
14:10 Abeceda zdravlja
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Riječ i život
15:15 Index
15:45 Muzej u loncu, emisija
16:15 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:20 Znanstveni krugovi
18:50 Iza ekrana
19:30 Dnevnik
20:05 The Iraq War, dokumentarna serija
21:00 Majka asfalta - ciklus Novi hrvatski film
22:50 Dnevnik 3
23:25 Elitna postrojba, brazilski film - Filmski maraton
01:15 Filmski maraton 2. film
03:00 Loš sin, američki film - Filmski maraton (R)
04:25 Abeceda zdravlja
04:35 Jezik za svakoga (R)
04:45 Riječ i život
05:15 Hrvatska uživo
06:15 Ljubav u zaleđu, serija

HRT 2

05:25 Najava programa
05:28 Alisa, slušaj svoje srce
06:10 Alisa, slušaj svoje srce
06:55 TV vrtić: Vijesti
07:05 Profesor Baltazar: Baltazarova ljubav
07:10 Tajni dnevnik patke Matilde: Školsko ljetovanje
07:25 Pipi Duga Čarapa
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Došljaci su zakon, serija
08:37 Djevojčica iz budućnosti, serija
09:00 Školski sat: Još malo i...

uhvatili smo korak!
09:30 Puni krug
09:45 Svaki dan dobar dan (R)
10:25 Wengen: Svjetski skijaški kup - superkombinacija / spust (M), prijenos
11:45 Pozitivno
12:15 Biblija (R)
12:25 Loš sin, američki film
13:55 Wengen: Svjetski skijaški kup - superkombinacija / slalom (M), prijenos
14:45 Degraasi, serija
15:15 Briljanteen
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat: Još malo i... uhvatili smo korak!
17:00 Puni krug
17:40 Rukomet - Europsko prvenstvo 2014., emisija
17:55 Rukomet - Europsko prvenstvo 2014.: Hrvatska - Švedska, prijenos
19:30 Rukomet - Europsko prvenstvo 2014., emisija
20:05 Naši dani - priče o hrvatskom rocku, glazbeno-dokumentarna serija
21:10 Vera, serija
22:40 Zločinački umovi, serija
23:25 Sherlock, serija
00:55 Noćni glazbeni program

06:05 Pčelica Maja, crtana serija R
06:30 Pčelica Maja
06:45 Pčelica Maja
06:55 Zauvijek susjedi, serija R
07:55 TV izlog
08:10 Bolji život, serija R
08:55 TV izlog
09:10 Milost, serija R
10:15 Dila, serija R
11:20 Suze Bospora, serija R
12:20 IN magazin R
13:10 Navy CIS, serija
15:00 Bolji život, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 13/70
21:15 Milost, serija 35/56
22:15 Policijska akademija 3: Ponovno u školi, igrani film
23:40 Analiziraj ovo, film
01:25 Cijena slave, film R
03:15 Vampirski dnevnik, serija
04:00 Ezo TV, tarot show
05:10 Sutkinja Maria Lopez, serija
05:30 Dnevnik Nove TV R
06:20 Kraj programa

07:45 RTL Danas, (R)
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Moji džepni ljubimci
09:15 Virus attack
09:30 TV prodaja
09:45 Snažne žene, serija
10:35 Tko će ga znati!, game show (R)
11:20 TV prodaja
11:35 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
12:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
13:15 TV prodaja
13:30 Ne brini za mene, dramska serija
14:35 Tajne, serija (R)
15:35 Veliki potres, mini serija/ triler/ akcija (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!, game show
17:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Pirati s Kariba: Prokletstvo crnog bisera, igrani film, avanturistički
22:30 Racija: Iskupljenje - TV premijera, igrani film, akcijski
23:05 Eurojackpot
23:10 Racija: Iskupljenje - TV premijera, igrani film, akcijski
00:25 Crvena udovica, kriminalistička serija (R)
01:10 Crvena udovica, kriminalistička serija (R)
01:55 RTL Danas, (R)
02:40 Kraj programa

**SUBOTA
18.1.2014.**

07:00 Iza ekrana
07:30 Najava
07:45 Quantex, američki film - ciklus klasičnog vesterna
09:05 Normalan život, emisija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Subotom ujutro
12:00 Dnevnik 1
12:35 Veterani mira, emisija
13:23 Duhovni izazovi
13:55 Prizma
14:45 Kućni ljubimci
15:20 Uzimam te, čini mi se, američki film
17:00 Vijesti
17:15 Grčki otoci, dokumentarna serija
18:05 Manjinski mozaik: Zlatno sunce zadrsko

18:25 Lijepom našom: Ivanić Grad
19:30 Dnevnik
20:04 Loto 7/39
20:10 Francuski poljubac, američki film
22:00 Obitelj Borgia, serija
22:55 Dnevnik 3
23:30 Kad jaganjci utihnu, američki film - Filmski maraton
01:25 Filmski maraton subota 2. film
03:05 Subotom ujutro
04:45 Duhovni izazovi
05:15 Veterani mira, emisija
06:00 Prizma

05:12 Najava
05:15 Turistička klasa (R)
05:45 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
06:30 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
07:15 Dim dam dum, crtani film
07:20 Wot wot's, crtana serija
07:30 Priče za sva vremena, crtana serija
07:45 Matkova čudovišta, crtana serija
08:00 Čarobnjakova kuća, serija za djecu
08:25 TV vrtić: Četiri snjegovića
08:35 Čarobna ploča - Širimo vidike: Analiza djela i povijest umjetnosti
08:50 Ljupkino proljeće, crtani film
09:45 Talac u kućici na stablu, američki film za djecu (R)
11:10 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija
11:40 Dolina sunca, serija
12:25 Wengen: Svjetski skijaški kup - spust (M), prijenos
13:45 Simpsoni, humoristična serija
14:15 Novi klinici s Beverly Hillsa, serija za mlade
14:55 Garaža
15:25 Večer na 8. katu (R)
16:10 Koncert
16:55 Cmok, američki film
18:25 Top Gear, dokumentarna serija
19:25 Gustav, crtani film
19:30 TV vrtić: Četiri snjegovića
19:40 Čarobna ploča - Širimo vidike: Analiza djela i povijest umjetnosti
20:00 Zagrebački festival, prijenos
21:30 Građanin opasnih namjera, američki film
23:20 Inspektor George Gently, serija

00:50 Garaža: Dik O'Braz
01:20 Noćni glazbeni program

05:45 Savršena nevjesta, serija
07:15 TV Izlog
07:30 Zauvijek susjedi, R
08:35 Lego Ninjago
09:00 Fun with Flupu
09:15 Mia i ja, crtana serija
09:40 Pčelica Maja, crtana serija R
10:10 Pčelica Maja, crtana serija
10:35 Hellcats, serija 9-10/22
12:25 Zauvijek susjedi, serija
13:35 Analiziraj ovo, igrani film R
15:35 Lud, zburjen, normalan, serija R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend
18:10 Provjereno R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Gas do daske 2, igrani film
21:40 Grad lopova, igrani film
23:45 Otok, igrani film
01:55 Svila, igrani film
03:40 Ezo TV, tarot show
05:10 Dnevnik Nove TV R
06:00 Hellcats, serija R
06:40 Kraj programa

06:35 RTL Danas, (R)
07:15 Phineas i Ferb, animirana serija
08:30 Sofija Prva, animirana serija
08:55 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
09:20 Moji džepni ljubimci, crtana serija (R)
09:40 TV prodaja
09:55 Učilica, kviz za djecu
10:30 TV prodaja
10:45 Galileo, zabavna/ obrazovna emisija (R)
11:35 TV prodaja
11:50 Fantastična avantura Sharpay Evans, igrani film, komedija
13:55 Jednog lijepog dana, igrani film, romantična komedija
15:30 Šašavi petak, igrani film, komedija
16:30 RTL Vijesti
16:40 Šašavi petak, igrani film, komedija
17:30 Jezikova juha, reality show
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavna/ obrazovna emisija
20:00 Grom, film, animirani
21:50 Taxi, igrani film, akcijska komedija

23.30 Potopljeni, igrani film, akcijski
01.15 Astro show, emisija uživo
02.15 RTL Danas, (R)
03.00 Kraj programa

**NEDJELJA
19.1.2014.**

06:45 Lijepom našom: Ivanić Grad
08:00 Imitation of Life, američki film - ciklus Zlatna kinoteka
10:00 Vijesti
10:15 Press klub
11:10 Ubojstvo, napisala je - serija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Plodovi zemlje
13:28 Split: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:05 Mir i dobro
15:40 Bijela ljepotica, serija
16:25 Vrhovima južog Velebita: Čiji je Velebit, dokumentarna serija
17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica
17:55 A.Christie's Poirot, serija
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 6/45
20:11 Potjera, kviz
21:05 Stipe u gostima, humoristična serija
21:40 Damin gambit
22:25 Dnevnik 3
23:00 Klasika mundi: Gala iz Berlina - Lang Lang i Berlinska filharmonija pod ravnanjem Sir Simona Rattlea
23:37 Igrani film - strani
01:22 Press klub
02:12 Nedjeljom u 2
03:12 Damin gambit
03:52 Vrtlarica
04:18 Mir i dobro
04:48 Plodovi zemlje (R)
05:38 Split: More
06:08 Vrhovima južnog Velebita: Čiji je Velebit, dokumentarna serija

03:52 Najava
03:55 Labirint (R)
04:40 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
05:25 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
06:10 Moomini, crtana serija
06:35 Tintinove pustolovine, crtana serija
07:00 Zvonko u Zemlji igračaka, crtana serija
07:10 Vatrogasc Sam, crtana

serija
07:20 Mowgli, crtana serija
07:45 Tajni dnevnik patke Matilde: Školsko ljetovanje
08:00 Laboratorij na kraju svemira: Nevidljiva tinta (R)
08:10 Planet 51, španjolsko-britanski animirani film (R)
09:40 Pozitivno
10:10 Wengen: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 1. vožnje
10:55 Portret Crkve i mjesta: Našice
11:00 Vrbica: Misa, prijenos
12:00 Biblija
12:15 Ni da ni ne
13:10 Wengen: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 2. vožnje
14:30 Teufelskicker, njemački film
16:00 Nedjeljom lagano
17:30 Uoči SP, Brazil 2014. - dokumentarna serija
17:55 Sportski prijenos ili snimka
19:30 Tajni dnevnik patke Matilde: Školsko ljetovanje (R)
19:45 Laboratorij na kraju svemira: Nevidljiva tinta (R)
20:00 Ponos Hrvatske - prijenos dodjele priznanja za 2013. godinu
21:40 Kino za groš, američki film
23:45 Later... With Jools Holland
00:45 Nijemi svjedok, serija
01:35 Nijemi svjedok, serija
02:25 Klapa Intrade - 25 godina, snimka koncerta
05:10 Noćni glazbeni program

06:40 Savršena nevjesta, serija
07:25 TV Izlog
07:40 Zauvijek susjedi, R
08:40 Lego Ninjago
09:05 Fun with Flupe
09:20 Mia i ja, crtana serija
09:45 Pčelica Maja, R
10:15 Pčelica Maja
10:40 Hellcats, serija
12:25 Zauvijek susjedi, serija
13:35 Đavolja odvetnica
15:20 Policijska akademija 3: Ponovno u školi, igrani film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Gas do daske 2, film R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
21:25 Posejdon, igrani film
23:10 Ubojice, igrani film
01:30 Sumorno ljeto, film
03:20 Na tajnom zadatku

HTV1 17.1.2014 21:00
Majka asfalta, hrvatski film
Godina proizvodnje: 2010.

Drama. Zajednički život mladog bračnog para Mare (M. Škaričić) i Janka (J. Popović Volarić) je pred raspadom. Na božićnu večer, zbog suprugove nasilnosti, Mare će biti primorana krenuti u avanturu s njihovim sedmogodišnjim sinom Brunom po hladnim zagrebačkim ulicama. Jedinu pomoć će im pružiti usamljeni zaštitar Milan (K. Mikić) koji cijeli život žudi za ljubavlju i obitelji.

»Majka asfalta« dojmlija je i nagrađivana drama jednog od

naših najplodnijih filmskih autora mlađe generacije Dalibora Matanića. Uloge: Mare Škaričić, Janko Popović Volarić, Krešimir Mikić, Noa Nikolić
Scenarij: Tomislav Zajec i Dalibor Matanić
Redatelj: Dalibor Matanić
Produkcija: »Kinorama« i HRT

04:50 Dnevnik Nove TV R
05:40 Kraj programa

05:35 RTL Danas, (R)
06:20 Phineas i Ferb
07:40 Sofija Prva
08:30 Jezikova juha, reality show (R)
09:25 TV prodaja
09:40 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
10:30 TV prodaja
10:45 Grom, igrani film, animirani (R)
12:30 TV prodaja
12:45 Operacija slon, igrani film, akcijska komedija
14:45 Taxi, igrani film, akcijska komedija (R)
16:25 Ljubav je na selu
16:30 RTL Vijesti
17:40 RTL Extra Magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Sulejman Veličanstveni
21:00 Sulejman Veličanstveni
21:50 Lice s naslovnice, dokumentarna serija
22:25 CSI: Miami, serija
23:15 CSI: Miami, serija
00:10 CSI: Miami, serija
01:00 Astro show
02:00 Potopljeni, igrani film, akcijski (R)
03:40 RTL Danas, (R)
04:20 Kraj programa

**PONEDJELJAK
20.1.2014.**

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska

08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve, dokumentarna serija
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala
13:20 Glas domovine
13:45 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža: Treća dob - emisija za umirovljenike
15:25 Tražim srodnu dušu, humoristična serija
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:20 Potrošački kod
18:50 Naši i vaši, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:30 Marjan mjesto koje se voli, popularnoznanstveni film
21:00 Fokus
22:00 Humoristična serija
22:30 Dnevnik 3
23:05 Pad Italije - ciklus hrvatskog filma
00:50 Što vas žulja
01:35 Društvena mreža: Treća dob - emisija za umirovljenike
02:15 Potrošački kod
02:45 Fokus
03:40 Jezik za svakoga (R)
03:50 Kulturna baština
04:05 Glas domovine
04:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

05:25 Najava programa
05:28 Alisa, slušaj svoje srce
06:10 Alisa, slušaj svoje srce
06:55 TV vrtić: Snijeg i zimski sportovi
07:07 Krtić prikazuje: Papir, pismo, stolci
07:10 Čarobna ploča - sedam kontinenata: Primorska Hrvatska
07:25 Pipi Duga Čarapa
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Došljaci su zakon, serija
08:37 Djevojčica iz budućnosti, serija
09:00 Školski sat
09:30 Znanost za djecu (Boli glava itd.)
09:45 Briljanteen
10:25 Dr. Oz, talk show
11:35 Made to Measures, dokumentarna serija
12:00 Hotel dvorac Orth
12:45 Okusite Australiju s Lyndey Milan, dokumentarna serija
13:10 Smrtonosna anestezija, američki film
14:45 Degraši, serija
15:15 Nebesko plavetnilo, serija za mlade
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 Znanost za djecu (Boli glava, itd.)
17:15 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
18:13 Svaki dan dobar dan: Prijateljice
18:53 Dr. Oz, talk show
19:33 TV vrtić
19:43 Čarobna ploča
19:53 Krtić prikazuje: Papir, pismo, stolci
20:00 Roditelji u djecu, serija
20:45 Top Gear, serija
21:50 Motel Bates, serija
22:45 C.S.I. Las Vegas, serija

23:33 Spirala zločina , serija
00:28 Seks i grad, serija
00:58 Noćni glazbeni program

05:50 Pčelica Maja, R
06:15 Pčelica Maja
06:35 Zauvijek susjedi, R
07:10 TV izlog
07:25 Zauvijek susjedi
08:00 TV izlog
08:15 Bolji život, serija R
09:05 Milost, serija R
10:10 Dila, serija R
11:30 Suze Bospora, serija R
12:35 IN magazin R
13:30 Navy CIS, serija
15:10 Bolji život, serija
15:55 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 14/70
21:15 Milost, serija 36/56
22:15 Večernje vijesti
22:35 Romeo mora umrijeti, igrani film
00:45 Ubojice, igrani film
03:10 Vampirski dnevnik
03:55 Ezo TV, tarot show
04:35 Sutkinja Maria Lopez
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

06:55 RTL Danas, (R)
07:35 Ben 10: Ultimate Alien
08:05 Moji džepni ljubimci
08:25 Virus attack
08:55 Snažne žene, serija
09:45 Tko će ga znati!, game show (R)
10:45 RTL Extra Magazin, (R)
11:30 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
12:20 TV prodaja
12:35 Operacija slon, film, akcijska komedija (R)
14:35 Sulejman Veličanstveni
15:30 Sulejman Veličanstveni
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!, game show
17:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija
21:00 Danas umireš, igrani film, akcijski
22:45 RTL Vijesti
23:10 Veliki potres: Početak kraja, mini serija katastrofe
00:00 Lice s naslovnice, dokumentarna serija (R)
00:30 CSI: NY, serija
01:20 CSI: NY, serija

02:05 Astro show
03:05 RTL Danas, (R)
03:45 Kraj programa

**UTORAK
21.1.2014.**

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve, dokumentarna serija
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala
13:20 Reporter
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
15:30 Dokumentarna reportaža
16:00 Heartland , serija
17:00 Vijesti
18:20 Pravilo 72
18:50 Naši i vaši , serija
19:30 Dnevnik
20:05 Potjera, kviz
21:00 Maslenica, dokumentarni film
22:15 Humoristična serija
22:45 Dnevnik 3
23:20 Dokumentarni filmovi i serijali
00:10 Milan Begović:
Amerikanska jahta u splitskoj luci, snimka kazališne predstave (1969.)

01:10 Što vas žulja
01:55 Društvena mreža
02:40 Dokumentarna reportaža
03:10 Pravilo 72
03:40 Reprizni program
03:50 Duhovni izazovi (R)
04:20 Vrtlarica (R)
04:50 Hrvatska uživo
05:50 Ljubav u zaleđu, serija

05:30 Najava programa
05:33 Alisa, slušaj svoje srce
06:15 Alisa, slušaj svoje srce
07:00 TV vrtić: Kaskader
07:12 Krtić prikazuje:
Maraton, tko je najbrži
07:16 Ninin kutak: Torbice od papirnatih tanjura
07:21 Danica i lemur
07:25 Pipi Duga Čarapa
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Došljaci su zakon, serija

08:37 Djevojčica iz budućnosti , serija
09:00 Školski sat
09:35 Navrh jezika
09:45 Svaki dan dobar dan (R)
10:25 Dr. Oz , talk show
11:05 dokumentarna serija (uređenje doma...)
11:30 dokumentarna serija (uređenje doma...)
12:00 Hotel dvorac Orth
12:45 Okusite Australiju s Lyndey Milan, dokumentarna serija
13:10 U ime moje kćeri, američki film (R)
14:45 Degrassi
15:15 Nebesko plavetnilo
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:05 Navrh jezika
17:15 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
18:13 Svaki dan dobar dan: Inovatori
18:53 Dr. Oz , talk show
19:33 TV vrtić: Kaskader
19:45 Krtić prikazuje:
Maraton, tko je najbrži
19:49 Ninin kutak: Torbice od papirnatih tanjura
19:54 Danica i lemur
20:00 Roditelji i djeca , serija
20:45 Život s pavijanima, dokumentarni film
21:40 Motel Bates, serija
22:35 C.S.I. Las Vegas , serija
23:23 Spirala zločina , serija
00:13 Seks i grad , serija
00:43 Noćni glazbeni program

05:50 Pčelica Maja, R
06:15 Pčelica Maja
06:35 Zauvijek susjedi, R
07:25 Zauvijek susjedi, R
08:15 Bolji život, serija R
09:05 Milost, serija R
10:10 Dila, serija R
11:30 Suze Bospora, serija R
12:35 IN magazin R
13:30 Navy CIS, serija
15:10 Bolji život, serija
15:55 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 15/70
21:15 Milost, serija 37/56
22:15 Večernje vijesti
22:35 Majstori opasnosti, film
00:35 Romeo mora umrijeti, igrani film R
02:40 Vampirski dnevnik
03:25 Ezo TV, tarot show
04:25 Sutkinja Maria Lopez,
04:50 Dnevnik Nove TV R
05:40 Kraj programa

07:45 RTL Danas, (R)
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Moji džepni ljubimci
09:15 Virus attack
09:45 Snažne žene, serija
10:35 Tko će ga znati!, (R)
11:20 TV prodaja
11:35 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
13:30 Ne brini za mene, serija
14:35 Tajne, serija (R)
15:35 Veliki potres: Početak kraja, mini serija katastrofe (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!
20:00 Tajne, dramska serija
21:00 Ivkova slava, igrani film, komedija
22:05 RTL Vijesti
23:35 Veliki potres: Početak kraja
00:20 CSI: NY, serija
01:10 CSI: NY, serija
01:55 Astro show
02:55 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

**SRIJEDA
22.1.2014.**

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve, dok serija
11:00 Što vas žulja
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala
13:20 Reporter
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Heartland , serija
17:00 Vijesti
18:20 Eko zona
18:50 Naši i vaši, serija
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 7/39
20:11 Route 66 - Priča o pravoj Americi, dokumentarna serija
21:00 Paralele
21:30 Pola ure kulture
22:00 Humoristična serija
22:30 Dnevnik 3
23:05 Irski put, britanski film - ciklus Kino Europa
00:50 Što vas žulja

01:35 Društvena mreža
02:50 Route 66 - Priča o pravoj Americi, dokumentarna serija
03:40 Paralele
04:10 Jezik za svakoga (R)
04:20 Reprizni program
04:25 Eko zona
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

05:27 Najava programa
05:30 Alisa, slušaj svoje srce
06:12 Alisa, slušaj svoje srce
06:57 TV vrtić: Odlazi snješko
07:05 Profesor Baltazar:
Veliko hrkanje (R)
07:10 Ema, hrvatska drama za djecu (R)
07:25 Pipi Duga Čarapa
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Došljaci su zakon, serija
08:37 Djevojčica iz budućnosti , serija
09:00 Školski sat
09:30 EBU dokumentarci - Izazovi
09:45 Svaki dan dobar dan (R)
10:25 Dr. Oz , talk show
11:05 dokumentarna serija (uređenje doma...)
11:30 dokumentarna serija (uređenje doma...)
12:00 Hotel dvorac Orth
12:45 Okusite Australiju s Lyndey Milan, dokumentarna serija
13:10 Zavodljivi neznanač, kanadski film (R)
14:45 Degrassi , serija
15:15 Nebesko plavetnilo, serija za mlade
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
18:00 Svaki dan dobar dan
18:45 Košarka, Eurokup: Cedevita - Besiktas, prijenos
20:30 Roditelji i djeca , serija
21:20 Povratak u školu, američki film
23:10 Spirala zločina , serija
00:00 Seks i grad, serija
00:30 Noćni glazbeni program

05:50 Pčelica Maja, R
06:15 Pčelica Maja
06:35 Zauvijek susjedi, R
07:10 TV izlog
07:25 Zauvijek susjedi, R
08:00 TV izlog
08:15 Bolji život, serija R
09:05 Milost, serija R
10:10 Dila, serija R
11:30 Suze Bospora, serija R
12:35 IN magazin R

13:30 Navy CIS, serija
15:10 Bolji život, serija
15:55 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 16/70
21:15 Milost, serija 38/56
22:15 Večernje vijesti
22:35 Željna slobode, film
00:35 Preko pruge, film
02:30 Vampirski dnevnik, serija
03:15 Ezo TV, tarot show
04:15 Sutkinja Maria Lopez
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

07:45 RTL Danas, (R)
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Moji džepni ljubimci
09:15 Virus attack
09:45 Snažne žene, serija
10:35 Tko će ga znati!, game show
11:20 TV prodaja
11:35 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
13:15 TV prodaja
13:30 Ne brini za mene, serija
14:35 Tajne, serija (R)
15:35 Veliki potres: Početak kraja, mini serija katastrofe (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas

19:15 Tog se nitko nije sjetio!
20:00 Tajne, dramska serija
21:00 Kost - nove epizode, kriminalistička serija
21:55 Kost - nove epizode, kriminalistička serija
22:45 RTL Vijesti
23:05 Veliki Potres: Početak kraja
00:00 CSI: NY, serija
00:50 CSI: NY, serija
01:35 Astro show
02:35 RTL Danas, (R)
03:20 Kraj programa

ČETVRTAK 23.1.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve
11:00 Što vas žulja
11:45 Abeceda zdravlja
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala
13:20 Reporteri
14:10 Abeceda zdravlja
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti

18:20 Turistička klasa
18:50 Naši i vaši, serija
19:30 Dnevnik
20:05 Večer na 8. katu
20:55 Labirint
21:45 Borgen - sjedište moći
22:40 Dnevnik 3
23:15 Drugi format
00:50 Što vas žulja
01:35 Društvena mreža
02:50 Labirint
03:35 Abeceda zdravlja (R)
03:45 Drugi format
04:25 Turistička klasa
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

05:25 Najava programa
05:28 Alisa, slušaj svoje srce
06:10 Alisa, slušaj svoje srce
06:55 TV vrtić: Planinar Roni
07:05 Profesor Baltazar: Krojač Silvestar
07:15 Laboratorij na kraju svemira: Željezo za doručak
07:25 Pipi Duga Čarapa
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Obična klinka, serija
08:37 Djevojčica iz budućnosti
09:00 Školski sat
09:30 Kokice
09:45 Svaki dan dobar dan (R)
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 (uređenje doma...)
11:30 (uređenje doma...)
12:00 Hotel dvorac Orth
12:45 Okusite Australiju s Lyndey Milan,

dokumentarna serija
13:10 Zoe, američko-britanski film
14:45 Degraasi, serija
15:15 Nebesko plavetnilo, serija za mlade
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Hokej na ledu, KHL
liga: Medveščak Zagreb - Atlant Moskva, emisija uoči utakmice
17:25 Hokej na ledu, KHL
liga: Medveščak Zagreb - Atlant Moskva, prijenos (Arena)
20:05 Roditelji i djeca, serija
20:55 Tucker: Čovjek i njegov san, američki film
22:45 Spirala zločina, serija
23:35 Seks i grad, serija
00:05 Noćni glazbeni program

05:50 Pčelica Maja, R
06:15 Pčelica Maja
06:35 Zauvijek susjedi, R
07:25 Zauvijek susjedi, R
08:15 Bolji život, serija R
09:05 Milost, serija R
10:10 Dila, serija R
11:30 Suze Bospora, serija R
12:35 IN magazin R
13:30 Navy CIS, serija
15:10 Bolji život, serija
15:55 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 17/70

21:15 Milost, serija 39/56
22:15 Provjereno
23:20 Večernje vijesti
23:40 Poriv, igrani film
01:35 Željna slobode, film R
03:30 Vampirski dnevnik
04:15 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

07:45 RTL Danas, (R)
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Moji džepni ljubimci
09:15 Virus attack
09:45 Snažne žene, serija
10:35 Tko će ga znati!, (R)
11:35 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
13:30 Ne brini za mene, serija
14:35 Tajne, serija (R)
15:35 Veliki potres: Početak kraja, mini serija katastrofe (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!
20:00 Tajne, dramska serija
21:00 Crvena udovica - nova serija, triler/ drama
21:55 Crvena udovica
22:45 RTL Vijesti, emisija
23:10 Veliki potres: Početak kraja
00:00 CSI: NY, serija
00:50 CSI: NY, serija
01:35 Astro show
02:35 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13,05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorakom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorakom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorakom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

MALI NOGOMET

**Kuća zdravlja pobjednik
novogodišnjeg turnira**

SUBOTICA – Uzbudljivim finalnim susretom između Kuće zdravlja i Šeki interijera, koji je nakon boljeg izvođenja penala završio pobjedom momčadi iz Bajmoka (2-2, 6-5), završen je 41. malonogometni novogodišnji turnir u Subotici. Za najboljeg nogometaša natjecanja proglašen je Veselin Guberinić (Šeki interijeri), najbolji strijelac je Čedomir Žarković (Vojput), dok je najbolji vratar Vladimir Ranisavljević (Kuća zdravlja). Treće mjesto je osvojila momčad Korner sportske kladionice. U revijalnom dijelu programa finalnog turnirskog dana nastupile su mlađe selekcije Bačke 1901 i Spartaka, te selekcije subotičkih i beogradskih novinara.

NOGOMET

Početak priprema Spartaka

SUBOTICA – Prozivkom na Gradskom stadionu u subotu, 11. siječnja, nogometaši Spartaka započeli su pripreme za nastavak natjecanja u Super ligi Srbije. Nakon uvodnih treninga u Subotici slijedi odlazak na Zlatibor, te u Budvu, gdje će odigrati nekoliko prijateljskih susreta. Glavni cilj subotičke momčadi je nastup u polufinalu nogometnog kupa Srbije protiv novosadske Vojvodine i ostanak u vrhu prvenstvene tablice.

ODBOJKA

Pobjeda golubica

LAJKOVAC – Odbojkašice Spartaka iz Subotice zabilježile su uvjerljivu pobjedu (3-0) na gostovanju protiv Željezničara u Lajkovcu u nastavku natjecanja Super lige. U sljedećem susretu, u gradskoj Dvorani sportova, u goste stiže sastav Partizan Vizura.

Novi bodovi

SUBOTICA – Na startu drugog dijela prvenstva u Superligi odbojkaši Spartaka izborili su važnu pobjedu protiv Radničkog iz Kragujevca (3-1) i osvojili važne bodove za nastavak natjecanja u društvu najboljih. Slijedi gostovanje protiv Đerdapa u Kladovu, izravnog konkurenta za ostanak među Superligašima.

STOLNI TENIS

**Naslov za par Martinović i
Radosavljević**

SUBOTICA – Juniorski par Martinović/Radosavljević (STK Spartak) osvojio je naslov prvaka Vojvodine na nedavno održanom pokrajinskom natjecanju najboljih mladih stolnotenisača. U pojedinačnoj konkurenciji domaća momčad Spartaka nastupila je sa šest igrača od kojih su se četvorica uspjeli plasirati u

osminu finala. Pobjednici u pojedinačnoj konkurenciji bili su Ivor Katić kod juniora, dok je Aleksandra Savić bila najbolja u konkurenciji juniorki.

ATLETIKA

Novogodišnji maraton

ŠID – Ogranak planinarskog smučarskog društva Željezničar iz Novog Sada, koji odnedavno djeluje u Šidu, organizirao je u utorak, 14. siječnja, maraton pod nazivom »Šid 2014«. Maraton je startao u 9 sati ispred Sportske dvorane u Šidu, gdje je bio i cilj sve četiri predviđene staze. Sudionici trase kretali su se od Sportske dvorane, preko Lipovače, manastira Privina Glava, Sota, Sotskog jezera, Molovina, manastira sveta Petka i nazad do Sportske dvorane u Šidu. U maratonu je sudjelovalo oko 96 natjecatelja, 51 u treking ligi i 45 u maratonu iz: Subotice, Novog Sada, Šida, Adaševaca, Pančeva, Vršca, Novog Žednika, Beograda, Budisave, Apatina, Šapca, Zrenjanina, Čelareva i Mađarske. U okviru maratona održano je jedno posebno takmičenje Vojvođanska treking liga: »Šidski novogodišnji maraton ima četiri staze pri kojoj je dodat još jedan 'Bebi maraton', zatim staze od 12, 20, 24 i 32 kilometra. Ova sportsko-rekreativna manifestacija nema natjecateljski karakter, a ovogodišnje geslo maratona glasi: 'Nije važno pobijediti drugoga, važno je pobijediti sebe', istaknuo je Slobodan Lalić, idejni tvorac, predsjednik i organizator Šidskog novogodišnjeg maratona. Šidski novogodišnji maraton otvorio je predsjednik Planinarskog saveza Vojvodine Iso Planić, poželjevši domaćinima da ova sportsko-rekreacijska manifestacija bude dugogodišnja i tradicionalna.

S. D.

Temeljem članka 10. i 30. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVIJEST

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš za projekt »Poslovni objekti-magacini s proizvodnim dijelom (sklapanje igraćaka) i ure-dima« na katastarskoj parceli br. 34456/2 k.o. Donji grad, grad Subotica.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, »EUROM-DENIS« d.o.o, Subotica, put Edvarda Kardelja br. 106a, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 17.1.2014. do 27.1.2014., u vremenu od 10 do 12h.

Molimo Vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje i primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš za projekt »Poslovni objekti-magacini s proizvodnim dijelom (sklapanje igraćaka) i ure-dima« ovom nadležnom upravnom tijelu.

Debitirajući protiv Jedinstva ispunila mi se velika sportska želja

Svakom mladom sportašu i sportašici prva od najvećih sportskih želja je zaigrati za prvu momčad kluba u kojem trenira. Mladoj i talentiranoj subotičkoj odbojkašici Spartaka Doris Radakov ova želja se ispunila prošle godine kada je debitirala u superligaškom susretu protiv Jedinstva. Danas, na početku nove 2014. godine, ova 16-godišnja učenica Srednje ekonomske škole, pokraj obveza u prvoj ekipi, nastupa i za mlađe selekcije Spartaka.

»Odbojku izuzetno volim i treniram je još od petog razreda osnovne škole, kada me je u ovaj lijepi sport uvela profesorica tjelesnog odgoja Zora Platup. Isprva sam trenirala samo na školskim treninzima, a potom je uslijedio odlazak u ŽOK Spartak i početak ozbiljnog treniranja, te prolaska kroz sve starosne selekcije i

ulaska u prvu ekipu, čime se ispunila moja davnashnja sportska želja«, ispričala je na početku razgovora Doris Radakov.

IGRA NA ZAHTJEVNOJ POZICIJI

Oni koji malo bolje poznaju odbojku dobro znaju kako je pozicija primača vrlo zahtjevna i traži poznavanje svih segmenata ove igre preko mreže.

»Igrati na poziciji primača je vrlo ozbiljna uloga u postavci svake odbojkaške ekipe, jer za razliku od nekih drugih pozicija koje su isključivo fokusirane samo na određene dijelove igre, primači zbilja moraju dobro poznavati kompletnu odbojkašku vještinu. Volim igrati na ovoj poziciji, a ukoliko se ukaže potreba bez problema mogu odigrati na još nekoliko pozi-

Biti dio prve ekipe je velika stvar

cija. S obzirom na svoju visinu od 182 cm i pokretljivost, to mi ne predstavlja problem. Konačno, odbojka je timska igra u koji svi nastoje doprinijeti pobjedničkom rezultatu.«

OD TREĆE EKIPE DO PRVE POSTAVE

Doris je prošla cijelu odbojkašku školu u Spartaku, igrajući za sve starosne selekcije. Iako je od prošlog ljeta i prvotimka, još uvijek nastupa i za drugu ekipu.

»Treniram s prvom ekipom, sakupila sam nekoliko prvenstvenih ulazaka u igru, ali zato standardno igram i za mlađe natjecateljske selekcije. Biti dio prve ekipe je velika stvar za iskustvo, no igranje sa svojim vršnjakinjama nužno je za stjecanje natjecateljske rutine. Plus, nosi i dodatnu odgovornost, jer se od nas koje smo priključene prvoj ekipi, s pravom, mnogo više očekuje. Na susretima druge ekipe moram se pokazati u najboljem svjetlu i opravdati status člana prve ekipe.«

SUPERLIGAŠKI DEBI

Na pitanje kako je bilo po prvi puta zaigrati u velikom superligaškom susretu, pred punim domaćim tribinama, Doris Radakov priznaje:

»Taj prvi prvenstveni nastup za seniorsku ekipu Spartaka nikada neću zaboraviti i to mi je mnogo značilo, jer sam debitirala pred domaćom publikom, mojom obitelji i prijateljicama, prijateljima...

Meni kao Subotičanki to je bila zbilja velika stvar, i najljepša nagrada za sav trud i napor koji sam uložila za sve ove godine koliko sam u odbojkaškom sportu.«

PLANOVIZABUDUĆNOST

Pred mladom prvotimkom Spartaka je sve vrijeme koje dolazi, a što ona od njega očekuje i kakvi su joj planovi u ovoj godini?

»Na prvom mjestu mi je ipak škola, i završetak srednjoškolske naobrazbe je primarna zadaća u narednim godinama. Odbojka je sportska ljubav i njoj posvećujem veliki dio svog preostalog vremena, jer imam po dva treninga svakoga radnoga dana. Željela bih ostvariti što veću minutažu u ovoj godini u nastavku prvenstvene sezone Superlige pod vodstvom trenera Damira Petkovića, pod čijim stručnim vodstvom sam i dobila priliku debitirati u prvoj ekipi«, zaključila je ovaj kraći odbojkaški razgovor prvotimka Spartaka Doris Radakov.

POGLED S TRIBINE

Vrućina

Siječanj je. Ne srpanj ili kolovoz. Ali s obzirom na to skako je na drugoj strani zemljine lopte sada ljeto, tamo vladaju velike toplote i živa u termometru se penje čak iznad četrdeset stupnjeva. Na užas tenisača i tenisačica na Australian Openu. Prvo kolo prvoga Grand Slam turnira ove sezone donijelo je neslavan rekord od čak osam prisilno prekinutih susreta zbog predaje jednog od aktera, što zbog ozljeda, što zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta. I sad zamislite kako je igračima i igračicama koji, primjerice, moraju igrati svih pet, odnosno tri seta.

Realno najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić prošao je u drugo kolo nakon maratona u pet setova protiv Španjolca Granollersa, dokazujući kako je potpuno spreman za novu sezonu. Sezonu u kojoj će svima pokazati kako suspenzija nije ostavila traga na njegovoj profesionalnoj teniskoj karijeri. Vrućina mu je zasigurno smetala, ali nije se dao.

Kao što se nije dao ni Ivan Dodig, nažalost protiv još jednog hrvatskog tenisača i kolege iz Davis cup vrste Ive Karlovića. Bilo kako bilo, Hrvatska i dalje

ima dva predstavnika u glavnom ždrijebu muške konkurencije Otvorenog prvenstva Australije, plus Ajlu Tomljanović u ženskoj konkurenciji.

Ostale hrvatske predstavnice imale su problema s boljim protivnicama i već spomenutom toplotom, i nastup su okončale već na otvaranju i bez osvojenog seta (Konjuh, Vekić, Martić i Lučić-Baroni).

Vrućina se nastavlja svakim novim danom. Kako s neba, tako i na užarenim betonskim terenima Australian Opena.

A vrućine će uskoro biti i u kontinentalnoj Danskoj, kada se zahukta Europsko prvenstvo u rukometu. Već nakon prvog odigranog kola već je jasno kako će biti puno dobrih, dramatičnih i neizvjesnih susreta, prvo u borbama u kvalifikacijskim skupinama, a potom i kasnijem nastavku natjecanja za plasman u polufinale i u duelima za medalje. Uvjerljivom pobjedom protiv Bjelorusije od 11 golova razlike, Hrvatska se postupno zagrijava i priprema za predstojeće igračke vrućine (susret protiv Švedske koji će odlučivati o poretku i bodovima koji se prenose u drugi krug).

Ah da. Kada smo već kod vrućine. Siječanj je. Istina. Koliko je vanjska temperatura i je li to nije vrućina za ovo doba godine?

Siječanjaska vrućina.

D. P.

KOŠARKA

Cedevita bolja od Zadra

Duel dva hrvatska predstavnika u 16. kolu Regionalne košarkaške lige pripao je domaćoj momčadi Cedevite (83-59), dok je Cibona ostvarila vrijednu gostujuću pobjedu protiv Szolnoka (64-63). Novim uspjesima dvije najbolje hrvatske momčadi zadržale su svoje pozicije u vrhu tablice ABA lige.

TENIS

Fed Cup

Tenisačice Hrvatske pokušat će na turniru Prve skupine Federation Cupa (euroafrička zona) u Budimpešti izboriti put prema povratku u Svjetsku skupinu. Izbornica Iva Majoli se odlučila za Donnu Vekić, Petru Martić, Terezu Mrdežu i Dariju Jurak koje će igrati protiv Belgije, Nizozemske i Luksemburga. Samo prvoplasirana reprezentacija nastavlja borbu za plasman u viši rang, dok posljednjeplasirana ispada iz Prve skupine.

HOKEJ

Bod za Medvjede

Porazom nakon raspucavanja (4-3) hokejašima Medveščaka je pripao bod na gostovanju protiv Avangarda u Omsku u njihovom 44. nastupu u KHL. Medvjedi sada imaju dva boda manje od šestoplasirane CSKA iz Moskve. Sljedeći susret igraju protiv lidera Istočne konferencije Barisa iz Astane.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Povoljno dekoriranje dvorana za vjenčanja i rođendane, izrada perlica za zvanice, poklon korpe i dekorativno pakiranje darova. Tel.: 064 0543720.

Prodajem ulični dio obiteljske kuće. U jednom dijelu potrebna adaptacija. Postoji struja, voda, kanalizacija, kablovska. U najljepšem je dijelu Kertvaroša. Cijena 40.000 eura. Tel.: 024 572-875, 063 8838747, 069 0094246.

Prodajem salaš i 2 jutra zemlje kod željezničke stanice Ljutovo, Mažuranićeva 21. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno TIP 500, TIP 400 meko i oštro od 1, 5, 25 kg. Tel.: 024562-415 ili 064 2779948.

Mijenjam 2 jutra zemlje i salaš u Ljutovu za garsonjeru u Subotici. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno T-500 krušno, T-400, čisto i T-400 oštro. Po narudžbi pečem domaći kruh. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem bojler 10 litara, aspirator i električnu biciklu malu. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem kuću-vikendicu na obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Prodajem kuću u Gornjem Tavankutu, 120 m², sendvič zid, etažno grijanje s okućnicom, Tel.: 061 1478823.

Prodajem noviju kuću iza Dudove šume, trosobnu s dvorištem, dodatnim prostorijama i garažom. Cijena po dogovoru. Tel.: 064 2525946

Prodajem zemlju 5,62 ha od 2 parcele (cca 10 jutara), Šupljak (ko Palić), 3 km iza stare škole, produžetak senčanske ljetnje ceste, uz kanal. Cijena: 63.000 eura. Tel.: 061 2724822 i 063 1648043.

Izdajem opremljen stan veličine 25 m četvornih sa zasebnim ulazom. Ulica Branka Pešića 41, Zemun. Dogovor na broj telefona 011 3077036 ili 011 2104257.

Povoljno prodajem manje skladište, podrum i tavanski prostor. Veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064 9640745.

Odmor u Vrbovskoj, otok Hvar, povoljno. Tel.: 063 7139337.

Prodajem 3 motike placa (2 km udaljen) iza Crvenog sela, blizu somborske ceste (10.000 eura) Tel.: 024 532570.

Prodajem starinsku spavaću sobu »čistu sobu«, stol, stolice, razna bunjevačka ruha: sefere, sukna, pregače, marame, ponjave, čaršave, muške čakšire, čizme (br. 43) i sl. Tel.: 024 528682.

Prodajem traktorsku prskalicu RAV 440 eura, zob, starinska klupa, dolaf, ormani. Tel.: 024 532570.

Prodajem dvorišni stan 43 m² u Petrovaradinu. Tel.: 060 5450440.

Prodajem štrikači stroj stolni »Empisak«, skoro nov. Tel.: 5742-136 Odžaci.

Povoljno izdajem manje skladište, podrum i tavanski prostor, veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u subotici. Tel.: 064 9640745.

Prodaje se nov el. štednjak sa ravnom pločom, orahovo stablo, 2 felne s čeličnim prstenovima za kamionsku prikolicu. Tel.: 024 532570.

Naprodaj moderna ekskluzivna prelijepa italijanska vjenčanica, tepih i staze. 024 528682.

Prodajem metalni kavez za gajenje pilića s hranilicama. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem klasični kauč sa naslonom u dobrom stanju ručne izrade, tapacirain. Tel.: 024 453-5319.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. »Novogodišnja akcija« - vesla - bijeli barski jasen. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064 3467056 www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi« VAŽI DO 24.01.2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić (zsarić@hrvatskariječ.rs)

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
(dbpalkovic@hrvatskariječ.rs)
Slavica Mamužić (novinarka) (smamuzic@hrvatskariječ.rs)
Dražen Prčić (sport i zabava) (dprcic@hrvatskariječ.rs)
Željka Vukov (društvo) (zvukov@hrvatskariječ.rs)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskariječ.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskariječ.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskariječ.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskariječ.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskariječ.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskariječ.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskariječ.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskariječ.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskariječ@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskariječ.rs

TISAK: »Rotografika«

doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матиче српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO

Djed i unuk proslavili imendan!

Nedavno je Sveti Ivan Nobilježen i u obitelji Darabašić u Gibarcu, ali duplo – jer je to imendan djeda i unuka! Gosti, rodbina i prijatelji dolazili su na ručak ili večeru obitelji Darabašić s darovima. Slavlje je duplo od kada se rodio unuk *Ivan*, koji je svoje ime i jest dobio po djedu te je ovaj praznik postao još radosniji. Djed pored najstarijeg unuka imenjaka ima još dvoje unučadi: *Bojana* i *Dunju*.

Mladi Ivan ima petnaest godina i učenik je prvog razreda Gimnazije »Sava Šumanović« u Šidu. Dobar je đak, mada roditelji kažu da uvijek može biti i bolji – ali mu ne zamjeraju obzirom da pohađa prvi razred i još uvijek se adaptira – a i on se nada još boljem uspjehu. Inače, Ivan već šest godina svira tamburu i gitaru, član je Hrvatskog kulturnog društva »Šid«, u svoje slobodno vrijeme svira ukućanima i djedu koji skupa s njim i zapjeva. Djed voli narodnu, starogradsku muziku – najviše *Zvonka Bogdana*, ali i bečarce, pa mu unuk često ispuni želju.

Okupila se sva rodbina:

djeca, unučad, rodbina i najbliži prijatelji. Mladi Ivan došao je s roditeljima navečer čestitati djedu Ivi imendan, uručiti mu dar i poželjeti da skupa proslave još mnogo imendana u zdravlju i sreći. Djeda Ivinoj sreći toga dana nije bilo kraja, prvenstveno što je bio okružen svojim najmilijima, ali i jer mu je to jedan od rijetkih dana kada sjedi u kući. Iako je već nekoliko godina u mirovini, cijeli svoj radni vijek proveo je radeći kao mesar najprije u »Srijem Šidu«, zatim u svojoj mesnici, a i sada je svakoga dana na nogama i pronalazi sebi posla. Kaže kako još uvijek osjeća da može, zdravlje ga dobro služi, voli raditi i tako se i najbolje osjeća. Bavi se poljodjelstvom i stočarstvom pa čak i u ove hladne zimske dane stalno nešto radi po dvorištu. Često traktorom ili biciklom ode u Gibaračku planinu obići svoje njive, a i mladi Ivan voli otići s njim.

Dvojici Ivana ostalo je dogovoriti se hoće li nagodinu slaviti kod mlađeg ili starijeg, a vjerojatno će mladi Ivan preuzeti običaj.

S. Darabašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

SAMI RAČUNI

Piše: Branko Ivković

Faljnjs čeljadi moja, nemojte me ni pitat šta radim, al jevo kast ću vam. Dono mi poštaš ove račune pa moram čuvat. Nije valjda da je sve tako odignuto u nebasa u andraka ta samo za struju tribam dat frtalj i po plate, a di je ondak još i telefon pa đubre i joj da ni ne versam dalje. Baš su zabrazdili oca njim bečarskog.

»Vidi ti tebe, ti se još čudiš. Ta šta bi da si u varoši, tamo se plaća i vazdušarina«, veli mi kum Markuš. »Av šta ti to dođe, ne možem se iščudit. Ne plaća se valjda još i ajer, ta njega je Bog dao svima jednako. Kako to imade srca kogod naplaćivat? A neš bome Braniša vako dugo«, velim sam sebi. Idem lipo na tavan i naću stari venjer i lampaš, ispuštit ću iz traktora to malo goriva jer i nako s tim neću bit vridan uzorac pa lipo utnem lektriku još u satu. E čula ova moja pa kad je onda spopo bis: »Onda ćeš ti prat lipo u kortu svoje brulje, a ja ću tebi utrnit sve boce što si posakrivo po avliji koji di. Vid ti njega, on bi trnijo lektriku, a potroši na lokanje više nek na račun«.

»Ta idi ženo šta si se ustantala, ta ja to onako samo figurativno divanim kumu ta nećemo se sad praviti drukčiji od svita«, objasnim ja njoj. Kumašin jedva dočekao kad je ušla pa će: »Oš oma donet litru jal kad ispriopovidam prid dućanom? Ta oma, nemoj da te guja ugriže.« »Mal ti nisam kazo, šta si se navrzo ko gladan na sparađičkom čorbu, kugod da ti nikad nisi fasovo od kume«, rasrdim se ja na njega. »Neg mani sad žene, jesil čuo da je onaj naš trkač tamo u Afriki digod opet na kraju kolone, što bi kajzli »tortar«. Tamo

je taka piščina da ne mož bit veća. Ne znam ko tamo mož tirat motor biciglu. Moj kolega poljar, iz Mirgeša, istare po dvi motor bicigle za jedno lito, a ne tamo di i deve upadaje do trbuva. Tamo bi se bome i ja s mojom biciglom napatijo, al bi cigurno izduro. Na priliku kad se rasrdim ja tiram uvik u inat, samo kad bi kogod kad sustanem bijo tamo i viknijo »porez, jal pedeve«, tako bi se zauko da me ni oni što pratidu ne bi stigli. Av nikako mi ne ide iz glave kako su nas paore izgančovali ovi »škulovani«. Još niki dan, jedan divani kako nije bilo opravdano ovo ulaganje u poljoprivredu pa će du sad oni ulagat u investicije, a to mi je zdravo poznato, tako su i dosad započeli sto čuda i ništa završili. Niki dan divanidu da je ono staro pozorište za tri godine završito i opremito, a vite ovo sad. Ko da su ga dica počela praviti, samo dica čedu narast pa ko će ga ondak završit pitam ja vas.

No od ovog mudrovanja me nika počela bolit glava, a i kum Markuš već ko na iglama čeka. Obećo sam častit, ni mi zdravo drago, al šta ću kad sam se izlajo. Moždar je i bolje vako, jel ni vako nije cigurno da me neće opanjkat prid društvom da me žena izružila. Al pak i nako baš ne volim pit sam, nek ide u vraga i ta litra vina. Kad je očla krava, nek ide i tele, što bi kazli naši didovi. Al vratit ću ja njemu, natrčaće i on na tanak led i biće još smijanja po Ivković šoru, nezvo se ja Braniša.

Zbogom čeljadi moja.

Ope nam je niko drugi kriv

Prošla Nova godina, prošli svi sveci, cure ošle natrag u varoš, pa se bać Iva svaj ušmundo. I njegova ope počela radit od ujutru do uveče. Izgleda da bi fabrika stala i gazda propo ako bi radile ko svaj svit od šes do dva. Nadnice sve manje, sve su dalje od noga nikakoga minimalca što ga stalno spominju na televizije. Zotaj minimalac njegova sad već mora rmbaćit dva miseca, od ujutru do uveče. Ako vako ide još godinu–dvi, do kraj će rabadžije plaćat gazdama, samo da možu radit kod nji. Izajutra mu vrime još nikako i projde. Namiri marvu i živinu, dade jist Takse i mačku, pa se nuz put malo i podivani š njima, ko š kakima ljudma. Bože, pa i oni su živi stvorovi i oni volju ka se š njima lipo. I jedno i drugo ga znađu gledit oči dok jim pripovida, ne zna tako ni svako čeljade. Potli otide i on fruštukovat, ne puno, samo toliko da može guknit još bukaricu kuvane katarke. Izajutra baš ni ne volji čaja jel mlika, oma ga dere ljutina. Dosta mu bilo zovi svetaca i ića i pića, mora se malo i iščistit. Potli fruštuka volji zapalit televiziju, pa sam, na miru, izgledat novosti. Lipo se može natofrčit di oće, sam je, pa niko ne posrće priko njega. Samo, nikako mu ne ide u glavu no što je na televizije. Ope oni od nikakoga dočeka, vaj put od noga drugoga, jel možda u ve države od prvoga. Mačak mu se udesijo u krilo, pa samo prede. »E macane moj, viš kaki smo mi, ko da smo udariti tamo di ne triba. Ko da nemamo nikaki drugi briga, samo se divanimo od dočeka. Znađem da sva čeljad to volji, da se zote dane dobro pripravi, pa makar i cilu godinu brog toga šantali. A šta mi to i slavimo? Šta smo to tako lipo lane i imali? Razumim što slavu ni što na misec dobiju veću nadnicu neg moja za nekoliko godina, oni su stvarno uspili u nomu što su nasnotali. E sad, nama su ti odjedamput jako krivi. Svi divanimo šta nam i kako radu, svi se samo bidamo i čudimo kaki su, otkud su došli i koliko nas ugnjetavu, a ne štodiramo da smo ji izbirnili mi sami. Izbiramo ji već vraganajst godina i nikako da pogodimo ne prave, ako pravi i imade«, veli bać Iva, ko da ga mačak i razumi. Uto su zvećnila vraci, a javijo se oma i Taksa. Unišo kum Tuna. I njega vi blagi dani smorili, pa veli da je fruštukovo samo malo prženice natrljane bilim lukom. »Faljnis kume, evo idem ko tebe malo na divan. Moja ošla u varoš, ostalo još malo od vi blagdani, pa će, veli, malima ništa kupit, kanda jim baš i ni po volje no što jim je Anđel dono. Bogu fala, na državni je jasli, pa su dobili nikaku crkavicu za trinajstu platu i eto, oma ima radošti za male. A bome i nama je ulipšalo Božić«, veli kum Tuna i srkne malo vrile katarke. »A kume, zoto vas dvoj ni niste bili na Pološnice, a bili potpaljivat vatru ispid ne druge crkve? Ko zna o čega se bojite, ja samo vidim da nas je sve više što polako zaboravljamo i ko smo i šta smo. Vidim samo da smo sve manje svoji, da je sve više naši prišlo u njeve. I što je najlipše, ko što smo i naučili od nji, ope nam je niko drugi kriv«, veli bać Iva, otvori vrata i šljokne mačka u gank.

Piše: Ivan Andrašić

17. siječnja 2014.

MISLI POZNATIH

Marques: Nije točno da ljudi odustaju od svojih snova zato što stare, nego stare zato što odustaju od svojih snova.

Puškin: Teško je voljeti, još teže ne voljeti, a najteže je naći voljenog koji te voli.

Goethe: Lijepo je misliti, još ljepše znati, a najljepše je promatrati.

FOTO KUTAK

Zimske boje neba!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Ivan Mažuranić

Koje je godine i gdje rođen hrvatski ban i pjesnik Ivan Mažuranić?

Za čega se ponajviše vezuje njegovo ime?

Gdje se obrazovao?

Koku je dužnost obnašao na Bečkom dvoru?

Koliko je godina bio predsjednik Matice ilirske?

Od kada je počeo obnašati dužnost hrvatskog bana?

Kako se zovu njegova najpoznatija djela?

Kada je i gdje umro Ivan Mažuranić?

Rođen je 11. kolovoza 1814. godine u Novom Vinodolskom. Za hrvatski narodni preporod. U Rijeci, Zagrebu, Szombathelyu. Voditelj hrvatskog dikasterija. Od 1858.-1872. Od 1873. godine. Osman i Smrt Small-age Čengica. Umro je 4. kolovoza 1890. godine.

VICEVI

Na semaforu mlada žena udari automobil ispred sebe.

- Pa dobro gospođice, jeste li vi polagali vozački ispit?

- Sigurno više puta nego vi! - odgovori ponosno mlada vozačica.

Pita učiteljica Pericu:

- Je li ti tata još uvijek pomaže s domaćom zadaćom?

- Ne više. Ona zadnja jedinica ga je totalno slomila!

Program HMI i Rektorata Sveučilišta

Sveučilišna škola hrvatskog jezika i kulture u Zagrebu

Hrvatska matica iseljenika i Rektorat Sveučilišta u Zagrebu organiziraju Sveučilišnu školu hrvatskog jezika i kulture, koja će biti održana od 21. lipnja do 18. srpnja 2014. u Zagrebu. Sveučilišna škola hrvatskoga jezika i kulture namijenjena je mladeži hrvatskoga podrijetla i svim drugim studentima koji žele upoznati Hrvatsku, steći ili proširiti svoje znanje o njoj, naučiti ili usavršiti hrvatski kao ini jezik (J2). Sastoji se od akademske nastave jezika u organizaciji Sveučilišta u Zagrebu te programa kulture u organizaciji Hrvatske matice iseljenika. Sveučilišnu školu mogu pohađati i učitelji hrvatskoga kao inoga jezika koji se žele usavršavati u području ovladavanja inim jezikom sudjelujući u nastavi i pohađajući predmet koji je samo njima namijenjen.

Akademski jezični program

Akademski program obuhvaća 120 školskih sati nastave, 105 sati obavezne nastave, u što je uključena i terenska nastava, te 15 sati dodatne nastave (jedan školski sat traje 45 minuta).

Nastava se održava u Studentskomu domu Cvjetno naselje.

Obvezna nastava – Polaznici imaju pet sati obavezne nastave jezika dnevno, pet dana u tjednu – od ponedjeljka do petka. Jezičnu nastavu čine posebni gramatički sati, lektorski sati na kojima se uči i vježba gramatika, proširuje rječnik, razvijaju komunikacijske sposobnosti te sati koji su usmjereni na pojedine jezične vještine: čitanje, pisanje, slušanje i govorenje. Dodatna nastava – Nakon petoga sata organizira se dodatna nastava (1 sat dnevno). Ona je sadržajno prilagođena potrebama i zanimanju polaznika (ciljano se vježbaju određena područja hrvatskoga jezika), a na nju se polaznici odlučuju prema osobnoj želji i preporuci nastavnika. Sastavni je dio nastave škola u prirodi koja se organizira na izletima u Hrvatsko zagorje i Plitvička jezera. Nastavne obaveze – Od polaznika se očekuje obavljanje svih nastavnih obveza (redovito pohađanje nastave, pisanje domaće zadaće, izrada projektnih zadataka) te nabava knjiga i priručnika prema preporuci nastavnika.

U Sveučilišnoj školi hrvatskoga jezika i kulture znanje hrvatskoga jezika dijeli se na tri razine: početnu, srednju i naprednu. Svaka se razina dijeli na tri stupnja (početna P1, P2, P3, srednja: S1, S2, S3, napredna: N1, N2, N3), a postoje i podstupnjevi, koji omogućuju razlikovanje prema vrstama jezičnoga znanja (P1.a, P1.b). Prednost je takvoga razgrana-toga stupnjevanja vidljivost napretka u ovladavanju hrvatskim, kao i mogućnost da se povežu sa zajedničkim sustavom (uključujući Europski referentni jezični okvir Vijeća Europe, 2001). Studentima se preporučuje uporaba Europske jezične mape (sa stupnjevima A1-C2). Nastava je prilagođena znanju i interesima polaznika pa se pravi početnici drugačije poučavaju od polaznika s jezikoslovnim interesima (poput studenata slavistike). Budući da se nastava održava u malim skupinama (najviše 12 polaznika u skupini), ukupan broj skupina uvijek ovisi o ukupnome broju polaznika i njihovu dotadašnjemu znanju.

Program kulture

Program iz hrvatske kulture i povijesti sastavni je dio Škole koji organizira Hrvatska matica iseljenika.

Program uključuje: predavanja – Održat će se nekoliko akademskih i terenskih predavanja o hrvatskoj kulturi i drugim sastavnicama hrvatskoga identiteta, posebno povijesti.

Stručno vođeni posjeti i razgledi – Uz stručno vođenje organizirani su: razgled središta Zagreba, posjete različitim muzejima, galerijama, umjetničkim izložbama, kulturnim i znanstvenim ustanovama te odlasci na kazališne predstave i koncerte. Studijski izleti – Izleti u Hrvatsko zagorje i Plitvička jezera stručno su vođeni. U sklopu izleta organizirana je i škola u prirodi za sve polaznike.

Po završetku Škole polaznici dobivaju različite isprave. Sve su one dvojezične, na hrvatskome i engleskome jeziku. Školarine za kulturni program (250 eura) i akademski program (720 eura) treba uplatiti najkasnije do 26. svibnja 2014.

Polaznik treba ispuniti pristupnicu i poslati je u Hrvatsku maticu iseljenika najkasnije do 19. svibnja 2014. (adresa: Hrvatska matica iseljenika, Trg S. Radića 3, 10000 Zagreb, Croatia, fax, ++ 385 1 61 11 522, e-mail: lada@matis.hr).

Više informacija o Školi možete dobiti na www.matis.hr.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

Lijepa lica dobre književnosti!
Nove knjige u nakladi NIU „Hrvatska riječ“.

Knjige se mogu nabaviti u NIU "Hrvatska riječ" po sljedećim cijenama:

U kompletu 4 knjige - 1.200,00 dinara